

TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2019 - 2020

Kaupunginvaltuusto 18.12.2017 § 101

SISÄLLYSLUETTELO

1 TALOUSSUUNNITELMAN PERIAATTEET JA TEHTÄVÄ	5
2 TALOUSSUUNNITTELUN YLEISPERUSTELUT JA KEHITYSNÄKYMÄT	6
2.1 Yleinen taloudellinen kehitys	6
2.2 Varkauden kaupunkistrategia	7
2.3 Varkauden kaupungin organisaatiokaavio	8
2.4 Varkauden kaupungin talous	8
2.5 Väestö, työllisyys ja asuminen	10
2.5.1 Väestön kehitys	10
2.5.2 Työllisyys ja työpaikat.....	11
2.5.3 Asuminen ja asuntotuotannon kehittäminen	13
2.6 Talousarviovuoden 2018 ja taloussuunnitteluvuosien 2019–2020 kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan ja kuntien yhteistoiminnan kehittäminen	13
2.6.1 Kaupungin kärkihankkeet.....	14
2.7 Taloussuunnittelussa huomioitavat lainsäädäntömuutokset	14
3 TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2019–2020	15
3.1 Taloussuunnittelun lähtökohdat ja muutokset	15
3.2 Tilivelvolliset	17
3.3 Henkilöstö	17
4 TALOUSARVION SITOVUUS JA MUUT MÄÄRÄYKSET	20
4.1 Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet ja käyttösuunnitelma	20
4.1.1 Täytäntöönpano-ohjeet	20
4.1.2 Käyttösuunnitelma	20
4.2 Talousarvion sitovuus.....	20
4.2.1 Käyttötalous.....	20
4.2.2 Tuloslaskelma	21
4.2.3 Rahoituslaskelma	21
4.2.4 Investoinnit	21
4.2.5 Ottolainaus	21
4.2.6 Antolainaus.....	21
4.2.7 Lautakunnat.....	21
4.2.8 Talousarviomuutokset	21
4.2.9 Hankinnat	22
4.3 Sisäinen valvonta, tarkastus ja riskien hallinta	22
4.3.1 Sisäinen valvonta	22
4.3.2 Sisäinen tarkastus	23
4.3.3 Riskien hallinta	23
5 KONSERNIOHJAUS	26
5.1 Konserniohjauksen periaatteet.....	26
5.2 Varkauden kaupungin tytäryhtiöt	27
6 TULOSLASKELMA	27

Sisällysluettelo

6.1 Toimintatuotot	27
6.2 Toimintakulut	27
6.3 Toimintakate	28
6.4 Rahoitus	28
6.4.1 Verotulot	28
6.4.2 Valtionosuudet.....	30
6.4.3 Korkotuotot ja – kulut.....	31
6.4.4 Muut rahoitustuotot ja – kulut	31
6.5 Vuosikate	31
6.6 Suunnitelman mukaiset poistot	31
6.7 Tilikauden tulos / ali-/ylijäämä	31
6.8 Tuloslaskelma.....	33
6.9 Toimialoittain TP 2015–2016, TA 2017 ja TA 2018 sekä TS 2019–2020	34
6.10 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto.....	35
6.11 Toimintatuotot ja – kulut toimialoittain	36
6.12 Toimintatuotot ja –kulut kululajeittain	37
6.13 Ostopalvelut (ulkoiset) ja henkilöstökulut toimialoittain	38
6.14 Toimintakate toimialoittain ja tuloslaskelman kokonaistulot tulolajeittain	39
7 RAHOITUSLASKELMA	40
8 KÄYTTÖTALOUS / LAUTAKUNTIEN TALOUSARVIOT	43
8.1 YLEISHALLINTO	43
8.1.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	43
8.1.2 KAUPUNGINVALTUUSTO	44
8.1.3 TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	44
8.1.4 KAUPUNGINHALLITUS.....	45
8.1.5 KONSERNIPALVELUT	53
8.2 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	60
8.2.1 Kotiin annettavat palvelut ja sairaalahoito.....	62
8.2.2 Terveystoimen vastaanottopalvelut.....	64
8.2.3 Muut palvelujen ostot	65
8.2.4 Psykososiaaliset palvelut	66
8.2.5 Sosiaali- ja terveystoimen hallinto.....	68
8.2.6 Työterveyshuolto	68
8.2.7 Joroinen: Sosiaali- ja terveystoimi.....	70
8.3 SIVISTYSTOIMI	71
8.3.1 Hallinto	73
8.3.2 Perusopetus	74
8.3.3 Varhaiskasvatus	75
8.3.4 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	77
8.3.5 Soisalo-opisto.....	80
8.4 LIIKUNTA- JA VAPAA- AIKATOIMI	82
8.5 TEKNINEN TOIMI	85
8.5.1 Strateginen ohjaus	86

Sisällysluettelo

8.5.2 Suunnittelu	88
8.5.3 Toteuttaminen	89
8.5.4 Rakentamisen ohjaus.....	91
8.5.5 Tukipalveluyksikkö	92
8.5.6 Pysäköinninvalvonta.....	94
9 INVESTOINNIT.....	95
9.1 MAA- JA VESIALUEET	95
9.2 RAKENNUKSET.....	96
9.3 KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET.....	112
9.4 SATAMALAITOS	122
9.5 KONEET JA KALUSTO.....	123
9.6 YHTEENVETO INVESTOINNEISTA.....	124
9.7 SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	128
10 KONSERNIYHTIÖT / TYTÄRYHTIÖT	129
10.1 Wartalo Kodit Oy	129
10.2 Varkauden Aluelämpö Oy	131
10.3 Navitas Kehitys Oy	133
10.4 Keski-Savon Teollisuuskylä Oy	134
10.5 Varkauden Taitotalo Oy.....	135
10.6 Keski-Savon Vesi Oy.....	137
10.7 Kiinteistö Oy Kongressi- ja kulttuurikeskus	139

1 TALOUSSUUNNITELMAN PERIAATTEET JA TEHTÄVÄ

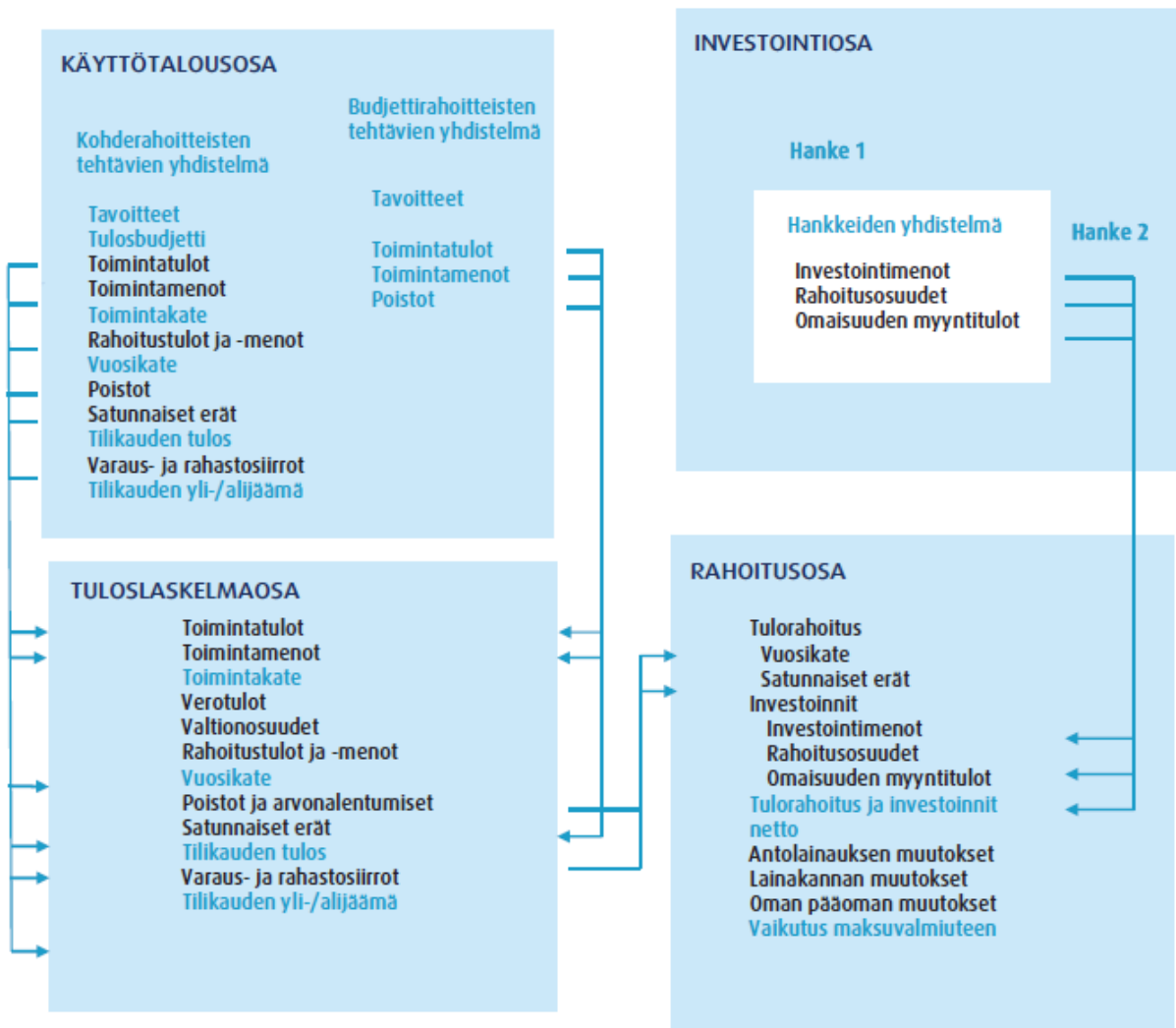
Taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarviossa ja – suunnitelmassa tulee osoittaa riittävät resurssit asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä osoittaa, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan sekä talouden tasapaino turvataan.

Talousarvion ja – suunnitelman päätehtävät:

- asettaa palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet
- budjetoida tuottoja ja kuluja koskevat arviot eri toiminnoille/tehtäville ja hankkeille
- osoittaa miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan

Taloussuunnitelmaan / -arvioon kuuluu käyttötalous-, tuloslaskelma-, rahoitus- ja investointiosa. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa.

Alla olevassa kaaviossa kuvataan eri osien keskinäistä yhteyttä. *Käyttötaloussosassa* asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat tuotot ja kulut. *Investointiosassa* budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta. *Tuloslaskelmaosassa* osoitetaan tulo-rahoituksen riittävyys käyttökuluihin ja poistoihin. *Rahoitusosassa* osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Lähde: JHS suositus: Kunnan talousarvio ja – suunnitelmarakenne

2 TALOUSSUUNNITTELUN YLEISPERUSTELUT JA KEHITYSNÄKYMÄT

2.1 Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen talous on selvässä nousussa. Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa v. 2017 selvästi nopeammin kuin viime vuonna. Talouden kasvulukujen kehittyminen perustuu pitkälti siihen, että Suomen vienti on lähtenyt kauan odotettuun kasvuun maailman talouden imussa ja kasvun odotetaan jatkuvan myös lähivuosina.

Vuonna 2017 BKT:n (bruttokansantuotteen) ennustetaan kasvavan 2,9 %. Vuonna 2018 kasvun odotetaan hieman hiipuvan ja BKT:n kasvuarvio on 2,1 %. Valtiovarainministeriön mukaan BKT:n kasvu vuonna 2019 olisi 1,8 % ja vuonna 2020 1,3 %.

Tänä vuonna yksityinen kulutuksen kasvu jatkuu työllisyyden kohenemisen myötä. Ensi vuonna kasvuvauhti yksityisessä kulutus- ja osin investointikysynnässä vaimenee, mutta viennissä nopeutuu. Viennin kasvumahdollisuuksia tukevat koheneva maailmanlaajuinen kysyntä ja yritysten kustannuskilpailukyyn paraneminen. Kotitalouksien kulutuskysyntää rajoittaa hidastuva ostovoiman kehitys.

Hyvä talouskasvu ei kuitenkaan ratkaise julkisen talouden ongelmia. Työttömyysaste pysyy rakenteellisten tekijöiden takia melko korkeana, minkä vuoksi kuntien osaltaan rahoittamat työmarkkinatukimenot laskevat hyvin hitaasti. Lisäksi väestön ikärakenteen muutos lisää hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita. Myös kasvanut maahanmuutto lisää kuntien tuottamien palvelujen tarvetta. Talouskasvun vaikutukset ovat kuitenkin hyvin erilaiset kunnissa, johtuen mm. kunnan elinkeino- ja väestörakenteesta sekä kunnan taloudellisesta tilanteesta.

Kuntatalous

Tilastokeskuksen kokoamien kuntien ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalous vahvistui vuonna 2016. Vuosikate vahvistui yli 700 M€ edellisvuodesta. Sen sijaan kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni vuonna 2016 lähes 80 M€. Kuntatalouden vuosikatteen vahvistuminen johtui ensisijaisesti peruskuntien toimintamenojen matalasta kasvusta. Toimintakatteen matalaa kasvua selittivät sekä kuntien omat sopeuttamistoimenpiteet että kilpailukykyopimukseen liittyvät säästöt. Kuntien lainakanta jatkoi kasvua edelleen, tosin edeltäviä vuosia hitaammin. Lainakanta kasvoi n. 535 M€ eli 3,8 % ollen yhteensä noin 16,9 mrd.€ eli 2.939 €/asukas. Tilikauden tulos oli negatiivinen noin joka kolmannessa kunnassa.

Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos ja rahoitusasema ovat muodostumassa kuluvana vuonna selvästi kevään 2017 kuntatalousohjelmassa esitettyä vahvemmaksi. Etenkin verotulojen odotetaan kasvavan aiemmin arvioitua paljon suotuisammin. Kuluvana vuonna kuntataloutta vahvistaa toimintamenojen supistuminen, mikä on seurausta kilpailukykyopimuksen (Kiky) toimenpiteistä, kuntatyönantajan eläkemaksujen alentumisesta sekä kuntien omista ja maan hallituksen linjaamista sopeutustoimista.

Kuntatalouden ennuste on vuonna 2017 historiallisen hyvä. Tästä vuodesta eteenpäin talouskasvu tulee hiipumaan. Kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuntatalouden tilikauden tulos heikkenee jo vuodesta 2018 alkaen sote- ja maakuntauudistuksen voimaantumisen saakka. Sote-uudistuksen myötä kuntatalouden tehtävät painottuvat jatkossa muun muassa koulutukseen, johon ei väestön ikärakenteen muutoksen vuoksi kohdistu vastaavia menopaineita kuin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tästä syystä kuntatalouden menopaineen arvioidaan helpottuvan vuodesta 2020 alkaen ja velkaantumisen arvioidaan hidastuvan.

Kuntien nettoinvestointien arvioidaan kasvavan edelleen lähivuosina. Kasvupaineita investointeihin aiheuttavat nykyisen rakennuskannan kunnossapitoon liittyvät investoinnit ja vilkas terveyden- ja sosiaalihuollon uudisrakentamishankkeet. Investointien myötä kuntien velkaantuneisuuden arvioidaan lisääntyvän hieman. (Lähde: VM /Kuntatalousohjelma 31a/19.9.2017 ja Suomen Kuntaliitto).

Koko maan keskimääräinen tuloveroprosentti on ensi vuonna 19,86 % ja se laskee ensimmäisen kerran 20 vuoteen. Veroprosentti laskee vuonna 2018 kuudessa kunnassa ja nousee 53 kunnassa. Yli puolella kunnista veroprosentti on 21,00 % tai yli.

Veronkorotusten syynä ovat usein valtionosuuksien leikkaukset, jotka perustuvat hallituksen kilpailukykyopimuksen ja erikoissairaanhoidon keskittämisesetuksen ylimitoitettuihin säästöarvioihin. Myös investoinnit, erityisesti kouluhankkeet, vaativat rahoitusta.

Korkeimmat Manner-Suomen kunnallisveroprosentit ovat ensi vuonna Jämijärvellä, Teuvalla ja Reisjärvellä, 22,50 %. Alhaisin Manner-Suomen veroprosentti on Kauniaisissa, 17,00 %. Ero korkeimman ja alhaisimman veroprosentin välillä pysyy 5,50 prosenttiyksikössä.

Pohjois-Savon kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti on 20,78 %. Pohjois-Savon kunnista kuusi kuntaa korotti veroprosenttejaan.

Kokonaistalouden kehityksen tunnuslukuja: (Tilastokeskus, 2017–2020 ennusteet VM 19.9.2017)

Tunnusluvut	2016	2017	2018	2019	2020
BKT, määrän muutos %	1,9	2,9	2,1	1,8	1,3
Palkkasumman muutos %	1,5	1,8	2,2	2,1	2,8
Ansiotasoindeksin muutos %	1,1	0,3	1,4	1,6	2,4
Työttömyysaste, %	8,8	8,6	8,1	7,8	7,5
Kuluttajahintojen muutos, %	0,4	0,9	1,5	1,5	1,8
Kuntien kustannustason muutos, %	0,8	-2,1	0,6	1,3	2,3
Valtionosuusindeksin muutos, %	0	-0,7	0,0	0,0	1,2
Kuntien ansiotasoindeksin muutos,	0,9	-1,1	1,1	1,4	3,6
Kuntien toimintamenojen muutos, %	1,4	-2,5	1,5	2,0	
- palkat	-1,2	-1,2	1,2	1,9	
- ostot (materiaalit ja palvelut)	4,3	3,6	4,2	2,8	
Verotulot, muutos %	1,5	1,9	0,5	3,1	
Valtionosuudet, muutos %	7,2	-2,5	-0,5	-3,2	

2.2 Varkauden kaupunkistrategia

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 17.6.2013 nykyisen kaupunkistrategian ”**Varkaus – luovaa energiaa Itä-Suomesta**” vuosille 2013–2016.

Strategian visio:

Rohkea ja inhimillinen Varkaus

Olemme energiateknologian kansainvälinen osaamiskeskittymä keskellä Itä-Suomea, osana Keski-Savoa tarjoamme erinomaiset edellytykset monipuoliselle yrittäjyydelle ja laadukkaalle elämälle. Varkaudessa kaikki on lähellä ihmistä.

Strategian painopistealueet:

1. Kaupunkilaiset asiakkaina ja toimijoina
2. Työpaikat, elinkeinot ja työllisyys, vetovoima, imago
3. Talous, palvelujen järjestämisen periaatteet ja tavat
4. Henkilöstöressurit, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö
5. Kuntayhteistyö, kuntauudistus

Vuoden 2018 talousarvioesityksessä toimialojen / tulosalueiden asettamat sitovat tavoitteet, mittarit ja toimenpiteet on johdettu kaupunkistrategian painopistealueiden ja niille määriteltujen päämäärien mukaisesti.

Uusi vuoteen 2040 ulottuva kaupunkistrategia käsitellään kaupunginvaltuustossa 18.12.2017. Sen strategiset kärjet ovat

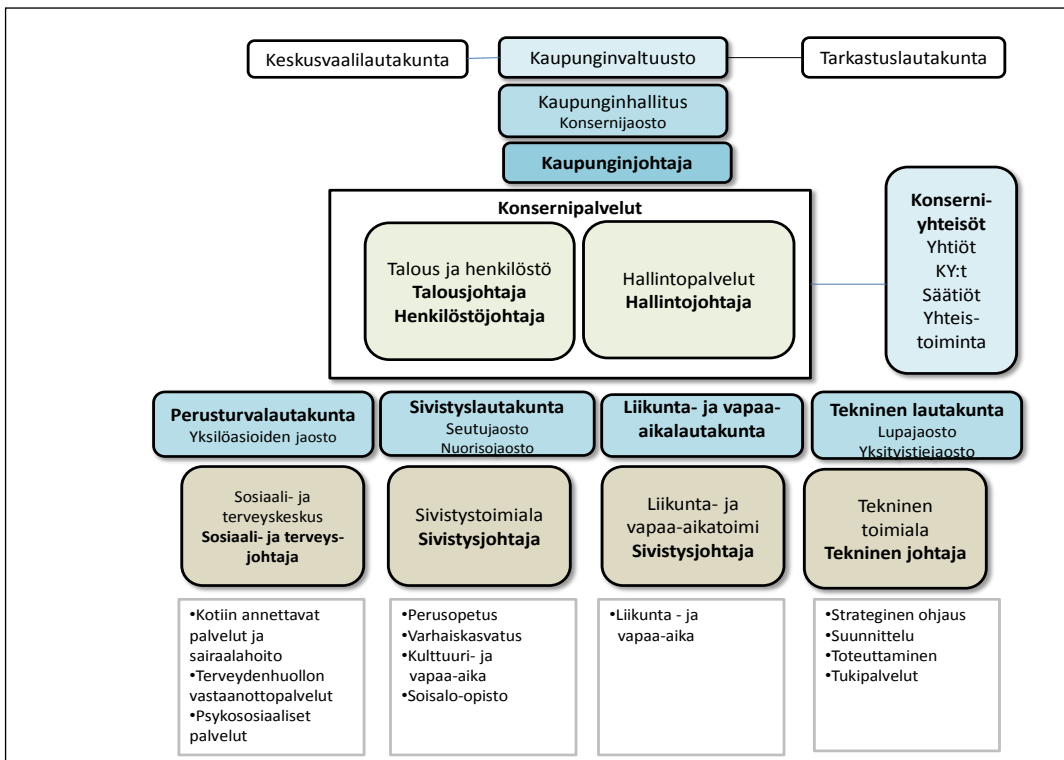
1. 62.000 asukkaan Varkaus muodostaa vetovoimaisen ja elinvoimaisen talousalueen Itä-Suomessa
2. Varkaudessa asuu hyvinvoivia ihmisiä
3. Varkaus muodostuu elinvoimaisista kaupunginosista ja
4. Varkauden vahva talous turvaa elinvoiman.

Kullekin strategiselle kärjelle on määritelty strategiset tavoitteet. Konkreettiset toimenpiteet, joilla tavoitteisiin pyritään, täsmentyvät strategiatyön jatkotyöstön yhteydessä alkuvuoden aikana. Uusien strategiakärkien mukaisia tavoitteita on soveltuvin osin käytetty taloussuunnittelun tavoitteiden laadinnassa.

2.3 Varkauden kaupungin organisaatiokaavio

Varkauden kaupungin valtuusto hyväksyi uuden hallintosäännön kokouksessaan 24.4.2017 § 28. Hallintosääntö tuli voimaan 1.6.2017. Samalla uudistettiin myös kaupungin organisaatiota perustamalla uusi liikunta- ja vapaa-aikalautakunta. Sivistyslautakunnan alaisuuteen perustettiin nuorisajaosto. Uuden hallintosäännön mukaan perustettu konsernijaosto aloitti myös toimintansa 1.6.2017.

Varkauden kaupungin liikelaitoksen, Soisalon Työterveys Liikelaitos, toiminta lakkasi vuoden 2016 lopussa ja työterveyshuolto siirtyi kaupungin omaksi toiminnaksi 1.1.2017 alkaen.

2.4 Varkauden kaupungin talous

Vuoden 2013 alijäämäisen (6,2 M€) tilinpäätöksen jälkeen asetetut talouden tasapainottamistavoitteet ja laskennallisen alijäämän kattamisvelvoitteet saavutettiin ja vuoden 2016 tilikauden tuloksesta tehtiin 2,5 M€ investointivaraus sairaalan, uimahallin ja elinkeinoelämän investointihankkeisiin, jonka jälkeen tilikauden ylijäämä oli vielä 1,5 M€.

Taseessa kumulatiivista ylijäämää on yhteensä 20,5 M€. Varauksissa on myös vuoden 2012 tilikauden tuloksesta tehty 10,0 M€ investointivaraus sairaalan ja pääterveysaseman investointeihin sekä vuoden 2016 tuloksesta tehty 2,5 M€ investointivaraus sairaalan, uimahallin ja elinkeinoelämän investointihankkeisiin.

Taseessa olevat investointivaraukset voidaan käyttää vain taseeseen aktivoitaviin investointihankkeisiin. Näin ollen sairaalan rakentamiseen kohdenneet investointivaraukset tulee tulouttaa sairaalahankkeen toteutuessa tai valtuuston tulee kohdentaa varaukset johonkin toiseen taseeseen aktivoitavaan investointihankkeeseen.

Kaupunginvaltuusto on tehnyt 30.1.2017 § 9 periaatepäätöksen sairaalahankkeen toteuttamisesta elinkaarimallilla, joka rahoitetaan leasingrahoituksella. Näin ollen sairaalainvestointi ei tule kaupungin taseeseen ja taseessa olevat sairaalakiinteistöjen jäännösarvot (31.12.2016 12,307 M€) tulee poistaa uuden

sairaalan valmistuttua. Valtuuston tulee tehdä päätös sairaalakiinteistöjen jäännösarvojen poistoajan muutoksesta samassa yhteydessä, kun sairaalan rakennushankkeesta päätetään lopullisesti vuoden 2019 alussa.

Tulevien vuosien investoinnit ja niiden rahoitusratkaisut tulevat vaikuttamaan merkittävästi kaupungin talouteen.

Vuoden 2017 talousarvio hyväksyttiin 12.12.2016 § 80 tasapainoisena. Vuoden 2017 kaupungin tuloveroprosenttiin tehtiin 0,25 prosenttiyksikön korotus, yleistä kiinteistöveroprosenttia korotettiin 0,10 prosenttiyksikköä ja vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosenttia 0,10 prosenttiyksikköä. Veroprosenttien korotuksilla saatiin noin 1,5 M€ verotulojen lisäys.

Toiminnallisena muutoksena vuoden 2017 talousarviossa huomioitiin perustoimeentulotuen siirto kunnilta Kelan hoidettavaksi 1.1.2017 alkaen. Toinen merkittävä muutos, joka vaikuttaa kaupungin talouteen on Soisalon Työterveys liikelaitoksen toiminnan loppuminen 31.12.2016 ja työterveyshuollon palvelujen siirtyminen kaupungin omaksi toiminnaksi sosiaali- ja terveystoimen alaisuuteen.

Kaupungin vuoden 2017 talous näyttäisi painuvan ennusteiden mukaan hieman alijäämäiseksi. Toimintakulut ovat ylittymässä merkittävästi etenkin sosiaali- ja terveystoimessa.

Kesäkuussa 2016 sovittu ja syksyllä allekirjoitettu kilpailukyky sopimus vaikuttaa edelleen merkittävästi kuntien verotulorahoitukseen. Varkauden osalta kilpailukyky sopimus vähensi verotuloja vuoden 2017 aikana yhteensä noin 2,3 M€. Kuntien valtionosuuksiin tehtiin myös leikkauksia kilpailukyky sopimuksen mukaisista kuntatalouteen vaikuttavista toimenpiteistä, mm. työajanpidennys 6 minuuttia vähensi kuntien valtionosuutta noin 77 M€. Myös 2018 vuonna kilpailukyky sopimus vaikuttaa sekä verotulojen että valtionosuuksien kautta kuntatalouteen.

Verotulojen, valtionosuuksien ja toimintatuottojen kehitys määrittää toiminnan kasvuvaran. Talousarviovuoden 2018 taloudellisten tavoitteiden ja taloussuunnitelmakauden 2019–2020 taloudellisen tasapainon saavuttaminen edellyttävät toimialoilta kustannusten nousua hillitseviä kehittämistoimenpiteitä. Myös vero- ja valtionosuustulojen kehityksen osalta edellytetään, että merkittäviä tulopohjan heikennyksiä ei enää tapahtuisi valtion talouden toimenpiteinä.

Tulevina vuosina kuntatalouteen kohdistuu erittäin suuria haasteita, joihin myös Varkauden kaupungin tulisi valmistautua.

Kaupunginhallituksen 4.12.2017 nimittämä talous- ja kehittämistyöryhmä aloittaa toimintansa tammikuussa 2018. Työryhmän tehtävänä on tehdä esityksiä kaupunkikonsernin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Sote- ja maakuntauudistus

Sote- ja maakuntauudistus on suunniteltu toteutettavaksi vuodesta 2020 lähtien. Uudistus tulee vaikuttamaan tulevina vuosina merkittävästi kaupungin talouden ennustettavuuteen ja kehitykseen. Koska muutokseen liittyviä kaikkia lakeja ei ole vielä vahvistettu, Kuntaliitto on ohjeistanut, että kunnat laativat vuoden 2020 taloussuunnitelmansa siten, että sen luvuissa ei huomioida tulevaa uudistusta.

Taloussuunnittelussa suositellaan kuitenkin myös vuoden 2020 taloussuunnittelun laatimista siten, että sote- ja maakuntauudistus on huomioitu.

Huomioitaessa kaikki sote- ja maakuntauudistuksen myötä maakunnan toimintaan siirtyvät toiminnot, tuotot ja kulut, muodostuu toimintakatteeksi noin 43 M€. Toimintakateen muutos on todella merkittävä (-86 M€). Verotuloja maakuntaan siirtyy tämän hetkisen tiedon mukaan 12,47 %, joka tarkoittaa noin 40 M€ vähennystä verotuloihin. Myös valtionosuudet vähenevät noin 43 M€.

Ennakkolaskelmien mukaan Varkauden kaupunki on noin 0,3 M€ nettomenettäjä sote- ja maakuntauudistuksessa. Uuden kunnan taloudessa tulee huomioida myös konsernivehän määrä, takaukset ja vastuut, jotka jäävät kokonaisuudessaan kaupungin vastattavaksi.

2.5 Väestö, työllisyys ja asuminen

2.5.1 Väestön kehitys

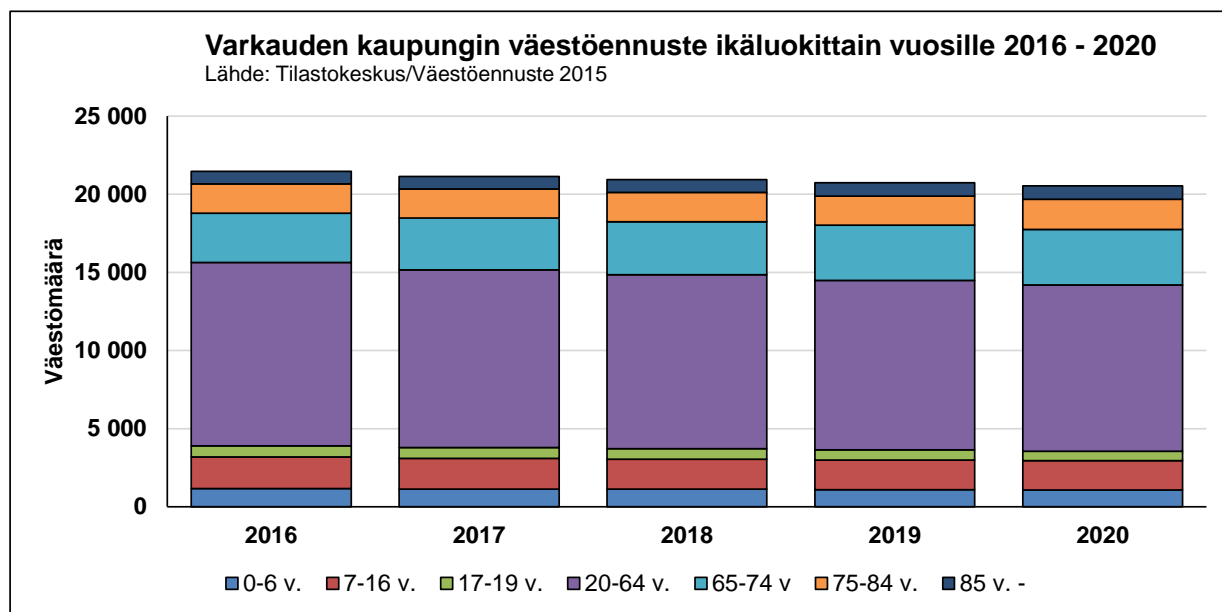
Väestökehitys on ollut laskeva jo vuosien ajan. Väestön ikärakenteen muutos painottuu vanhusväestön lisääntymiseen ja lasten, nuorten sekä työikäisten vähenemiseen.

Väestön ikärakenteen muutos vaikuttaa palvelutarpeeseen ja – tuotantoon. Vanhusväestön palvelujen tarve lisääntyy, kun samanaikaisesti lasten ja nuorten palvelujen tarve vähenee. Ikärakenteen muutos vaikuttaa myös merkittävästi väestölliseen huoltosuhteeseen (lasten 0-14 v. ja vanhusten yli 65 v. määrä suhteessa työikäisiin 15–64 v.).

31.12.2016 asukasluku oli 21.468 asukasta, joista 515 henkilöä / 2,4 % oli ulkomaalaistaustaisia henkilöitä. Ennakkotiedon mukaan Varkauden väkiluku 30.9.2017 on 21 230 asukasta, muutos - 238 asukasta. Väestöennusteen mukaan väestömäärä tulee vähenemään vuodesta 2016 vuoteen 2020 mennessä 927 asukkaalla. Alla olevassa taulukossa on suunnitteluvuosien tiedot merkitty punaisella.

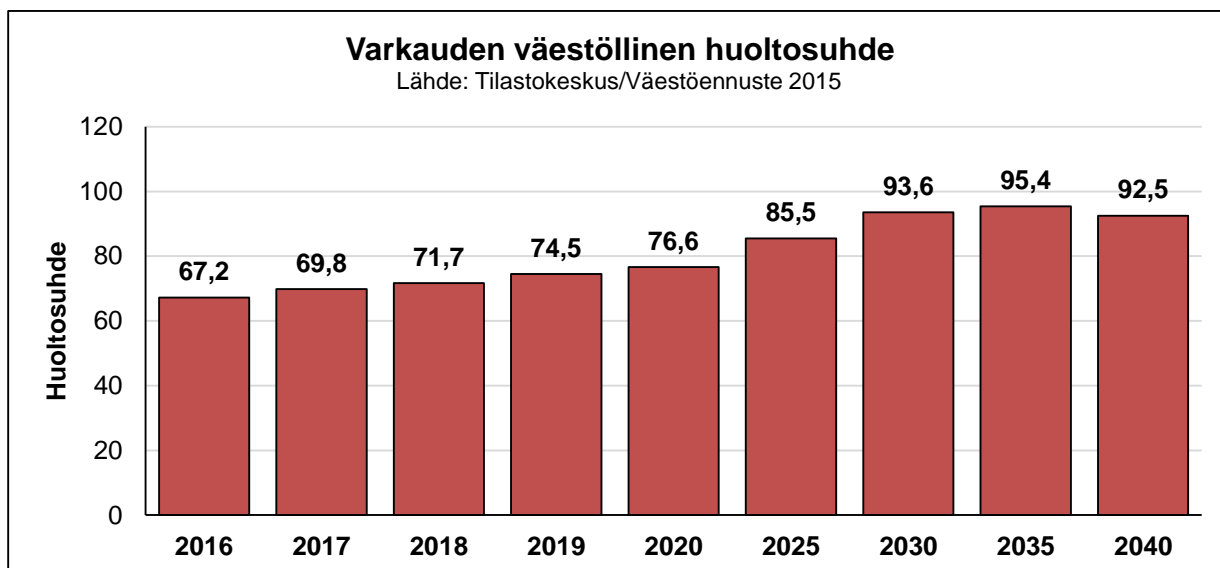
Varkauden kaupungin väestöennuste ikäluokittain vuosina 2016 – 2020 (lähde: Tilastokeskuksen väestöennuste 2015)

	0-6 v.	7-16 v.	17-19 v.	20-64 v.	65-74 v	75-84 v.	85 v. -	Yhteensä
2016	1 169	2 025	711	11 723	3 161	1 875	804	21 468
2017	1 138	1 968	692	11 354	3 327	1 849	813	21 141
2018	1 126	1 913	681	11 130	3 385	1 883	812	20 930
2019	1 100	1 890	649	10 845	3 534	1 866	846	20 730
2020	1 080	1 871	610	10 629	3 555	1 937	859	20 541

Väestöllinen huoltosuhte kuvaa lasten ja vanhusten määrää väestöstä 100 työikäistä kohden. Väestön ikärakenteen muutos tuo haasteita palvelurakenteelle ja rahoitukselle. Väestöllisen huoltosuhteen ennustetaan heikkenevän jonkin verran jo vuoteen 2020 mennessä, mutta merkittävästi huoltosuhte heikkenee vuosien 2020 – 2035 välillä.

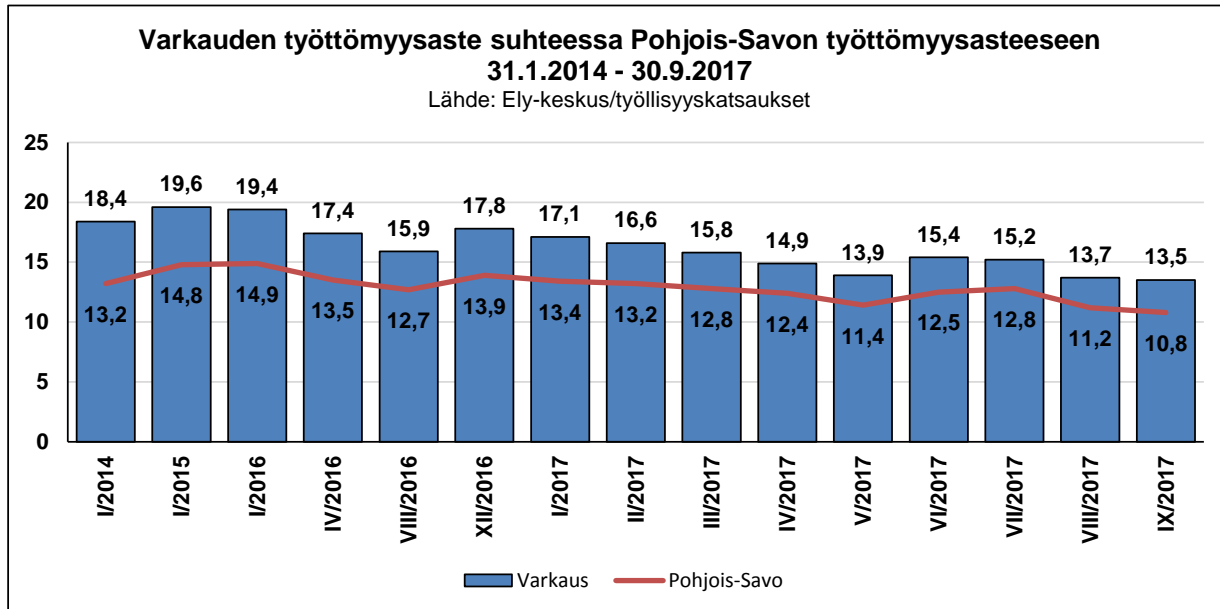
Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040
Huoltosuhte	67,2	69,8	71,7	74,5	76,6	85,5	93,6	95,4	92,5

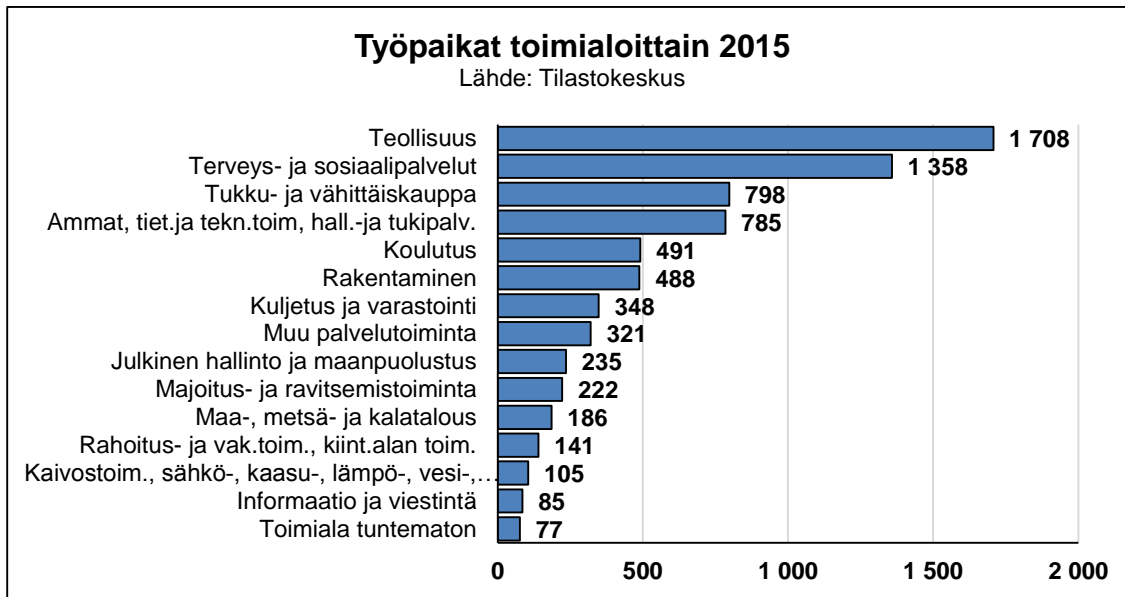
2.5.2 Työllisyys ja työpaikat

Varkauden työttömyysaste on jatkanut laskua vuoden 2017 aikana (1.1. 17,1 % ja 30.9. 13,5 %). Pohjois-Savon työttömyysaste on myös pienentynyt vastaavana aikana (1.1. 13,4 % ja 30.9. 10,8 %).

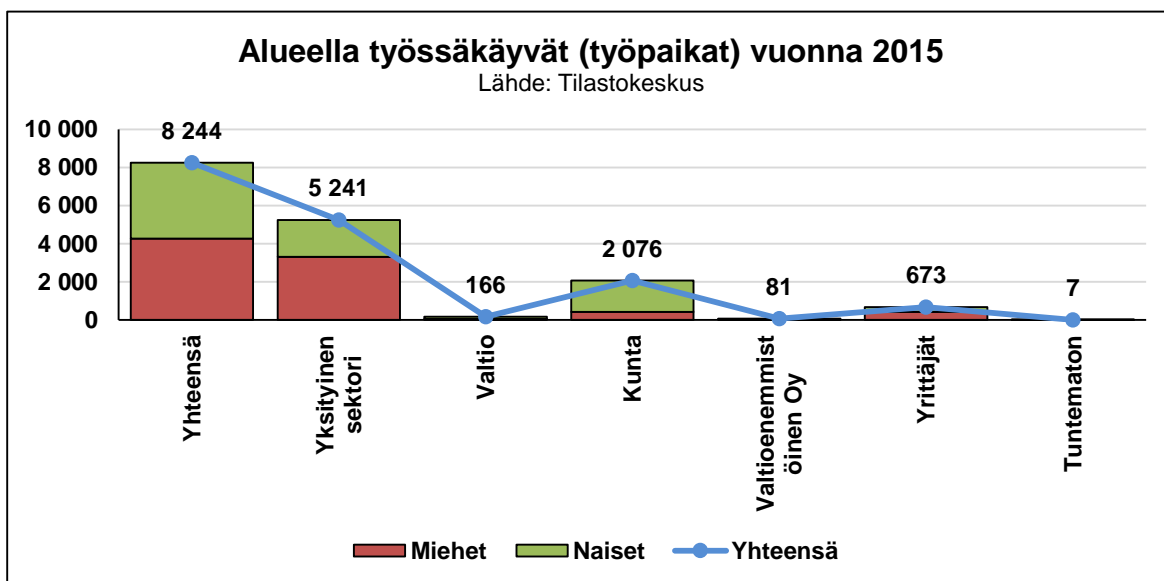
Työttömiä työnhakijoita 30.9.2017 oli yhteensä 1.246 henkilöä (09/2016 1.461). Pitkäaikaistyöttömiä eli yli vuoden työttömänä olleita henkilöitä oli 402 (09/2016 527). Alle 25-vuotiaista työttömänä oli 173 henkilöä (09/2016 210).

Varkauden kaupungissa oli vuoden 2015 lopussa työllisiä henkilöitä 7.348. Eniten työllisiä oli teollisuudessa 1.708 henkilöä, terveys- ja sosiaalipalveluissa 1.358 henkilöä, tukku- ja vähittäiskaupan palveluksessa 798 henkilöä.

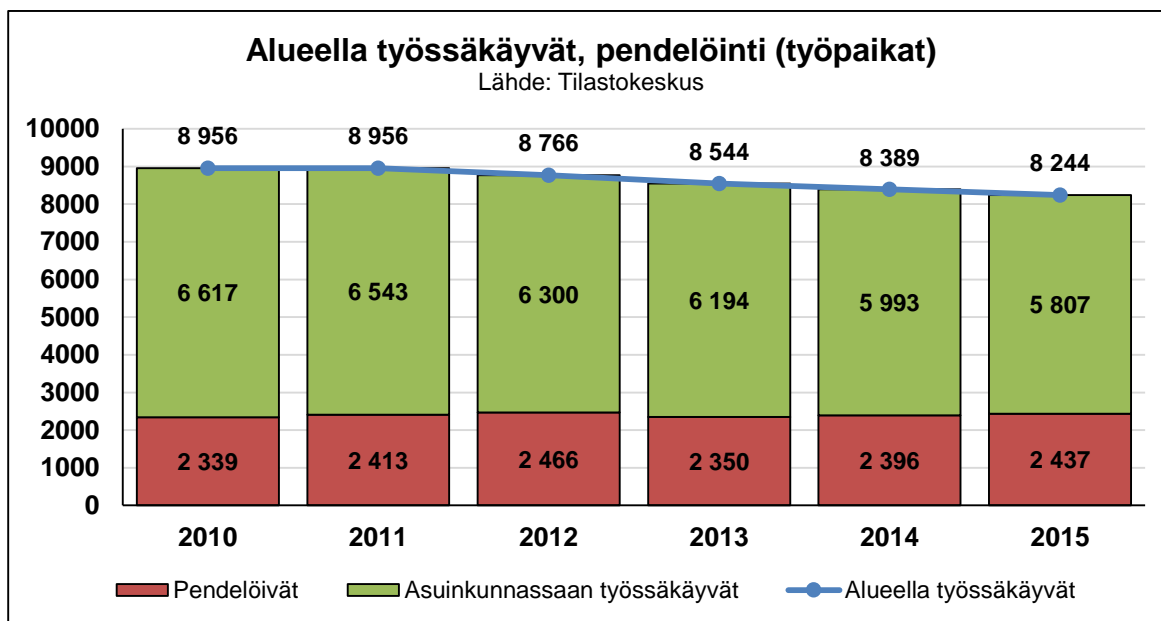
Suurimmat työllistäjät Varkaudessa, pendelöinti mukaan lukien, ovat yksityinen sektori ja kunta. Yksityisen sektorin palveluksessa naisia on 1.930 (37 %) ja miehiä 3.311 (63 %). Kuntien palveluksessa vastaavasti varkautelaisia naisia on 1.657 (80 %) ja miehiä 419 (20 %). Kaikkiaan alueella työssäkäyvistä naisia on 3.972 (48 %) ja miehiä 4.272 (52 %).

Varkauden kaupungin työpaikkaomavaraisuus oli vuonna 2015 Tilastokeskuksen mukaan 112,2 %, joka on kolmanneksi paras Pohjois-Savon alueella. Vieremän kunnan työpaikkaomavaraisuus on 126,4 % ja Keiteleen kunnan 120,2 %. Kuopion työpaikkaomavaraisuusaste oli 105,2 % ja Iisalmen 106,1 %.

Yhteensä Pohjois-Savon alueella oli vuonna 2015 94.696 työpaikkaa, joista Varkaudessa sijaitsi 8,7 % / 8.244, Kuopiossa 53,2 % / 50.347, Iisalmessa 9,3 % / 8.839 ja Siilinjärvellä 7,4 % / 7.017 työpaikkaa.

Muiden kuntien alueelta Varkauteen pendelöi yhteensä 2.437 henkilöä ja Varkaudesta muihin kuntiin pendelöi 1.541 henkilöä. Näin ollen nettopendelöinnissä Varkaus häviää 896 henkilöä. Eniten Varkauteen tullaan töihin Leppävirralta (606 hlö), Joroisista (600 hlö), Pieksämäeltä (285 hlö) ja Kuopiosta (269 hlö). Varkaudesta Leppävirralle pendelöi 314 hlö, Joroisiin 253 hlö, Pieksämäelle 204 hlö ja Kuopioon 264 hlö.

2.5.3 Asuminen ja asuntotuotannon kehittäminen

Kaupungin omasta asuntotuotannon palveluista ja kehittämisestä vastaa kaupungin 100 % omistama tytäryhtiö vuonna 1986 perustettu Wartalo Kodit Oy. Yhtiö omistaa, vuokraa, isännöi ja ylläpitää noin 1.300 asuntoa. Yhtiön asuntokanta mahdollistaa erimuotoisen asumisen asukkaiden elämäntilanteen ja tarpeiden mukaisesti. Asuntojen kunnostuksen ohella yhtiö on viime vuosina panostanut sopeuttamaan asuntokantaa vastaamaan kysyntää talousalueella, purkamalla huonokuntoisia taloja ja myymällä markkinoille soveltuvia kiinteistöjä. Savontielle on käynnistynyt rivitalohanke päihdekuntoutujille. Tulevaisuuden asuntotarvetta ja –tuotantoa kehitetään kysynnän mukaisesti yhdessä kaupungin kanssa.

Yksityisillä asuntomarkkinoilla on vuokrattavia ja myytäviä asuntoja kilpailukykyisin hinnoin. Kaupungin asuntokanta on valtaosaltaan 1950–80 luvulla rakennettua. Pirtinvirran ja Huruslahden ranta-alueella on rakennettu kerrostaloja 1980 ja 2000 – luvuilla. Huruslahden ranta-alueelle on valmistunut kerrostalo 2017. Lajunniemeen on suunnitteilla rivitalohanke, jonka käynnistyminen on toistaiseksi siirtynyt.

2.6 Talousarviovuoden 2018 ja taloussuunnitteluvuosien 2019–2020 kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan ja kuntien yhteistoiminnan kehittäminen

Kaupunki on mukana mm. seuraavissa hankkeissa:

- Yhessä natsaa!-hanke (Kh 22.5.2017 § 147)
- Innovaatioalusta/ LUT, jatko v. 2018 (Kh 20.5.2013 § 168)
- Innovaatioalusta/LUT/Savonia, jatko v. 2018 (Kh 24.6.2013 § 194)
- Savon koulutus kuntayhtymä / kaksoistutkinto-opiskelun turvaaminen (Kh 14.8.2017 § 211)
- Lisäksi kaupunki osallistuu Navitas Kehitys Oy:n kautta kehittämishankkeisiin ja elinkeinotoiminnan sekä kuntien yhteistoiminnan kehittämiseen. Hankkeita on käsitelty tarkemmin kohdassa 8.4.4 Elinvoiman edistäminen.

Toimialoilla on omia kehittämishankkeita ja –projekteja, joiden toteuttamiseen on määrärahat varattu ko. toimialan talousarvioon.

Vuoden 2016 aikana laadittiin Varkauden kaupungin maaseutuohjelma yhdessä Sydän-Savon maaseutupalvelujen ja kaupungin kolmannen sektorin edustajien kanssa. Maaseutuohjelman laadintaa jatkettiin kevään 2017 aikana yhdessä Sydän-Savon maaseutupalvelujen ja kyläyhdistysten kanssa. Syksyllä 2017 maaseutuohjelmaa päätettiin laajentaa kuntalain § 22 mukaiseksi kaupunkilaisten osallistamis- ja

vaikuttamismahdollisuuksien kansalaistoiminnan ohjelmaksi: Kylät ja Korttelit – Varkauden kansalaistoimintaohjelma.

Kaupunki on käynnistänyt Joutenlahden vetovoimakeskuksen aluekehityshankkeen. Hankkeen tavoitteena on muodostaa alueelle vetovoimainen keskus, jossa on kaupallisten palveluiden lisäksi muun muassa matkailua palvelevia toimintoja.

Kaupunginhallitus on 21.8.2017 § 222 päättänyt aloittaa laajan hyvinvointikertomuksen laatimisen valtuustokaudeksi 2017–2020 ja nimennyt hyvinvointityöryhmän edustajat, jotka vastaavat hyvinvointikertomuksen valmistelusta. Hyvinvointikertomuksesta raportoidaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluntuotantoon tulee lähivuosina vaikuttamaan merkittävästi yksityiset palvelujentuottajat.

2.6.1 Kaupungin kärkihankkeet

Vuonna 2017 käynnistettiin neljä poikkihallinnollista kärkihanketta; Lanupe-hanke (lapset, nuoret ja perheet), työllisyysohjelma, työhyvinvointihanke ja digitalisaatiohanke. Hankkeiden tavoitteet ja toimenpiteet asetettiin kaupunginhallitus kokouksessa 23.1.2017 § 23. Työllisyysohjelma 2017–2020 hyväksyttiin valtuustossa 16.1.2017. Kärkihankkeiden toimenpideohjelmien toteuttaminen jatkuu vuoden 2018 aikana ja hankkeisiin osoitetut määrärahat sisältyvät toimialan talousarvioon. Kärkihankkeiden toteutumista raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

2.7 Taloussuunnittelussa huomioitavat lainsäädäntömuutokset

Uusi kuntalaki (410/2015) tuli voimaan 1.5.2015 kuitenkin siten, että merkittävää osaa laista sovellettiin vasta 1.6.2017 lukien, jolloin uusi vaalikausi alkoi. Kuntalain uudistuksen tavoitteena on ollut lain uudistaminen siten, että siinä on otettu huomioon kuntien muuttuvat toimintaympäristöt ja uusien kuntahallinnon rakenteiden muutostarpeet. Laki on edelleen kunnan hallintoa, toimintaa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki.

Uusi kuntalaki edellyttää kaupunkistrategian laadintaa, jossa määritellään valtuuston toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteet. Uuden kaupunkistrategian valmistelu on aloitettu syksyn 2017 aikana. Uuden kuntalain voimaantumisen myötä on jouduttu uudistamaan kaupungin sääntöjä ja ohjeita kuten mm. hallintosääntö, konserniohjeet ja omistajapoliittinen ohjelma. Myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus tullaan päivittämään vuoden 2018 aikana.

Kunnan hallinnon ja talouden tarkastusta ja tarkastuslautakunnan tehtävistä uuteen kuntalakiin on kirjoitettu mm. tilintarkastajan tiedonsaantioikeuden laajeneminen, tytäryhteisön tilintarkastajaksi voidaan valita pääsääntöisesti vain kunnan tilintarkastusyhtiö ja sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden valvonta ja ilmoittaminen valtuustolle.

Arvonlisäverolain muutokset huomioidaan toimialojen toiminnassa. Toiminnan kehittämisen yhteydessä solmittavissa sopimuksissa huomioidaan arvonlisäverolainsäädäntö.

Kirjanpitolain ja kuntalain muutoksien myötä kuntien taloutta ja kirjanpitoa ohjaavia suosituksia on uudistettu vuoden 2017 aikana. Suosituksiin ei ole sisällynyt olennaisia muutoksia aikaisempaan vaan lähinnä on korjattu entisen kuntalain pykäläviittaukset koskemaan uuden kuntalain mukaisia pykälämerkintöjä. Uusi yleisohje tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta annettiin 2.5.2017.

Uusi julkista hankintamenettelyä koskeva laki astui voimaan 1.1.2017. Lainsäädäntö perustuu EU:n julkisia hankintoja koskeviin direktiiveihin. Uutta hankintalakea sovelletaan hankintoihin, jotka on aloitettu 1.1.2017 jälkeen. Aloittaminen lasketaan yleensä hankinnan ilmoittamishetkestä. Ennen 1.1.2017 aloitetuissa sovelletaan ko. hetkellä voimassa ollutta hankintasääntelyä. Uuden lainsäädännön myötä tavaroiden ja palveluiden hankintojen kansallinen kynnyksiarvo nousi 60 000 euroon aiemmasta 30 000 eurosta. Sosiaali- ja

terveyspalveluiden hankintojen kynnyksarvo nousi 100 000 eurosta 400 000 euroon ja ns. erityisten palveluhankintojen kynnyksarvo 300.000 euroon. Rakennusurakoiden kansallinen kynnyksarvo säilyi nykyisessä 150 000 eurossa. Käyttöoikeussopimusten uusi kansallinen kynnyksarvo on 500 000 euroa.

Hankintalain uudistuttua laadittiin myös kaupungin uusi hankintastrategia, joka hyväksyttiin valtuuston kokouksessa 28.8.2017 § 59. Hankintastrategian mukaisen uuden hankintaohjeistuksen valmistelu on aloitettu syksyllä 2017.

EU:n 25.5.2018 voimaan astuva tietosuoja-asetus on tietosuojalainsäädännön suurin uudistus 20 vuoteen. Asetus tulee koskettamaan kaikkia yrityksiä ja organisaatioita, ja siitä seuraa merkittäviä uusia velvollisuuksia sekä vastuita.

Asetuksen tuomia uudistuksia ovat muun muassa rekisteröityjen oikeuksien vahvistuminen, suostumus tai asetuksessa määritelty oikeus tietojen keräämiseen ja rekisteröidyn oikeus tulla unohdetuksi, riskiperusteinen lähestymistapa, tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen ja rekisterinpitäjälle eli organisaatioille asetettu tilivelvollisuus sekä laiminlyönneistä aiheutuvat merkittävät sanktiot. Lisäksi asetus velvoittaa organisaatioita nimeämään tietosuojavastaavan.

3 TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2019–2020

3.1 Taloussuunnittelun lähtökohdat ja muutokset

Kuntalain (410/2015) 110 §:n 13 luvun mukaan:

”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.”

Vuoden 2018 talousarvioraami ja taloussuunnitelma vuosille 2019–2020 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 21.8.2017 § 217. Talousarvion laadintaohje jaettiin toimialoille elokuussa ja tytäryhteisöille lokakuussa.

Toimialojen talousarvioiden eurotiedot on tuotettu Kuntamallin budjetoitiohjelmalla ja talousarviotekstit on laadittu Targetor Pro-ohjelman asiakirjapohjille.

Vuoden 2018 talousarvio on laadittu Kuntaliiton vuonna 2016 julkaiseman JHS:n (Julkihallinnon suositus nro 199) suosituksen ”Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja – suunnitelma” mukaisesti.

Organisaatiohierarkian nimikkeistö on 1.1.2016 alkaen seuraava:

- Toimielin
- Tulosalue
- Vastuualue
- Tulosyksikkö
- Kustannuspaikka

Toiminnallisena muutoksena taloussuunnittelussa on sivistyslautakunnan toiminnasta 1.6.2017 eriytetty liikunta- ja vapaa-aikatoimi.

Varkauden teatterin toiminta- avustus on siirretty talousarviossa sivistyslautakunnan alaisuudesta yleishallintoon kaupunginhallituksen avustusmäärärahaan.

Vuonna 2016 tulleiden kiintiöpakolaisten kuluihin kohdennetut määrärahat on varattu suoraan sivistys- ja perusturvalautakunnan talousarviomäärärahoihin.

Palkkatyöllistämiseen varatut määrärahat (tuotot 407.880 € ja kulut 1.020.927 €) on varattu työllisyysyksikön määrärahoihin.

Eläkemenoperusteiset- ja VARHE-maksut on varattu toimialojen talousarviomäärärahoihin.

Taloussuunnittelussa on huomioitu kilpailukykysovimuksen mukainen lomarahojen leikkaus 30 %, n. 1,1 M€. Työajan pidennyksen 24 tuntia/vuosi/työntekijä käyttö on kohdennettu käytettäväksi työyhteisön kehittämistehtäviin. Vuoden 2018 henkilöstökulujen palkat on laskettu 0 –linjan mukaisina eli mahdollisiin yleiskorotuksiin ei ole varauduttu. Mikäli yleiskorotuksia tulee, niin toimialojen tulee kattaa palkankorotukset valtuuston vahvistaman talousarvion puitteissa.

Väestörakenteesta johtuen palveluiden kysyntä kasvaa edelleen. Erikoissairaanhoidon kustannusten kehitykseen ja budjetointiin liittyy myös riskejä menojen ennalta arvaamattomuudesta johtuen.

Veroprosentteihin ei esitetä korotusta vuodelle 2018, vaan kunnallisveroprosentti pysyy nykyisessä 21,0 prosentissa ja kiinteistöveroprosentit pysyvät ennallaan. Veroprosentteja on käsitelty tarkemmin kohdassa 6.4.1 Verotulot.

Kuntalain 5 luvun § 22 mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Vuoden 2018 ja vuosien 2019–2020 taloussuunnittelussa otetaan käyttöön Osallistuva budjetointi, joka tarkoittaa, että kaupunkilaiset ovat mukana suunnittelemassa ja päättämässä taloutta ja resursseja koskevista asioista.

Vuoden 2018 talousarviossa on varattu kaupunginhallituksen varausmäärärahoihin Osallistuvaan budjetointiin määrärahat kahdelle kohderyhmälle (nuoriso ja työttömät). Kohderyhmien edustajat päättävät määrärahan käytön suunnittelusta ja käytöstä talousarviovuoden aikana.

Osallistuvaa budjetointia kehitetään vuoden 2018 aikana ja kaupunkilaisten mahdollisuuksia talouden suunnitteluun lisätään mm. nettisivuille tulevan kuntalaisen eBudjetoinnin kautta.

Kaupunginhallituksen varausmäärärahoissa on lisäksi varaukset talous- ja velkaneuvonnan palvelujen vahvistamiseen 20.000 €, työmarkkinatuen saajien uimahallin ilmaiskäyttöön 25.000 € ja mahdollisesti uusien ESR-hankkeiden omarahoitusosuuksiin 20.000 €.

Vuoden 2018 talousarvioesitys on tasapainossa. Myös taloussuunnitteluvuodet 2019–2020 ovat tällä hetkellä tasapainossa.

Vuoden 2018 kaupungin omaan taseeseen tulevat nettoinvestoinnit ovat 15,3 M€ ja suunnitteluvuosien 2019–2020 investoinnit yhteensä 45,7 M€. Investointien myötä kaupungin lainamäärä tulee kasvamaan, ollen vuonna 2018 65,5 M€ ja taloussuunnittelukauden lopussa 94,3 M€.

3.2 Tilivelvolliset

Kuntalain § 125 mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielinten jäsenet (pl. valtuutetut) sekä asianomaisen toimielimen tehtävälueen johtavat viranhaltijat. Kuntalain 31.1 §:n mukaan kunnan tilivelvollisia toimielimiä ovat hallitus, lautakunnat, valiokunnat ja johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat.

Viranhaltijoiden kohdalla rajanveto on vaikeampaa, koska laissa ei tarkemmin määritellä, ketkä ovat toimielimen tehtävälueen johtavia viranhaltijoita. Yleisesti tilivelvollisina viranhaltijoina on pidetty toimielimen esittelijöitä ja toimielimen tehtävälueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita ainakin silloin, kun he ovat suoraan toimielimen alaisia. Tilivelvolliset on määriteltävä mm. sen vuoksi, että vastuuvapauslausunto kohdistetaan heihin.

Edellä olevan perusteella Varkauden kaupungin tilivelvollisia ovat:

kaupunginhallituksen jäsenet
lautakuntien jäsenet
johtokuntien jäsenet
toimikuntien jäsenet
jaostojen jäsenet
kaupunginjohtaja
toimialajohtajat
tulosalueiden päälliköt
hallintojohtaja
henkilöstöjohtaja
talousjohtaja
tietohallintojohtaja

3.3 Henkilöstö

Elokuussa 2017 Varkauden kaupungin palveluksessa oli yhteensä 1.631 henkilöä, joista vakinaisia 1.334 ja määräaikaisia 297 henkilöä.

Henkilöstön määrä on varsinaisesti kasvanut voimakkaimmin sosiaali- ja terveystoimessa, jossa sekä vakinaisten että erityisesti määräaikaisten työntekijöiden määrä oli kasvanut.

Toimiala	Vakinaiset		Määräaikaiset		Yhteensä		Erotus	Työllistetyt ja oppisopimus sekä harjoittelijat	
	31.8. 2016	31.8. 2017	31.8. 2016	31.8. 2017	31.8. 2016	31.8. 2017		31.8. 2016	31.8. 2017
Konsernihallinto	31	29	2	3	33	32	-1	2	5
Sosiaali- ja terveys- toimi	729	741	162	177	891	918	27	2	6
Sivistystoimi	398	388	108	92	506	480	-26	7	17
Liikunta- ja vapaa- aikatoimi		14		4		18	18		2
Tekninen toimi	158	162	23	21	181	183	2	10	17
Yhteensä	1316	1334	295	297	1611	1631	20	21	47

Kaupungin henkilöstön keski-ikä on korkea. Vuoden 2016 lopussa keski-ikä oli 49,6 vuotta kun kunta-alan keskiarvo on 45,8 vuotta. Keski-ikä on kuitenkin laskenut hieman vuodesta 2015. Eläköityminen kiihtyy tulevina vuosina. Kaupungin henkilöstöstä eläköityy tämänhetkisen ennakointitiedon mukaan eniten työntekijöitä vuonna 2019, jolloin vanhuuseläkkeelle jäisi 59 ja työkyvyttömyyseläkkeelle 9 työntekijää.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vanhuuseläke	41	38	37	44	52	59
Työkyvyttömyyseläke	27	26	24	10	9	9
Eläkepoistuma yhteensä	68	64	61	54	61	68

Lähde: Keva ennuste syyskuu 2017

Koko kaupunkiorganisaation käsittävä henkilöstösuunnitelma laaditaan henkilöstöjohtajan johdolla helmikuun 2018 loppuun mennessä. Henkilöstösuunnitelman osat laaditaan pääsääntöisesti palvelualueitasoisesti palvelualuepäälliköiden ohjauksessa, mutta siten, että joustavan henkilöstösuunnittelun kannalta pienemmätkin tarkoituksenmukaiset yksiköt on huomioitu.

Suunnitelman lähtökohdaksi henkilöstöpalveluyksikkö koostaa palvelualuepäälliköille ja esimiehille toimitettavat palvelualue/yksikkökohtaiset yhteenvedot henkilöstön määrän kehityksestä vuosina 2016 ja 2017 sekä ennakoituista eläköitymisistä (Kevan ennusteet). Yhteenvedoissa huomioidaan vakituiset, määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset) ja sijaiset, sekä henkilöinä että henkilötyövuosina.

Varsinaisessa suunnitelmaosuudessa määritellään henkilöstömäärän tavoitteet em. jaottelun mukaisesti 31.12.2018 ja 31.12.2019 tilanteiden mukaan.

Henkilöstösuunnitelmaa peilataan yksikön ja toimialan tavoitteisiin. Suunnitelmassa analysoidaan toimintaympäristössä ja toiminnassa tapahtuvia muutoksia ja arvioidaan niiden vaikutuksia henkilöstötarpeeseen (määrään, laatuun ja rakenteeseen) talousarvio- ja suunnitteluvuosina.

Toimintaympäristössä tapahtuvat tai tapahtumassa olevat muutokset voivat näkyä esimerkiksi asiakasmäärien muutoksina. Toiminnan muutokset voivat käsittää uudelleen järjestelyjä, prosessien uudistamista, uuden teknologian ja digitalisaation mahdollistamia muutoksia palveluprosesseissa, ostopalvelujen laajentamista tai ulkoistamista, yhteistyötä muiden kuntien kanssa tai seudullista yhteistyötä. Myös toiminnan yhdyspinnat muihin yksiköihin/toimialoihin ja niiden tarjoamat toiminnan uudelleen järjestämisen mahdollisuudet on huomioitava.

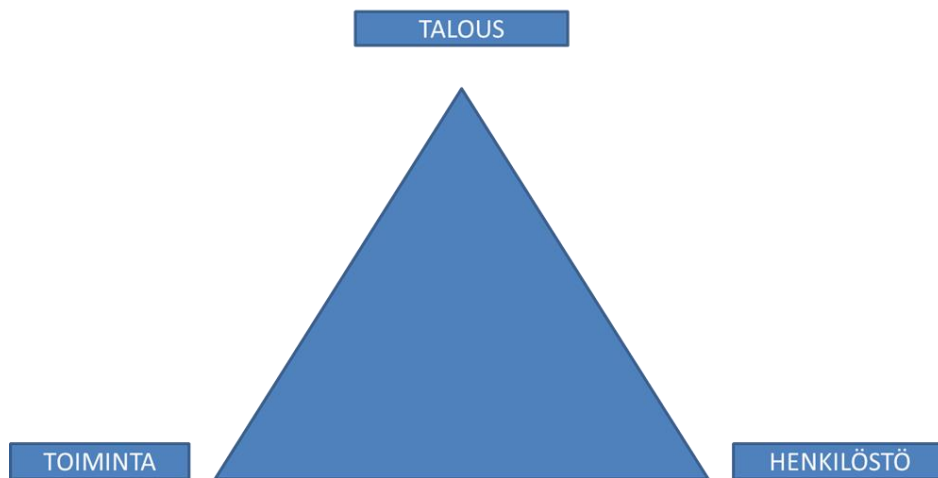
Suunnitelmassa tulee huomioida eläköitymiset sekä tiedossa olevat pidemmät virka- ja työvapaat. Siinä esitetään mahdolliset vakinaistamistarpeet ja vakituisen henkilöstön rekryointitarpeet sekä sisäisten siirtojen mahdollisuudet/tarpeet. Suunnitelmassa ilmoitetaan myös mahdollisesti perustettavat ja lakkautettavat vakanssit sekä toiminnallisten muutosten edellyttämät nimikemuutokset ja niiden perustelut.

Henkilöstösuunnitelman tavoitteena on varmistaa, etteivät henkilöstömenot jatka kasvuaan, vaan niissä pystytään mahdollisesti saamaan aikaan jopa säästöjä, asiakkaiden kokeman palvelun laadun siitä kuitenkaan kärsimättä. Henkilöstösuunnitteluprosessiin osallistetaan myös luottamusmiehet. Jatkossa henkilöstösuunnitelma laaditaan/päivitetään vuosittain varsinaisen talousarvioprosessin yhteydessä.

Henkilöstösuunnitelman laatimisen aikataulu:

Ajankohta	Toimenpide	Vastuutaho
8.12.2017	Yhteenvedot henkilöstömäärän kehityksestä ja arviot eläköitymisistä sekä suunnittelupohja (Excel-taulukot) esimiesten ja palvelualuepäälliköiden käyttöön	Henkilöstöjohtaja ja henkilöstöpalvelut
11.12.2017 – 31.1.2018	Palvelualuekohtaiset tuloskeskustelut	Henkilöstöjohtaja ja palvelualuepäälliköt
16.2.2018 mennessä	Palvelualue/yksikkökohtaisten henkilöstösuunnitelmien palautus henkilöstöpalveluihin	Palvelualuepäälliköt
19. - 28.2.2018	Koko kaupunkia koskevan henkilöstösuunnitelman koostaminen	Henkilöstöjohtaja ja henkilöstöpalvelut
maaliskuu 2018	Koko kaupunkia koskevan henkilöstösuunnitelman käsittely kaupunginhallituksen kokouksessa	Kaupunginjohtaja

Henkilöstökulut eli palkka- ja henkilösivukulut muodostivat vuonna 2016 40,0 % toimintakuluista. Henkilöstö onkin kuntatyönantajalle kallis mutta myös kallisarvoinen resurssi: se on kuntatyön tärkein ”tuotannontekijä”, jolla tulos tehdään. Kuntaorganisaation hyvä tai huono tulos riippuu käytännössä ihmisten tekemisistä tai tekemättä jättämisistä.

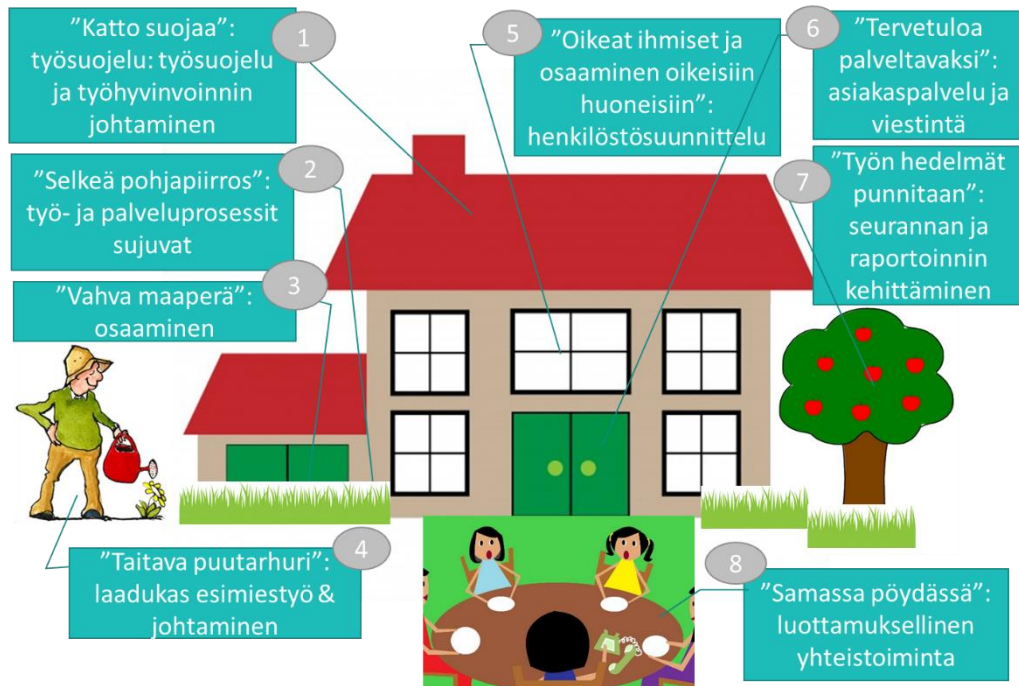

Sekä laadukkaat, asiakaslähtöiset palvelut (toiminta) että terve talous edellyttävät ennen kaikkea tuloksellista henkilöstöpolitiikkaa. Sen keskeisiä ulottuvuuksia ovat tehokas henkilöstösuunnittelu ja työkykyisyyden kehittäminen sekä palvelu- ja työprosessien kehittäminen. Henkilöstösuunnittelulla varmistetaan oikea henkilöstö oikeaan paikkaan oikea-aikaisesti. Panostus työsuojeluun ja työhyvinvointiin poikii motivaationa, innostuksena ja työkykyinä.

Palvelu- ja työprosessien kehittäminen tulee olla johdonmukaista ja tavoitteellista toimintaa työyhteisöjen arjessa. Tuloksellinen henkilöstöpolitiikka huomioi myös eri-ikäiset ja työuran eri vaiheissa olevat työntekijät. Tuloksellisen henkilöstöpolitiikan toimeenpanon keskiössä ovat laadukas johtaminen ja esimiestyö sekä luottamuksellinen yhteistoiminta. Sen perustana on toiminnan tavoitteiden ja palvelutarpeiden mukainen osaaminen.

Varkauden kaupungin talousarvio ja toimintasuunnitelma 2018 sisältää kaikki em. henkilöstöpolitiikan elementit. Ne on kuvattu myös alla olevassa ”tuloksellisuuden kaupungintalossa”. Talousarvion ja henkilöstösuunnitelman seurannalla ja oikea-aikaisella raportoinnilla varmistetaan, että tuloksellinen henkilöstöpolitiikka kantaa lopulta ”hedelmää” eli asukkaat ja asiakkaat saavat hyvää palvelua.

Vuoden 2018 toiminnassa on erityisen huomion kohteen vuoden 2017 loppuun mennessä laadittavan kaupunkistrategian toimeenpanon tehokas käynnistys. Alkuvuodesta 2017 toteutetun laajan henkilöstötutkimuksen tulosten perusteella Varkauden kaupungilla on haasteena erityisesti ”strategiavastuullisen kulttuurin” luominen: työntekijöitä tulisi kannustaa ja innostaa ottamaan vastuuta paitsi omasta ja tiimin onnistumisesta, myös koko kaupunkiorganisaation yhteisestä onnistumisesta, mikä takaa asiakaslähtöiset, sujuvat palveluketjut. Tämä edellyttää panostamista kaupunkistrategian keskeisen sisällön ja tavoitteiden avaamiseen koko henkilöstölle sekä henkilöstön osallistamisesta konkreettisesti kaupunkistrategian toteutukseen ja arviointiin.

10 19.10.2017

4 TALOUSARVION SITOVUUS JA MUUT MÄÄRÄYKSET

4.1 Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet ja käyttösuunnitelma

4.1.1 Täytäntöönpano-ohjeet

Erillinen talousarvion täytäntöönpano-ohje, joka sisältää myös talouden raportointiohjeen hyväksytään kaupunginhallituksen ensimmäisessä kokouksessa tammikuussa 2018.

Täytäntöönpano-ohjeistuksessa määritellään ja ohjeistetaan talouteen, henkilöstöön ja toimintaan liittyviä tarkempia määräyksiä sekä toimintaohjeita.

4.1.2 Käyttösuunnitelma

Toimialueiden tulee laatia käyttösuunnitelma, joka hyväksytään ko. toimielimen lautakunnassa ja toimitetaan taloushallintoon viimeistään 31.1.2018 mennessä. Käyttösuunnitelmien avulla toimialueiden tulee panna täytäntöön valtuuston hyväksymä talousarvio. Käyttösuunnitelmaan voidaan tarvittaessa tehdä toimialan alaisuudessa tulosalueen sisällä muutoksia siten, että tulosalueen valtuustoa nähden sitova tilikauden toimintakate ei muutu.

Käyttösuunnitelmassa tulee varmistaa, että toimintaan varatut määrärahat riittävät valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden toteuttamiseen sekä muiden taloudellisten veloitteiden hoitamiseen.

4.2 Talousarvion sitovuus

4.2.1 Käyttötalous

Käyttötalouden sitovuus kaupunginvaltuustoon nähden tilikaudella on toimialakohtainen tulosalueen toimintakate ja strategian mukaiset tavoitteet ja mittarit.

4.2.2 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on kaupunginvaltuustoon nähden sitova verotulojen, valtionosuuksien, rahoituskulujen ja – tuottojen, satunnaisten erien ja tilinpäätössiirtojen osalta.

4.2.3 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma on kaupunginvaltuustoon nähden sitova antolainauksen muutosten, lainakannan muutosten ja oman pääoman muutosten osalta. Tunnuslukujen tavoitearvojen osalta valtuustoon nähden sitovia eriä ovat toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ja lainanhoitokate.

4.2.4 Investoinnit

Investointiosassa sitovuus on taseryhmittäin: maa- ja vesialueet, rakennukset, kiinteät rakenteet ja laitteet, osakkeet ja osuudet. Taseryhmän koneet ja kalusteet sitovuus on toimialakohtainen määräraha.

4.2.5 Ottolainaus

Talusojohtajalla on oikeus päättää talousarviolainojen sekä tilapäisluottojen ottamisesta kaupunginvaltuuston talousarviossa vahvistamissa rajoissa (lainanotto) sekä lainojen uudistamisesta ja lainaehojen muuttamisesta.

Päätös koskee

- lainan ennen aikaista takaisinmaksua ja lainaehojen muuttamista talousarviossa olevien määrärahojen ja tuloarvioiden puitteissa
- talousarviolainaa, jonka laina-aika on vähintään yksi vuosi ja enintään 15 vuotta talousarviossa hyväksytyyn lainan oton mukaisesti
- talousarviolainaa, jonka nimelliskorko lainanottohetkellä saa olla enintään 3 %
- tilapäisluoton ottamista maksuvalmiuden turvaamiseksi enintään 10 M€.

Nettolainanotto on sitova taso, jolloin mm. lainojen konvertointi on mahdollista.

4.2.6 Antolainaus

Talousarviovuoden aikana valtuusto käsittelee antolainat tapauskohtaisesti. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä voidaan myös hyväksyä yksilöityjä antolainoja.

Kaikilta antolainoilta vaaditaan vastavakuus Kuntalain 129 §:n mukaisesti. Antolainoista perittävä korko on 6 kk euribor lisättynä 0,5 %:n marginaalilla.

4.2.7 Lautakunnat

Lautakuntien on viimeistään käyttösuunnitelman vahvistamisen yhteydessä tammikuussa 2018 määriteltävä lautakuntaa sitova taso käyttötaloudessa. Sitovuustaso voi olla tulosalueen, vastualueen, tulosyksikön tai kustannuspaikan toimintakate.

Lautakunta päättää investointiosan määrärahasiirrot taseryhmien sisällä eri hankkeiden kesken.

4.2.8 Talousarviomuutokset

Määrärahamuutoksista/siirroista toimialojen välillä sekä toimialan sisällä tulosalueiden välillä päättää kaupunginvaltuusto. Toimialan sisällä eri vastualueiden, tulosyksiköiden ja kustannuspaikkojen välisistä määrärahasiirroista päättää lautakunta.

Yleishallinnon määrärahoihin varausluontoisina määrärahoina (palkkatukityöllistäminen) varatuista määrärahoista tehdään talousarviovuoden aikana eri toimialojen käytön mukaiset määrärahasiirrot.

Toimielimien määrärahoihin varatut työterveyshuollon määrärahat, eläkemenoperusteiset ja VARHE-maksut tasataan lopullisen käytön mukaisesti kustannuspaikka kohtaisesti.

4.2.9 Hankinnat

Kaikissa hankinnoissa on noudatettava kaupunginvaltuuston 28.8.2017 § 59 hyväksymää hankintastrategiaa. Hankintastrategian linjauksissa helpotetaan mm. paikallisten pk-yritysten asemaa hankinnoissa. Hallintosääntö sisältää tarkemmat määräykset hankintarajoista.

Hankintastrategian mukainen uusi hankintaohjeistus valmistuu vuoden 2018 aikana.

Kaupunki on jäsenenä IS-Hankinta Oy:ssä. Hankinnat tulee pääsääntöisesti tehdä IS-Hankinta Oy:n kanssa tehdyn hankintasopimuksen mukaisesti, ellei kaupunki ole kilpailuttanut itse hankintaa.

Lisäksi hankinnoissa tulee noudattaa erityistä säästäväisyyttä, vain toiminnan ja palvelutuotannon kannalta välttämättömät hankinnat suoritetaan. Hankintoihin on haettava lupa tulosalueen päälliköltä.

4.3 Sisäinen valvonta, tarkastus ja riskien hallinta

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 7.9.2009 Sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen. Kaupunginvaltuustossa 27.1.2014 § 13 hyväksytyt kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet päivitetään syksyn 2017 aikana vastaamaan uuden kuntalain, hallintosäännön ja konserniohjeen mukaisia määräyksiä.

Uudessa hallintosäännössä (luku 19) on ohjeita sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan tehtävistä. Vuonna 2018 laaditaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje. Sisäistä valvontaa ja valvonnan raportointia tullaan kehittämään vuoden 2018 aikana.

Hallintosäännön mukaan konsernijaoston tehtävänä on mm. vastata sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteensovittamisesta siten, että kaupungin toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan. Konsernijaosto hyväksyy sisäisen tarkastuksen suunnitelman sekä vastaa riskienhallinnan järjestämisestä. Konsernijaosto valmistelee kaupunginhallitukselle sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan selonteon tilinpäätöstä varten.

4.3.1 Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa hyvää johtamista, toiminnan ohjausta ja palveluiden laadun varmistamista, jolla toiminnan riskejä tunnistetaan, ennaltaehkäistään ja hallitaan. Valvonnan tehokkuus perustuu reaaliaikaisuuteen ja resurssien käytön joustavuuteen. Sisäinen valvonta on osa operatiivista johtamista eikä sitä voida delegoida ulkopuolisen tarkastajan tehtäväksi, vaan vastuutahoina ovat kunnan toimiva johto ja tilivelvolliset.

Sisäisen valvonnan tehtävänä on:

- edistää kunnan toimintojen säännönmukaisuutta, taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta
- parantaa palvelujen ja muiden tuotteiden laatua
- huolehtia kunnan toiminnan tarkoituksen, strategian, asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden tiedottamisesta organisaation kaikille tasoille
- asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen seuranta
- turvata kuntaa menetyksiltä, jotka aiheutuvat väärinkäytöksistä, virheistä, huonosta hoidosta, petoksista ja muista epäsäännönmukaisuuksista
- varmistaa kunnan voimassa olevien ohjeiden, säädösten ja määräysten noudattaminen ja ohjauksen vaikuttavuus
- kehittää ja ylläpitää luotettavia tietoja taloudesta ja hallinnosta
- valvoa ajantasaisen, asianmukaisen ja määräaikaisten raportoinnin toteuttaminen
- avainvelvollisuuksien ja – tehtävien varmistaminen jakamalla ne eri henkilöiden kesken ja määrittelemällä tarvittavat sijaisuudet
- tietokantojen, sovellusohjelmistojen ja asiakirjojen vastuuvälvoisille annettujen käyttöoikeuksien ja – valtuuksien määrittelyjen ja ylläpidon seuranta

Sisäisen valvonnan toimenpiteillä ja menetelmillä pyritään:

- toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen
- talous- ja henkilöstöhallinnon sekä tietojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen
- erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen
- kunnan kassavarojen, irtaimen ja kiinteän omaisuuden huolelliseen ja taloudelliseen hoitoon
- varmistamaan, että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan.

Lautakunnat on ohjeistettu käsittelemään talousarvioesityksissään miten toimialan sisäinen valvonta on järjestetty ja toteutettu.

Toimialalla esimiesten toimesta tapahtuvaa sisäistä valvontaa on esimerkiksi seuraavien asioiden seuranta ja valvonta:

- viranhaltijapäätökset ja niistä tehdyt oikaisuvaatimukset ja kantelut
- kaupungin toimintaohjeiden, sääntöjen, määräysten ja toimialan omien ohjeiden ja määräysten noudattaminen ja noudattamisen valvonta,
- työaikaseurannan ja palkanmaksun oikeellisuuden varmistaminen, sijaisuudet/vaaralliset työyhdistelmät, työmenetelmät, työturvallisuus, kehityskeskustelut, työkokoukset
- matkalaskujen, ostolaskujen, laskutuksen ja perinnän ajantasaisen hoitamisen varmistaminen/valvominen,
- hankintojen asianmukainen kilpailutus,
- luovutukset, sopimukset, osto-, maksu- ja luottokortit, ym.

4.3.2 Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa ja se tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa. Sisäisen tarkastuksen ensisijaisena kohteena ovat toimintalinjaukset ja – periaatteet, toimintaresurssien käyttö ja tavoitteiden toteutuminen.

Sisäistä tarkastusta suoritetaan toimivan johdon toimeksiannosta ja alaisuudessa. Sisäisen tarkastuksen raportointiin voidaan sisällyttää suosituksia ja kehittämisaloitteita.

Organisaatiomuutosten jälkeen sisäinen tarkastus ostetaan vuodesta 2017 alkaen Pwc Oy (PricewaterhouseCoopers Oy) tarkastusyhteisöltä.

4.3.3 Riskien hallinta

Riskienhallinta on kaupungin omasta aloitteesta tapahtuvaa toimintaa, jonka avulla kaupungin uhkana olevat riskit saadaan saman tavoitteellisen suunnitellun piiriin kuin kaupungin muutkin toiminnat. Riskienhallinta on myös olennainen osa johtamista kuntien hallinnossa.

Riskillä tarkoitetaan sellaista tapahtumaa, joka aiheuttaa tai josta seuraa kaupungille taloudellisia menetyksiä tai henkilövahinkoja kaupungin henkilöstölle.

Riskit jaetaan kahteen ryhmään;

- **liikeriskit**, esimerkiksi muutoksen hallinta, joita ovat mm. yksityistäminen, ulkoistaminen, yhtiöittäminen, kilpailuttaminen ja ulkomaiset yhteistyö- ja sopimuskumppanit
- **vahinkoriskit**, joita ovat henkilöriskit, omaisuusriskit ja toiminnan riskit

Kaupungin toiminnan kannalta pääpaino riskienhallinnassa painottuu vahinkoriskeihin. Vahinkoriskeille on tyypillistä, että vahingot syntyvät yleensä äkillisesti tai yllättävästi. Eräät vahinkoriskit syntyvät kuitenkin hitaasti, kuten esimerkiksi kuluminen ja homevauriot.

Riskien kartoituksessa tulee keskittyä merkittävimpiin riskeihin ja riskejä tulee tarkastella eri toimialoilla samantasoisesti. Kaupungin henkilöriskien erityispiirteitä ovat toiminnat, jotka kohdistuvat suuriin ihmisryhmiin mm. sivistys-, sosiaali- ja terveystoimessa ja suurissa joukkotilaisuuksissa. Omien työntekijöiden ja kaupunkilaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen toteutetaan parhaiten häiriöttömällä ja laadukkailla palveluilla. Kaupungilla on myös ns. moraalinen vastuu asukkaiden turvallisuudesta ja sen tulisi toimia myös näiden riskien pienentämiseksi. Esimerkiksi vaaralliset kuljetukset tulisi kaupungin alueella järjestää siten, että niistä aiheutuva vaara olisi mahdollisimman pieni ja vähäinen.

Lautakunnat ovat omissa talousarvioesityksissään esittäneet omaan toimintaansa liittyviä riskejä.

Koko kaupungin toimintaan liittyviä riskejä ja niiden hallintakeinoja on käsitelty seuraavassa taulukossa.

Erillinen talousarvion täytäntöönpano-ohje, joka sisältää myös talouden raportointiohjeen hyväksytään kaupunginhallituksen ensimmäisessä kokouksessa tammikuussa 2018.

Täytäntöönpano-ohjeistuksessa määritellään ja ohjeistetaan talouteen, henkilöstöön ja toimintaan liittyviä tarkempia määräyksiä sekä toimintaohjeita.

<u>Riskit lajeittain:</u>	<u>Hallintakeinot:</u>
<p>Henkilöstöriskit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus • erikoisosaamista vaativat tehtävät, avainhenkilöt • tapaturmat ja sairastumiset • henkilöstön eläköityminen • ammattiosaamisen vanheneminen • väsyminen ja uupuminen • työilmapiiri, henkilö- ja työsuheriidat • tahattomat inhimilliset virheet • henkilöstön tiheä vaihtuvuus • epäonnistuneet rekrytoinnit 	<p>laadukas rekrytointi varahenkilöjärjestelmä, työnkierto, ostopalvelusopimukset TYKY-toiminta, aktiivisen aikaisen puuttumisen malli, työterveyshuolto, työsuojelu, turvavarusteiden käyttö mentorointi, varahenkilöjärjestelmä, työnkierto työnantajan järjestämä koulutus, omaehtoinen koulutus työnjohdolliset toimet, työhyvinvoinnista huolehtiminen, aktiivinen aikainen puuttuminen ongelmatilanteisiin, aktiivinen osallistuminen TYKY-toimintaan ongelmatilanteiden selvittäminen, selkeä työ- ja vastuujako, kehityskeskustelut, avoin tiedotus, toimisto- ja osastopalaverit, esimies- ja alaiskoulutus vastuuvakuutus henkilöstön sitouttaminen, osaamisen kohdentaminen, oikeudenmukainen palkkapolitiikka, hyvä työilmapiiri hyvä rekrytointiosaaminen, asiantuntijapalveluiden käyttö</p>
<p>Toiminnan riskit ja omaisuusriskit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietotekniikan ja tietoliikenneyhteyksien toimivuus • tietoturvallisuus • toimitilat/kiinteistöt/irtaimistot; tulipalot, vesivahingot, ilkivalta, tahaton virhe • tietosuoja ja salassa pidettävät asiakirjat • toimintojen ja työtehtävien määrääjät • kunnan palvelutuotannon turvaaminen • toiminnan keskeytysriskit • hankinta- ja sopimusriskit • talouteen liittyvät riskit, rahoitusriskit 	<p>osaava henkilöstö, sovellusohjelmien tukipäivystys, virusohjelmistot, tietoturvaopas ja ohjeistus omaisuusvakuutukset, valvontakamerat, toiminta-ohjeistus, kulunvalvonta, paloturvallisuus, talonmies- ja vesilaitospäivystys, alueiden kunnossapito näyttöjen tietosuojat, käyttöoikeusrajaukset, kassakaappi, paloturvalliset/lukolliset säilytyskaapit työtehtävien suunnittelu, looginen työjärjestys, varahenkilöjärjestelmä osaava, tehtäviinsä sitoutunut ja motivoitunut henkilöstö, ostopalvelusopimukset varajärjestelmät ja suunnitelmat, ostopalvelusopimukset erikoisosaamista omaava henkilöstö, asiantuntija ostopalvelusopimukset määrärahaseuranta, osavuositarkastukset, maksuvalmiusseuranta, korkosuojaukset, taloudentasapainottamisohjelma</p>
<p>Vastuuriskit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuotevastuuriskit • vahingonkorvausriskit • kaupungin järjestämien tilaisuuksien turvallisuus 	<p>laadunvalvonta, ohjeistus, varmistussuunnitelmat vastuuvakuutus kaupunkilaisten vapaaehtoinen tapaturmavakuutus, tarvittaessa erillisyakuutus</p>

5 KONSERNIOHJAUS

5.1 Konserniohjauksen periaatteet

Valtuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaan talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Valtuusto antaa tytäryhteisöjen ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konsernijohdolle.

Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupungin uuden konserniohjeen 30.10.2017 § 72 ja se on tullut voimaan 1.11.2017. Konserniohjeilla on luotu puitteet kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjeen tarkoituksena on myös luoda puitteet konserniyhtiöiden ja yhteisöjen hallintotavalle ja raportoinnille sekä lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä, tiedon laadun parantamista ja tiedon kulun tehostamista. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöissä ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa.

Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja konsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

Kuntalain mukaan talousarviossa on huomioitava aiempaa tarkemmin kuntakonsernin näkökulma sekä vastuut ja velvoitteet. Kuntakonsernin taloutta ja investointeja on voitava suunnitella ja ohjata yhdessä, jotta konsernin kokonaisuus voidaan varmistaa ja rajalliset resurssit käyttää mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi. Kaupunginvaltuusto asettaa tytäryhteisöille sitovat tavoitteet ja mittarit. Tytäryhteisöt on ohjeistettu huomioimaan omissa talousarvioesityksissään yhtiön toimintaan liittyvä sisäinen valvonta ja riskien hallinta. Tytäryhtiöiden toiminnasta ja taloudesta raportoidaan kaupungin talousarvion täytäntöönpano-ohjeen raportointiohjeistuksen mukaisesti.

Hallintosäännön luvun 3 mukaisesti kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii konsernijaosto, jonka tehtävät hallintosäännön luvun 3 § 7 mukaisesti ovat seuraavat:

1. Seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä ja tekee niiden perusteella tarvittaessa esityksiä kaupunginhallitukselle.
2. Antaa kaupungin ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa.
3. Nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.
4. Vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten, että kaupungin toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan.
5. Hyväksyy sisäisen tarkastuksen suunnitelman, johon perustuen arvioidaan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta.
6. Vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kaupungin toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan sekä
7. Valmistelee kaupunginhallitukselle sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan toimintakertomukseen otettavan osion.

Kuntalain 118 §:n mukaan kuntien taloudellista tilannetta tarkastellaan kuntakonsernin talouden tunnuslukujen mukaisesti vuodesta 2017 alkaen.

Kaupungin uusien omistajapoliittisten ohjeiden laadinta on aloitettu vuoden 2017 syksyllä ja se etenee samanaikaisesti uuden kaupunkistrategian valmistelutyön yhteydessä. Omistajapolitiikalla linjataan mm. missä yhteyksissä kaupunki on mukana omistajana ja sijoittajana sekä mitä kaupunki omistajuudella tavoittelee.

Omistajapolitiikan tavoitteena on turvata kaupungin pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa pääoman käytön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuus, pitkäjänteisyys ja pääoman käytön tehokkuus. Päätöksenteon yhteydessä on tiedostettava ja tunnistettava päätöksen seuraukset ja vaikutukset.

Omistajapolitiikassa määritetään kaupungin strategisesti tärkeät omistukset, asetetaan sitoutuneen pääoman tuottotavoitteet ja muut tavoitteet, määritellään palvelutuotannon tuotantovälineiden hankintaperiaatteet sekä määritellään vastuut omaisuuden käytössä ja omistukseen liittyvässä raportoinnissa. Omistajapolitiikan näkökulma on pitkälti taloudellinen ja sen kautta asetetaan myös tuotto- ja muut tavoitteet.

Omistajapolitiikan tulee noudattaa kaupungin visiota ja strategiaa. Strategia on tietoinen suunnanvalinta muuttuvassa toimintaympäristössä. Se koostuu toimintalinjauksista ja toimenpidekokonaisuuksista, joilla kaupungin kehittämistä ohjataan tulevana vuosina haluttuun suuntaan.

5.2 Varkauden kaupungin tytäryhtiöt

Yhteenveto kaupungin tytäryhtiöiden ilmoittamista vuoden 2018 talousarviotiedoista.

Yhtiö	Talousarviot 2018			
	Omistus %	Tilikaud. voitto (-tappio), €	Investoinnit TA 2018 €	Lainakanta 31.12.18 €
Wartalo Kodit Oy	100,0	0	1 700 000	38 480 000
Varkauden Aluelämpö Oy	80,1	2 042 000	600 000	7 050 000
Keski-Savon Teollisuuskylä Oy	100,0	355 000	0	30 450 000
Varkauden Taitotalo Oy	100,0	400 000	0	19 255 000
Keski-Savon Vesi Oy	100,0	47 000	1 390 000	45 414 000
Navitas Kehitys Oy	81,20	0	0	0
- lisäksi Navitas Kehitys Oy omistaa 83,33%				
Call Waves Solutions Finland Oy:stä				
Varkauden Metallihovi	100,0	0	0	0
Kongressi- ja kulttuurikeskus	51,9	0	0	6 368 000
Kiinteistö Oy Terveyskäpy	76,6	500	0	0

6 TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelman kokonaistaloudelliset tavoitteet ovat tulorahoituksen riittävyyttä, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta koskevat tavoitteet. Tuloslaskelmaosan tunnusluvuissa määritellään suunnittelukauden tavoitearvot.

6.1 Toimintatuotot

Tuloslaskelman mukaisten toimintatuottojen 70.583.794 € (ei sisällä valmistusta omaan käyttöön 295.000 €) on arvioitu kokonaisuudessaan kasvavan 0,1 % / 83.805 € verrattaessa vuoden 2017 talousarvioon. Myyntituottojen on arvioitu kasvan 237.282 € / 0,5 % ja maksutuottojen vähenevän 152.596 € / -1,5 % sekä tuki- ja avustustuottojen pienenevän 613.109 / -26,7 % verrattaessa vuoden 2017 talousarvioon. Muut toimintatuotot kasvavat 612.228 € / 5,4 %, mikä muodostuu lähinnä sisäisten laskutustulojen muutoksesta.

6.2 Toimintakulut

Toimintakulujen 195.539.794 € kokonaismuutos on 1,1 % / 2.195.841 € verrattuna vuoden 2017 talousarvion toimintakuluihin.

Palkkamenot kasvavat 672.472 € / 1,2 %, henkilöstösivukulut pienentyvät 832.594 € / -4,7 % henkilöstösivukuluprosenttien (sotu-, ja KuEL-maksut) alenemisen vuoksi. Henkilöstökulut kokonaisuudessaan pienenevät 160.122 € / -0,2 % verrattuna vuoden 2017 talousarvioon. Palkkakulujen korotus on laskettu talousarviossa 0-linjan mukaisesti. Henkilöstökulujen osuus toimintakuluista on 38,4 %. Palvelujen ostot kasvavat 678.366 € / 0,8 % ja ovat 45,4 % toimintakuluista. Aineet ja tarvikkeet lisääntyvät

822.853 € / 8,7 %, avustukset 260.597 € / 3,5 % ja muut toimintakulut 594.177 € / 4,6 % vuoden 2017 talousarvioon nähden.

6.3 Toimintakate

Toimintakate muodostuu käyttötalouden toimintatulojen ja – menojen erotuksena ja kertoo kuinka paljon toimintakuluista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla.

Toimintakate on -124.661.000 € kasvaa / 2.082.036 € / 1,7 % verrattaessa vuoden 2017 talousarvioon.

6.4 Rahoitus

Rahoituseriin kuuluvat verotulot, valtionosuudet, korkotuotot ja – kulut sekä muut rahoitustuotot ja -kulut.

6.4.1 Verotulot

Verotulot ovat kehittyneet koko maassa vuonna 2017 ennakoitua paremmin. Kunnallisveron parempi kehitys johtuu pääosin parantuneesta työllisyystilanteesta ja palkkasumman kasvusta. Myös loppuvuoden verotilitysoikaisut arvioidaan olevan kunnille aikaisempaa myönteisempiä, mikä osaltaan parantaa ennusteita parempaan suuntaan.

Talousarvion 2018 verotuloarviot on huomioitu nykyisillä veroprosenteilla sekä kunnallisveron että kiinteistöveron osalta eli veroprosentteihin ei tehdä korotuksia. Myös vuosien 2019–2020 taloussuunnitelmat on arvioitu nykyisten veroprosenttien mukaisesti.

Kuntaliiton ennusteen mukaan kuntien verotulot koko maassa kasvavat vuonna 2018 keskimäärin noin 0,7 % vuoden 2017 verotuloarvioon nähden. Muutokseen vaikuttavat kilpailukykysojimus ja hallituksen vuodelle 2018 esittämät uudet veronkevennyspaketit.

Verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 80.700.000 €. Verotulojen muutos verrattuna vuoden 2017 toteutumaennusteeseen on 1,0 % (+ 810.000 €). Verotulot ovat tuloslaskelman kokonaistuotoista 39,8 % ja verotuloilla katetaan toimintakuluista 41,3 %.

Verolajeittain vuonna 2018 kunnallisveroja arvioidaan kertyvän 70.700.000 €, yhteisöveroja 4.200.000 € ja kiinteistöveroja 5.800.000 €. Verotulot tilitetään kunnille kuukausittain kuukauden 26.–28. päivä. Verotuloista vähennetään työnantajasuoritukset (ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksut).

Verotulojen arvioinnin lähtökohtana on Kuntaliiton ylläpitämä kuntakohtainen veroennustekehikko. Positiivisesta yleisestä taloudellisesta kehityksestä, parantuneesta työllisyystilanteesta ja elinkeinoelämän panostuksista johtuen vuoden 2018 talousarvion verotulot on arvioitu n. 1,0 M€ Kuntaliiton kuntakohtaisen veroennustekehikon verotuloarviota korkeammaksi.

Kiinteistöverolakiin tulee muutoksia vuodelle 2018 siten, että

- yleisen kiinteistöveroprosentin ylärajaa korotetaan 1,80 prosentista 2,00 prosenttiin
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroprosentin ylärajaa korotetaan 1,80 prosentista 2,00 prosenttiin
- tuulivoimapuistot tulevat voimalaitosprosentin piiriin.

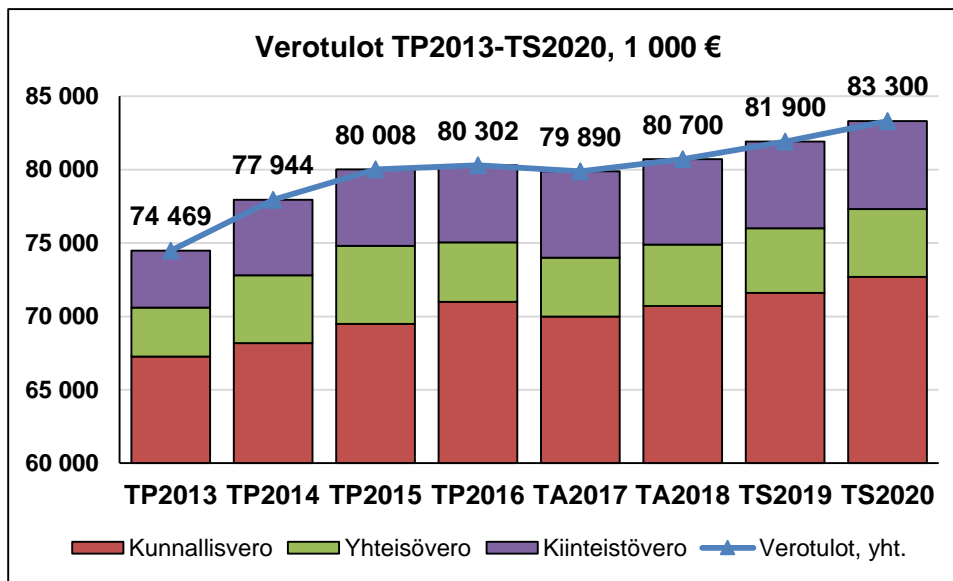
Vuonna 2019 kiinteistöverolaki muuttuu siten, että vakituisten asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin ylärajaa korotetaan 0,90 prosentista 1,00 prosenttiin.

Lisäksi valtiovarainministeriön joulukuussa 2016 asettaman kiinteistöverouudistusta koskevan hankkeen tavoitteena on kiinteistöverojen verotusarvojen laskentamenetelmien päivittäminen mm. luomalla koko maata kattava uusi hintavyöhykekartta maapohjien verotusarvojen määrittämistä varten. Rakennusluokitus ja rakennusten verotusarvot on tarkoitettu myös uudistaa samassa yhteydessä. Kiinteistöverouudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2020.

Kiinteistöveroprosenttien vaihteluvälit vuonna 2018 ovat seuraavat:

Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93 - 2,00
Vakituksen asuinrakennuksen veroprosentti	0,41 - 0,90
Muu asuinrakennus, esimerkiksi kesämökki	0,93 - 2,00
Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti	0,00 - 2,00
Voimalaitosten veroprosentti	0,93 - 3,10
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	2,00 - 6,00

VEROTULOT	TP2013	TP2014	TP2015	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Verotulot, yht.	74 469	77 944	80 008	80 302	79 890	80 700	81 900	83 300
-muutos -%	2,8	4,7	2,6	0,4	-0,5	1,0	1,5	1,7
Kunnallisvero	67 268	68 179	69 485	70 996	69 990	70 700	71 600	72 700
-muutos -%	2,4	1,4	1,9	2,2	-1,4	1,0	1,3	1,5
Yhteisövero	3 341	4 631	5 310	4 056	4 000	4 200	4 400	4 600
-muutos -%	13,7	38,6	14,7	-23,6	-1,4	5,0	4,8	4,5
Kiinteistövero	3 860	5 134	5 214	5 250	5 900	5 800	5 900	6 000
-muutos -%	1,5	33,0	1,6	0,7	12,4	-1,7	1,7	1,7
Tuloveroprosentti	20,00	20,50	20,75	20,75	21,00	21,00	21,00	21,00
Efektiiivinen veroaste	14,77	15,13	15,35	15,22	15,04	15,01	15,07	15,23

Veroprosentit	2007	2008	2009	2010-2013	2014	2015-2016	2017-2018
Tuloveroprosentti	19,00	19,00	19,00	20,00	20,50	20,75	21,00
Kiinteistöveroprosentit:							
Yleinen kiinteistövero	0,75	0,90	0,90	0,95	1,35	1,35	1,45
Vakituinen asuminen	0,25	0,35	0,35	0,40	0,40	0,40	0,50
Muut asuinrakennukset	0,85	0,95	0,95	1,00	1,00	1,00	1,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0	0	0	0	0	0	0
Voimalaitos	2,50	2,50	2,50	2,85	2,85	2,85	2,85

6.4.2 Valtionosuudet

Vuonna 2017 valtionosuuksia arvioidaan kertyvän elokuun osavuositarkistuksen ennusteen mukaan 47.710.000 €. Vuoden 2018 valtionosuusarvio on 48.620.000 €, muutos +760.000 € / 1,6 %. Arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton ennakkolaskelmia ja laskureita. Kilpailukyky sopimuksen johdosta kuntien valtionosuutta leikattiin -64 €/asukas vuonna 2017. Kilpailukyky sopimukseen sisältyvän työajan pidentämisen arvioidaan tuottavan kunnissa lisää säästöjä vuonna 2018, mistä johtuen valtionosuudesta leikattava euromäärä kasvaa vuonna 2018 – 85 €/asukas yhteensä 1,8 M€. Uutta Kiky-sopimuksesta johtuvaa leikkausta tulee siis 21 €/asukas lisää vuonna 2018. Myös valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus alentaa kuntien valtionosuuksia vuonna 2018. Vaikutus on jokaisessa kunnassa erisuuruinen, sillä laskennalliset kustannukset vaihtelevat kunnittain kunnan palvelutarpeen eroista ja erilaisista ominaisuuksista johtuen.

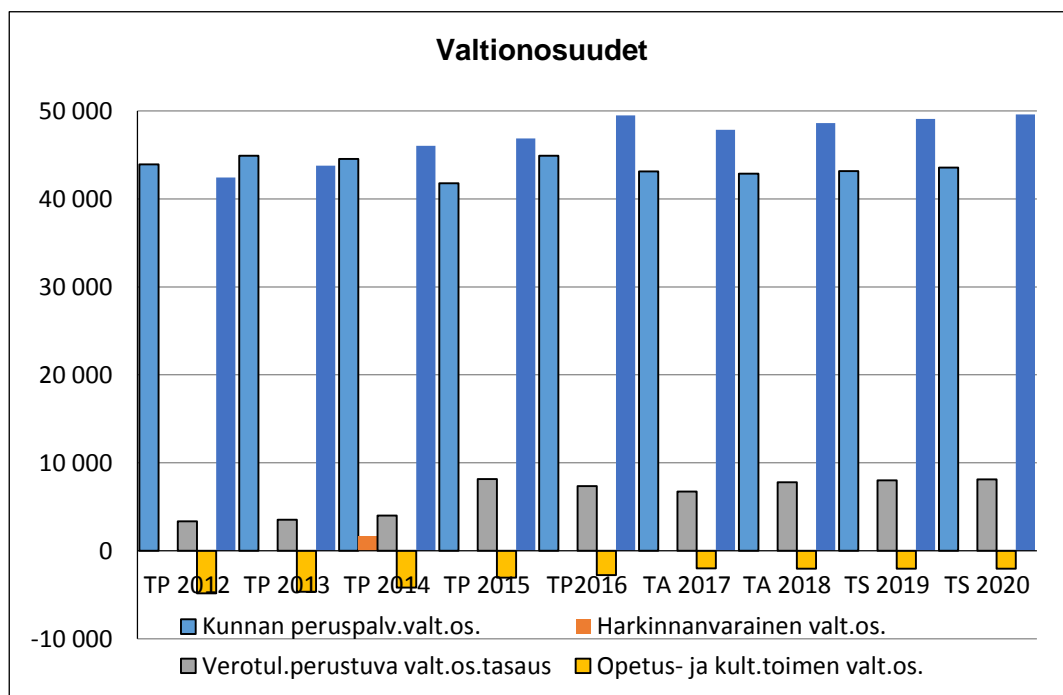
Kuntien vuoden 2018 valtionosuuden ennakkolaskelmassa on otettu huomioon myös mm. veromenetysten kompensatio (+131 M€), varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensointi valtionosuusjärjestelmän kautta (+25 M€) ja tehtävien ja veloitteiden muutokset (mm. erikoissairaanhoidon tehostaminen, omais- ja perhehoidon kehittäminen).

Varkauden valtionosuuksiin sisältyvä verotulotasaus on vuoden 2018 osalta ennakkotiedon mukaan 7.801.000 €, muutos vuoteen 2017 verrattuna + 1.061.000 € / 15,7 %.

Valtionosuuksien lopulliset laskentaperusteet ja päätökset kuntakohtaisista valtionosuuksista valtiovarainministeriö vahvistaa joulukuussa 2017.

Valtionosuudet tilitetään kunnille kuukausittain 11. päivänä Valtiovarainministeriön tammikuussa vahvistaman päätöksen mukaisesti. Kuukausitilitys nettona noin 4,0 M€. Valtionosuudet ovat 24,0 % kokonaistuotoista ja kattavat toimintakuluista 24,9 %.

Valtionosuudet TP 2012 - 2016 ja TA 2017 sekä TA 2018 ja TS 2019-2020, 1000 €									
	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kunnan peruspalv.valt.os.	43 922	44 903	44 561	41 772	44 928	43 110	42 867	43 148	43 548
Harkinnanvarainen valt.os.			1 650						
Verotul.perustuva valt.os.tasaus	3 335	3 531	3 995	8 163	7 350	6 740	7 801	8 000	8 100
Opetus- ja kult.toimen valt.os.	-4 825	-4 661	-4 168	-3 064	-2 770	-1 990	-2 048	-2 048	-2 048
Valtionosuudet yhteensä	42 432	43 773	46 038	46 871	49 508	47 860	48 620	49 100	49 600

6.4.3 Korkotuotot ja – kulut

Korkotuottoihin 850.000 € sisältyy antolainojen korkotuotot. Suurin korkotuotto kertyy Keski-Savon Vesi Oy:n antolainan korosta, joka on noin 806.000 €.

Korkokulut muodostuvat pitkäaikaisten talousarviolainojen koroista, joita arvioidaan matalan korkotason mukaisesti vuodelle 2018 0,7 M€. Lainakannan arvioidaan olevan 31.12.2017 56,4 M€, joka olisi 2.668 € / asukas. Vuoden 2018 arvioitu lainakanta on 65,5 M€ / 3.128 € /asukas.

6.4.4 Muut rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuotot koostuvat pääosin Varkauden Aluelämpö Oy:n (tulotavoitteen arvio 450.000 €) ja Savon Energiaholding Oy:n osingoista, liikelaitoskuntayhtymän sekä mahdollisesti muiden kuntayhtymien peruspääoman koroista.

Muihin rahoituskuluihin 120.000 € sisältyy mm. pankkien palvelumaksut, provisiot, verotilitysten oikaisuerät, perintäkulut. Vuoden 2018 talousarvioon ei sisälly varausta yllättäviin rahoituskuluihin.

6.5 Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa kaupungin tulorahoituksen riittävyttä. Vuosikate siirtyy rahoituslaskelman toiminnan rahavirran ensimmäiseksi eräksi.

Tasapainossa olevassa taloudessa vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot. Poistojen on kuitenkin vastattava keskimääräistä vuotuista korvausinvestointien tasoa. Tulorahoituksen riittävyttä arvioitaessa onkin syytä verrata vuosikatteen, poistojen ja poistonalaisten investointien omahankintamenojen määrien vastaavuutta.

Vuoden 2018 vuosikate on 6.239.000 €. Vuosikate riittää kattamaan suunnitelmanmukaisista poistoista 97,5 %. Vuosikate vahvistuu vuoden 2017 alkuperäiseen talousarvioon nähden 252.964 € (4,2 %).

6.6 Suunnitelman mukaiset poistot

Käyttöomaisuuden poistot lasketaan kaupunginvaltuuston 16.12.2013 § 91 hyväksymän SUMU-poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuusto hyväksyi poistosuunnitelmaan 19.10.2015 § 57 muutoksen, jonka mukaan kaikki 3.000 € tai sen alle olevat käyttöomaisuushankkeet poistetaan kerralla.

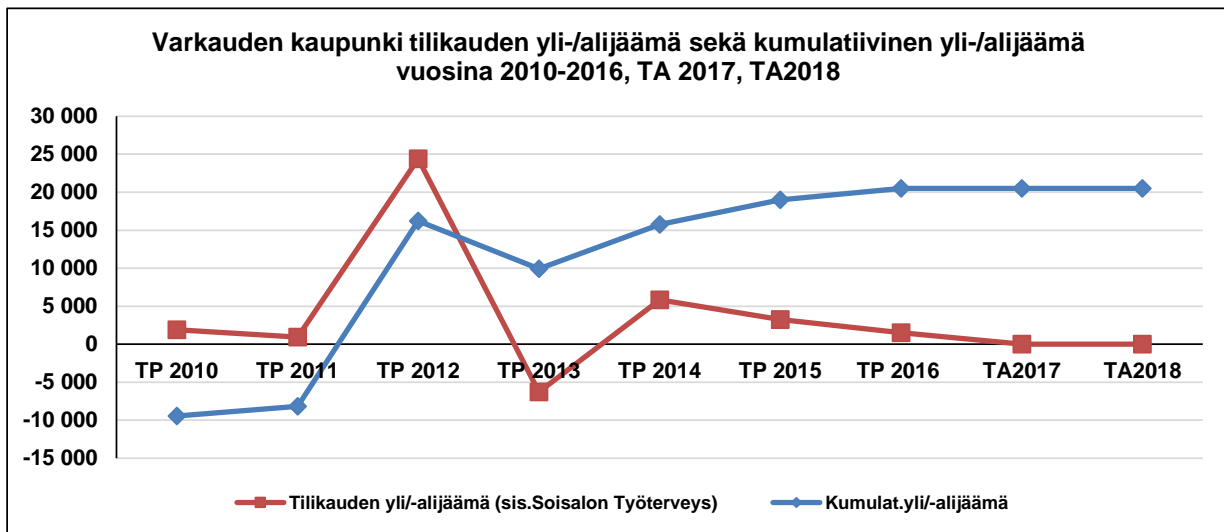
Vuoden 2018 poistot ovat 6.400.000 €. Muutos vuoden 2017 talousarvioon verrattuna on + 413.964 € / 6,9 %. Vuoden 2018 poistojen määrän muutokseen vaikuttavat toteutuneet uudet investoinnit mm. Walterin koulun valmistuminen syksyllä 2017.

6.7 Tilikauden tulos / ali-/ylijäämä

Talousarviovuoden 2018 talousarvioesitys on tasapainossa. Varausten muutoksena (vähennyksenä) on esitetty 161.000 €, joka muodostuu vuoden 2016 tilinpäätöksessä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämän kattamiseksi tehdyn pakollisen varauksen (yht. 311.000 €) purkamisesta. Taseen vapaaehtoisissa varauksissa on vuoden 2012 tilinpäätöksessä muodostettu investointivaraus 10,0 M€ sairaalan ja pääterveysaseman investointeihin sekä vuoden 2016 tilinpäätöksessä tehty 2,5 M€:n investointivaraus sairaalan, uimahallin sekä elinkeinoelämän investointihankkeisiin. Taseen pakolliset varaukset sisältävät myös 1,1 M€ eläkevastuuvaraus.

Taloussuunnitteluvuosien 2019–2020 tilikauden tulokset ovat myös tässä vaiheessa tasapainossa. Taseen kumulatiivista ylijäämä oli vuoden 2016 tilinpäätöksessä 20,497 M€. Alla olevassa taulukossa on kuvattu tilikauden yli-/alijäämän sekä taseen kumulatiivisen yli-/alijäämän kehitystä tilinpäätös vuosilta 2010 – 2016 sekä talousarvioiden mukainen kehitys vuosilta 2017–2018.

	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA2017	TA2018
Tilikauden yli/-alijäämä (sis.Soisalon Työterveys)	1 903	913	24 414	-6 303	5 841	3 237	1 500	0	0
Tilikauden yli/-alijäämä	1 874	1 424	24 882	-6 206	5 717	3 143	1 340	0	0
Liikelaitos	29	-511	-468	-97	124	94	160		
Tilinpäätösjärjestelyt ja muut oikaisut		342							
Kumulat.yli/-alijäämä	-9 447	-8 192	16 222	9 919	15 760	18 997	20 497	20 497	20 497

6.8 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	TP2016	Alkuperäinen TA2017	TA2018	Muutos, € TA2017/2018	Muutos % TA2017/2018
Toimintatuotot	77 524 066	70 499 989	70 583 794	83 805	0,1
Myyntituotot	49 080 279	46 788 492	47 025 774	237 282	0,5
Maksutuotot	10 520 738	10 182 220	10 029 624	-152 596	-1,5
Tuet ja avustukset	3 056 263	2 294 221	1 681 112	-613 109	-26,7
Muut toimintatuotot	14 866 786	11 235 056	11 847 284	612 228	5,4
Valmistus omaan käyttöön	285 746	265 000	295 000	30 000	11,3
Toimintakulut	-200 138 908	-193 343 953	-195 539 794	-2 195 841	1,1
Henkilöstökulut	-78 651 042	-75 235 079	-75 074 957	160 122	-0,2
Palkat ja palkkiot	-58 577 624	-57 684 925	-58 357 397	-672 472	1,2
Henkilösivukulut	-20 073 418	-17 550 154	-16 717 560	832 594	-4,7
Eläkekulut	-15 907 756	-14 413 108	-14 232 123	180 985	-1,3
Muut henkilösivukulut	-4 165 662	-3 137 046	-2 485 437	651 609	-20,8
Palvelujen ostot	-88 385 961	-88 177 987	-88 856 323	-678 336	0,8
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-9 631 987	-9 431 029	-10 253 882	-822 853	8,7
Avustukset	-10 206 061	-7 501 485	-7 762 082	-260 597	3,5
Muut toimintakulut	-13 263 857	-12 998 373	-13 592 550	-594 177	4,6
Toimintakate	-122 329 096	-122 578 964	-124 661 000	-2 082 036	1,7
Verotulot	80 302 363	79 890 000	80 700 000	810 000	1,0
Valtionosuudet	49 507 722	47 860 000	48 620 000	760 000	1,6
Rahoitustuotot ja -kulut	1 692 353	815 000	1 580 000	765 000	93,9
Korkotuotot	832 844	915 000	850 000	-65 000	-7,1
Muut rahoitustuotot	1 498 188	1 000 000	1 500 000	500 000	50,0
Korkokulut	-521 475	-1 000 000	-650 000	350 000	-35,0
Muut rahoituskulut	-117 204	-100 000	-120 000	-20 000	20,0
Vuosikate	9 173 342	5 986 036	6 239 000	252 964	4,2
Poistot ja arvonalentumiset	-5 487 235	-5 986 036	-6 400 000	-413 964	6,9
Suunnitelman muk. poistot	-5 487 235	-5 986 036	-6 400 000	-413 964	6,9
Arvonalentumiset				0	
Satunnaiset erät	314 326			0	
Satunnaiset tuotot	1 549 895			0	
Satunnaiset kulut	-1 235 569			0	
Tilikauden tulos	4 000 433	0	-161 000	-161 000	
Poistoeron muutokset				0	
Varausten muutokset	-2 500 000		161 000	161 000	
Rahatojen muutokset				0	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 500 433	0	0	0	
Tunnusluvut:	TP 2016	TA2017	TA2018		
Toimintatuotot % toimintakuluista	38,7	36,5	36,1		
Vuosikate %- poistoista	167,2	100	97,5		
Vuosikate /asukas	427	278	298		
Asukasluku	21 468	21 544	20 390		

=valtuustoon nähden sitovat erät

Vuoden 2018 tuloslaskelman muutokset on verrattu vuoden 2017 alkuperäiseen talousarvioon, koska valtuustolle ei ole vielä esitetty tillajikohtaisia määrärahamuutoksia hyväksyttäväksi vuoden 2017 talousarvioon

6.9 Toimialoitain TP 2015–2016, TA 2017 ja TA 2018 sekä TS 2019–2020

Alla olevaan taulukkoon on koottu toimialakohtaiset valtuustoa sitovat erät (toimintakate). Taulukossa vuosien 2015–2016 tilinpäätös ja vuoden 2018 talousarvioesitys ovat tarkalla tasolla, mutta suunnitelmavuodet 2019 - 2020 ovat esitetty toimintakatetasolla.

Toimiala	TP 2015	TP 2016	Alkuperäinen TA2017	TA-muutokset	TA2017+ muutokset	TA-ESITYS 2018 LTK:T	TA 2018	Muutos-% TA+muutokset 2017 / TA 2018	TS 2019	TS 2020
Yleishallinto (kv, kh, tark.ltk., vaalit, konsernihallinto)										
Tuotot	3 775 130	3 066 063	3 568 457	-422 336	3 146 121	3 426 836	3 426 836	8,9		
Kulut	-8 676 387	-7 555 729	-9 845 583	891 691	-8 953 892	-10 110 026	-10 145 681	13,3		
Toimintakate (Netto)	-4 901 257	-4 489 666	-6 277 126	469 355	-5 807 771	-6 683 190	-6 718 845	15,7	-6 751 000	-6 779 000
Sosiaali- ja terveystoimi, Varkaus										
Tuotot	21 115 874	23 210 261	22 562 805	186 534	22 749 339	23 311 723	23 311 723	2,5		
Kulut	-102 413 592	-106 753 433	-103 790 886	-463 068	-104 253 954	-105 608 228	-105 447 141	1,1		
Toimintakate (Netto)	-81 297 718	-83 543 172	-81 228 081	-276 534	-81 504 615	-82 296 505	-82 135 418	0,8	-82 870 000	-83 787 000
Sosiaali- ja terveystoimi, Joroinen										
Tuotot	19 936 893	20 803 519	20 657 512	0	20 657 512	20 000 301	19 978 104	-3,3		
Kulut	-19 811 835	-20 649 912	-20 511 232	-1 582	-20 512 814	-19 845 300	-19 823 103	-3,4		
Toimintakate (Netto)	125 058	153 607	146 280	-1 582	144 698	155 001	155 001	7,1	130 000	120 000
Sivistystoimi										
Tuotot	4 736 708	4 366 510	3 849 981	-195 250	3 654 731	2 630 060	2 630 060	-28,0		
Kulut	-36 615 327	-36 826 261	-35 868 373	1 313 904	-34 554 469	-32 923 060	-32 834 941	-5,0		
Toimintakate (Netto)	-31 878 619	-32 459 751	-32 018 392	1 118 654	-30 899 738	-30 293 000	-30 204 881	-2,2	-30 354 000	-30 809 000
Liikunta- ja vapaa-aikatoimi										
Tuotot			0	315 726	315 726	647 401	647 401	105,1		
Kulut			0	-1 533 678	-1 533 678	-3 204 901	-3 200 901	108,7		
Toimintakate (Netto)	0	0	0	-1 217 952	-1 217 952	-2 557 500	-2 553 500	109,7	-2 566 000	-2 592 000
Sila ja liva yhteensä										
Tuotot	4 736 708	4 366 510	3 849 981	120 476	3 970 457	3 277 461	3 277 461	-17,5		
Kulut	-36 615 327	-36 826 261	-35 868 373	-219 774	-36 088 147	-36 127 961	-36 035 842	-0,1		
Toimintakate (Netto)	-31 878 619	-32 459 751	-32 018 392	-99 298	-32 117 690	-32 850 500	-32 758 381	2,0	-32 920 000	-33 401 000
Tekninen toimi										
Tuotot	21 511 260	21 054 030	19 861 234	115 326	19 976 560	20 589 670	20 589 670	3,1		
Valmistus omaan käyttöön	338 292	285 746	265 000	0	265 000	295 000	295 000	11,3		
Kulut	-23 992 013	-23 521 607	-23 327 879	-207 267	-23 535 146	-24 117 170	-24 088 027	2,3		
Toimintakate (Netto)	-2 480 753	-2 467 577	-3 466 645	-91 941	-3 558 586	-3 527 500	-3 498 357	-1,7	-3 219 000	-3 333 000
Toimintatuotot yhteensä	71 414 157	72 786 129	70 764 989	0	70 764 989	70 900 991	70 878 794	0,2		
Toimintakulut yhteensä	-191 509 154	-195 306 942	-193 343 953	0	-193 343 953	-195 808 685	-195 539 794	1,1		
TOIMINTAKATE	-120 094 997	-122 520 813	-122 578 964	0	-122 578 964	-124 907 694	-124 661 000	1,7	-125 630 000	-127 180 000
Rahoitus										
Verotulot	80 008 361	80 302 363	79 890 000		79 890 000	80 700 000	80 700 000	1,0	81 900 000	83 300 000
Valtionosuudet	46 871 982	49 507 722	47 860 000		47 860 000	47 900 000	48 620 000	1,6	49 100 000	49 600 000
Korkotuotot	858 105	832 844	915 000		915 000	850 000	850 000	-7,1	850 000	850 000
Muut rahoitustuotot	1 547 369	1 497 099	1 000 000		1 000 000	1 500 000	1 500 000	50,0	1 500 000	1 500 000
Korkokulut	-878 086	-501 731	-1 000 000		-1 000 000	-650 000	-650 000	-35,0	-750 000	-850 000
Muut rahoituskulut	-122 547	-104 314	-100 000		-100 000	-120 000	-120 000	20,0	-120 000	-120 000
VUOSIKATE	8 190 187	9 013 170	5 986 036	0	5 986 036	5 272 306	6 239 000	4,2	6 850 000	7 100 000
Poistot ja arvonalennukset	-5 047 637	-5 487 235	-5 986 036		-5 986 036	-6 400 000	-6 400 000	6,9	-6 850 000	-7 100 000
Satunnaiset erät										
Satunnaiset tuotot		1 549 895								
Satunnaiset kulut		-1 235 569								
TILIKAUDEN TULOS	3 142 550	3 840 261	0	0	0	-1 127 694	-161 000		0	0
Varausten ja rahastojen muutokset		-2 500 000				161 000	161 000			
TILIKAUDEN YLI-/ALLIJÄÄMÄ	3 142 550	1 340 261	0	0	0	-966 694	0		0	0

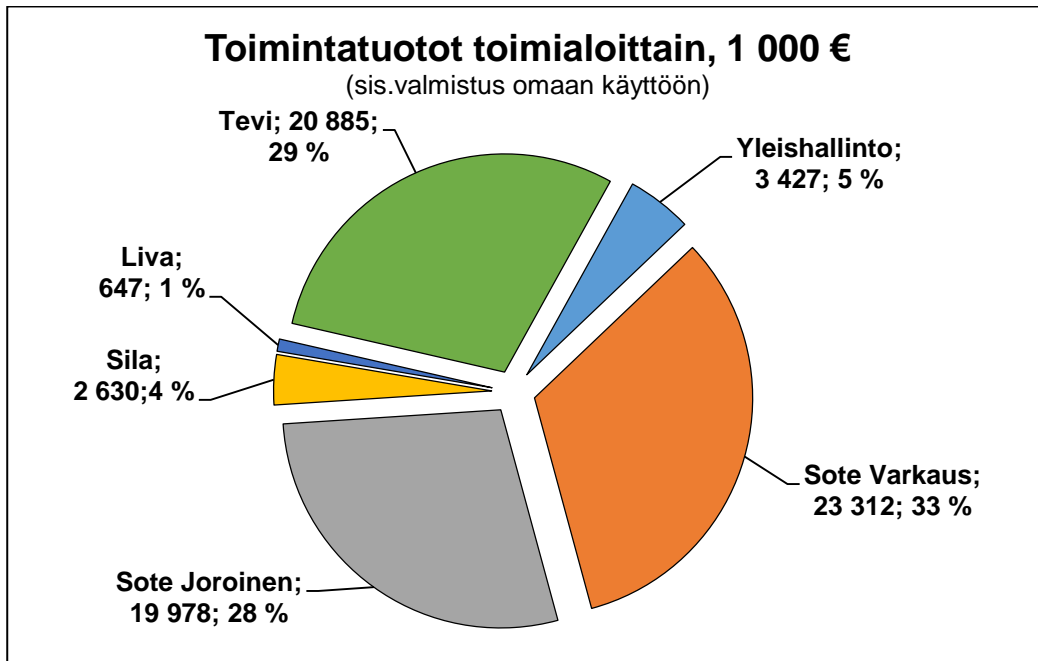
6.10 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

	Sito- vuus* N B	Määrärahat		Tuloarviot	
		TA2018		TA2018	
KÄYTTÖTALOUSOSA					
Yleishallinto					
Keskusvaalilautakunta	N	90 786		66 000	
Kaupunginvaltuusto	N	152 376		0	
Tarkastuslautakunta	N	90 000		90 000	
Kaupunginhallitus	N	3 524 058		100 000	
Konsernipalvelut	N				
Taloushallinto	N	386 394		56 806	
Henkilöstöhallinto	N	2 575 729		472 582	
Hallintopalvelut	N	2 108 338		1 423 448	
Tukipalvelut/ostopalvelut	N	1 218 000		1 218 000	
Sosiaali- ja terveystoimi/Varkaus					
Sos. - ja terv.toimen hallinto	N	2 818 912		2 785 721	
Psykososiaaliset palvelut	N	23 013 184		2 153 980	
Kotiin annettavat palvelut ja sairaalahoido	N	34 402 190		9 302 083	
Terveydenhuollon vastaanottopalvelut	N	20 870 771		8 120 179	
Muut palvelujen ostot (erikoissair.hoito)	N	23 579 471		185 000	
Työterveys	N	762 613		764 760	
Sosiaali- ja terveystoimi/Joroinen					
Sos. - ja terv.toimen hallinto	N	15 500		15 500	
Psykososiaaliset palvelut	N	3 503 924		3 507 924	
Kotiin annettavat palvelut ja sairaalahoido	N	6 323 348		6 364 649	
Terveydenhuollon vastaanottopalvelut	N	3 266 880		3 376 580	
Muut palvelujen ostot	N	6 713 451		6 713 451	
Sivistystoimi					
Sivistystoimen hallinto	N	338 548		3 554	
Perusopetus	N	16 418 631		617 306	
Varhaiskasvatus	N	11 254 718		807 536	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	N	2 119 237		181 706	
Soisalo-opisto	N	2 703 807		1 019 958	
Liikunta- ja vapaa-aikatoimi					
Liikunta- ja vapaa-aikatoimi	N	3 200 901		647 401	
Tekninen toimi					
Strateginen ohjaus	N	5 764 065		4 094 472	
Suunnittelu	N	559 293		25 000	
Toteuttaminen	N	2 959 166		269 000	
Tukipalvelut	N	14 805 503		16 496 198	
TULOSLASKELMAOSA					
Verotulo	B			80 700 000	
Valtionosuudet	B			48 620 000	
Korkotulot	B			850 000	
Muut rahoitustulot	B			1 500 000	
Korkomenot	B	650 000			
Muut rahoitusmenot	B	120 000			
Satunnaiset erät	B				
INVESTOINTIOSA					
Tekninen toimi					
Maa- vesialueet	B	570 000		150 000	
Rakennukset	B	8 375 000		0	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	5 283 000		0	
Satamat	B	50 000		0	
Kaupunginhallitus					
Osakkeet ja osuudet	B	0		0	
Irtainomaisuus					
Konsernipalvelut	B	645 000		0	
Sosiaali- ja terveystoimi Varkaus	B	110 000		0	
Sosiaali ja terveystoimi Joroinen	B	72 500		0	
Sivistystoimi	B	165 500		0	
Liikunta- ja vapaa-aikatoimi	B	100 000		0	
Tekninen toimi	B	78 000		0	
RAHOITUSOSA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	B	100 000			
Antolainasaamisten vähennykset	B			190 000	
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B			14 988 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	5 918 000			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B				
Oman pääoman muutokset					
Tulorahoituksen korjaukset		100 000			
Vaikutus maksuvalmiuteen					
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		217 876 794		217 876 794	

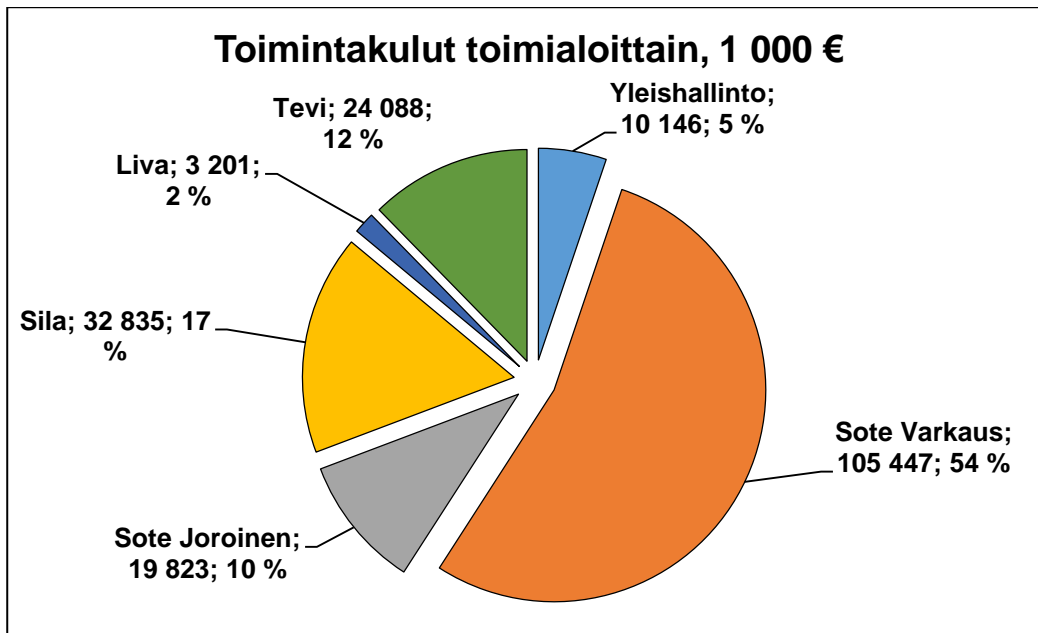
*) B=bruttomääräraha/-tuloarvio, N= sitovuus nettomäärärahat/-tuloarviot

6.11 Toimintatuotot ja – kulut toimialoittain

Toimintatuotot toimialoittain

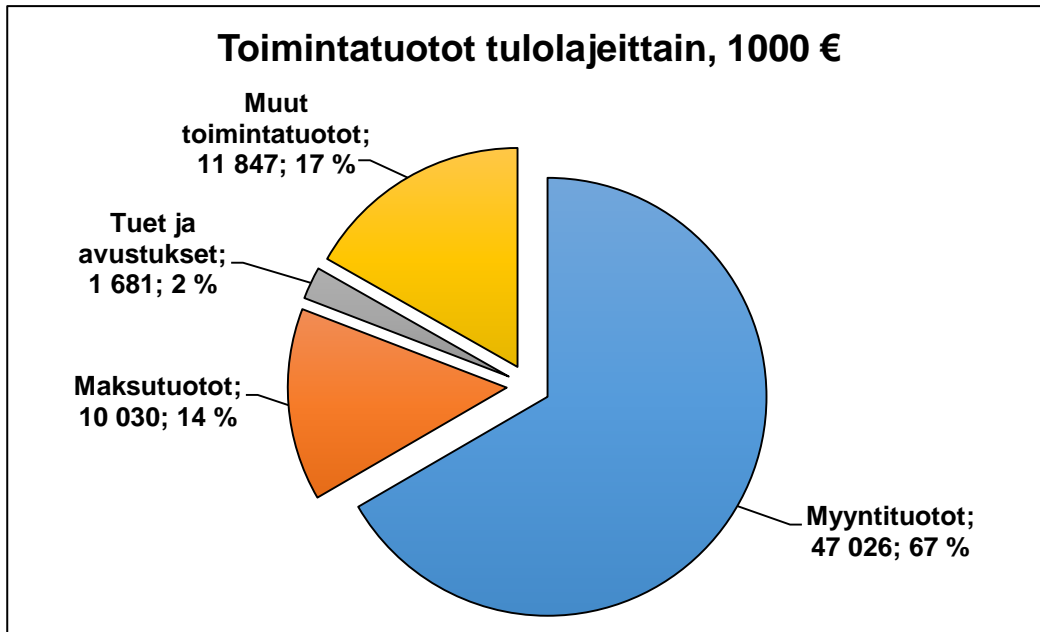

Toimintakulut toimialoittain

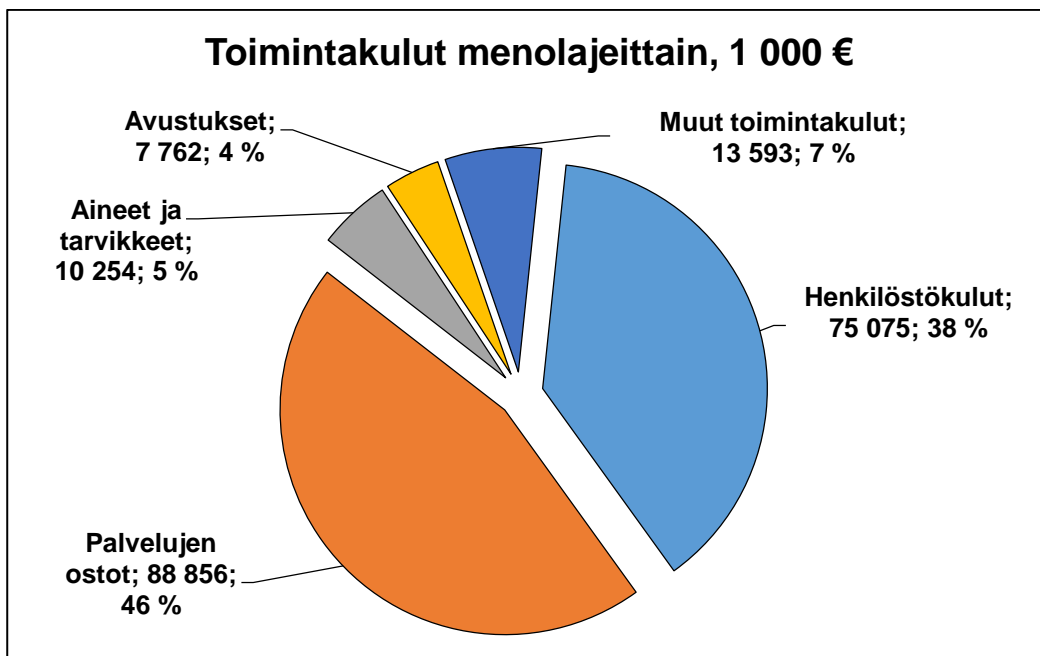

6.12 Toimintatuotot ja -kulut kululajeittain

Toimintatuotot lajeittain

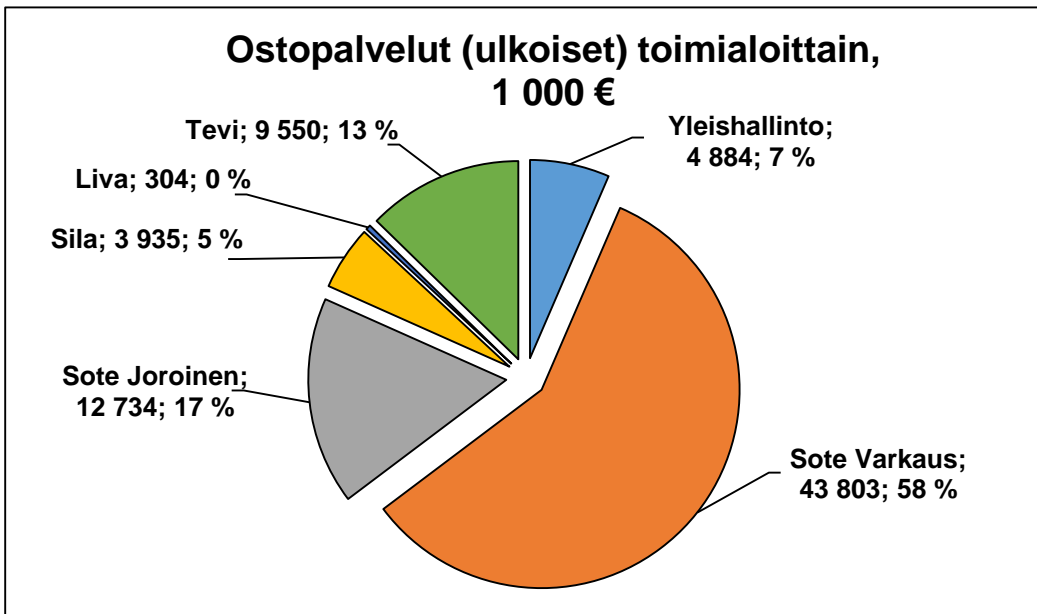

Toimintakulut lajeittain

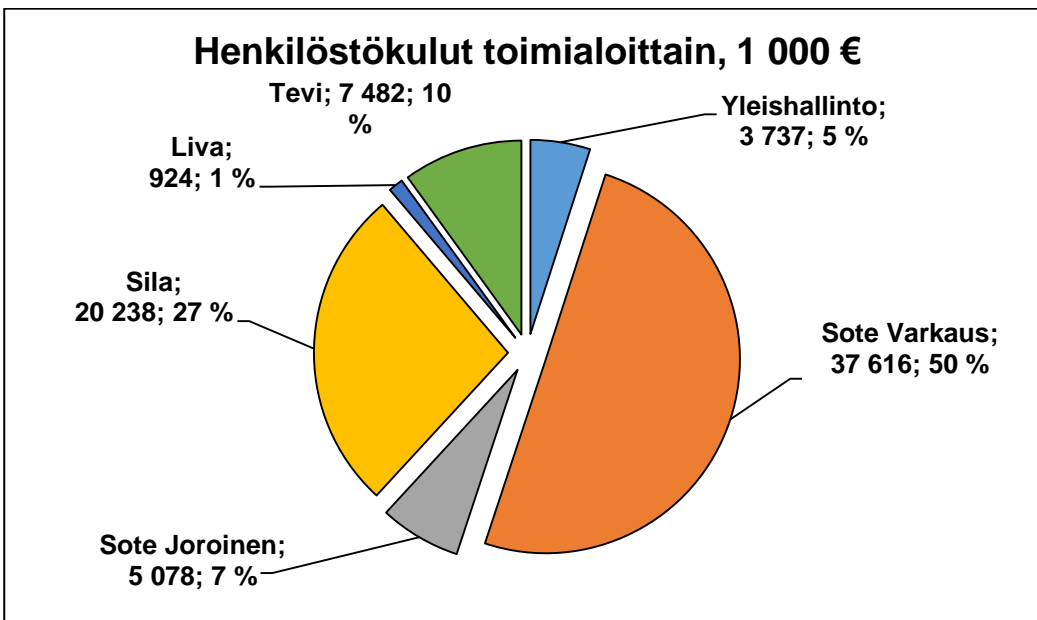

6.13 Ostopalvelut (ulkoiset) ja henkilöstökulut toimialoittain

Ulkoiset palvelujen ostot toimialoittain

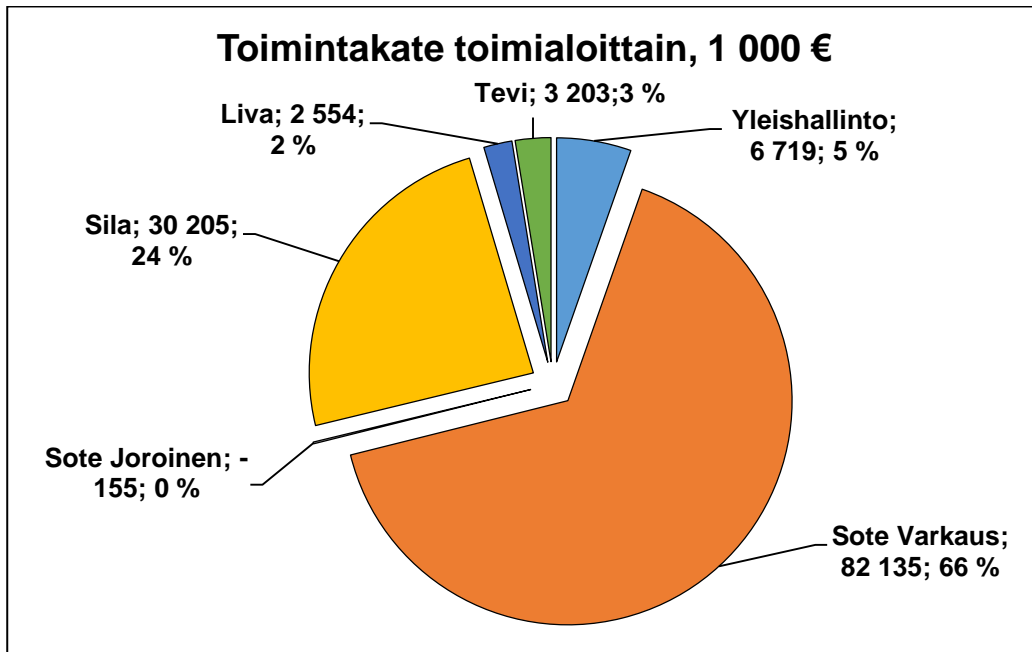

Henkilöstökulut toimialoittain

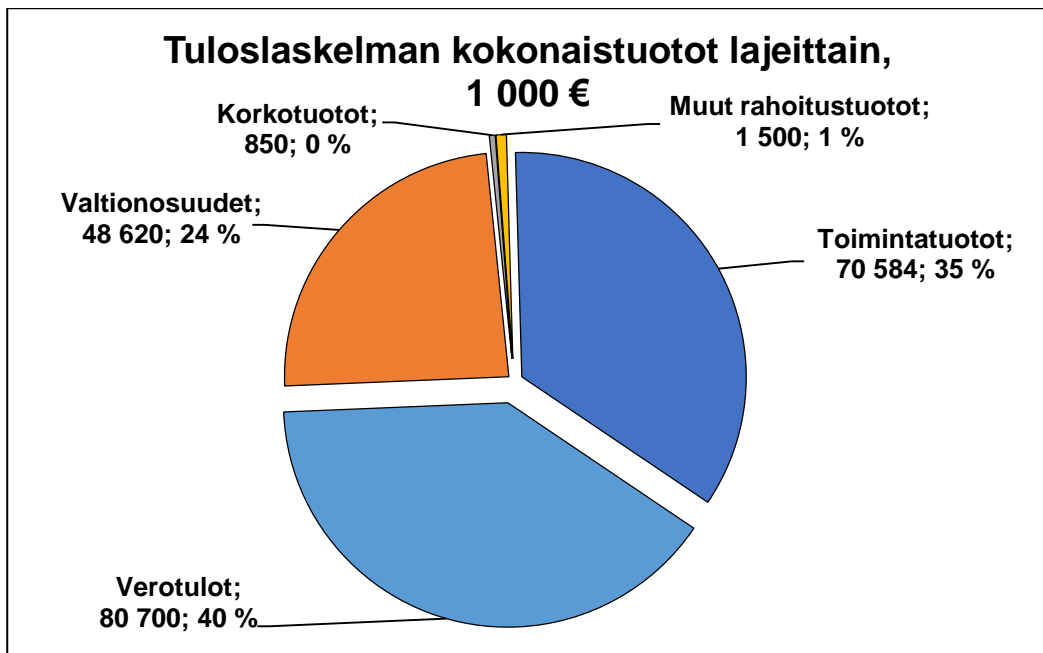

6.14 Toimintakate toimialoittain ja tuloslaskelman kokonaistulot tulolajeittain

Toimintakate toimialoittain

Tuloslaskelman kokonaistuotot lajeittain

7 RAHOITUSLASKELMA

Talousarvion rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta). Rahoitusosa esitetään vähennyslaskukaavan muodossa.

Toiminnan rahavirta osoittaa budjetoidun tulorahoituksen määrän, joka on varainhoitovuonna käytettävissä investointien rahoittamiseen, pääomasijoituksiin ja pääoman palautuksiin sekä maksuvalmiuden vahvistamiseen.

Investointien rahavirta muodostuu investointimenojen ja niihin saatujen rahoitusosuuksien ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotuksesta.

Välisummana esitetään *Toiminnan ja investointien rahavirta*. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella. Mainitun välisumman ja rahoituksen rahavirran yhteen laskettu määrä osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja pääoman muutokset.

Rahoituslaskelman mukaan toiminnan ja investointien rahavirta talousarvioesityksessä on 9.160.000 €. Bruttoinvestoinnit ovat 15.449.000 €, investointitulot (käyttöomaisuuden myyntitulot) 150.000 € ja nettoinvestoinnit 15.299.000 €.

Rahoituksen rahavirtaan vaikuttavina erinä rahoituslaskelmassa on käsitelty antolainasaamisten lisäys 100.000 € ja antolainasaamisten vähennys 190.000 € sekä pitkäaikaisten lainojen muutoksina uudet talousarviolainat 14.998.000€ ja nostettujen talousarviolainojen lyhennyserät 5.918.000 M€.

Kaupungin lainamäärän arvioidaan olevan vuoden 2017 lopussa 56,4 M€ (2.668 €/as.). Vuonna 2018 pitkäaikaisten lainojen nettomuutos on 9,1 M€, jolloin kokonaislainamäärän vuoden 2018 lopussa arvioidaan olevan 65,5 M€ (3.128 €/as). Kaupungin lainamäärä kasvaa suunnitelmakaudella 94,3 M€:oon. Suunnitelmavuodelle vuodelle 2019 ajoittuvat kertalyhenteisten (bullet) lainojen lyhennykset, yht. 12,0 M€.

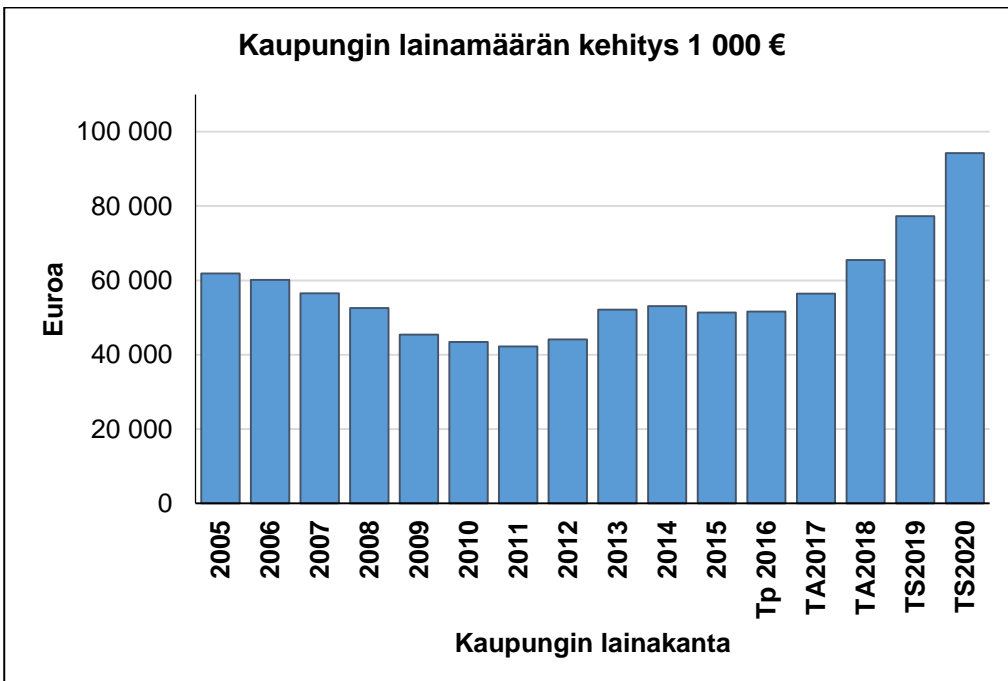
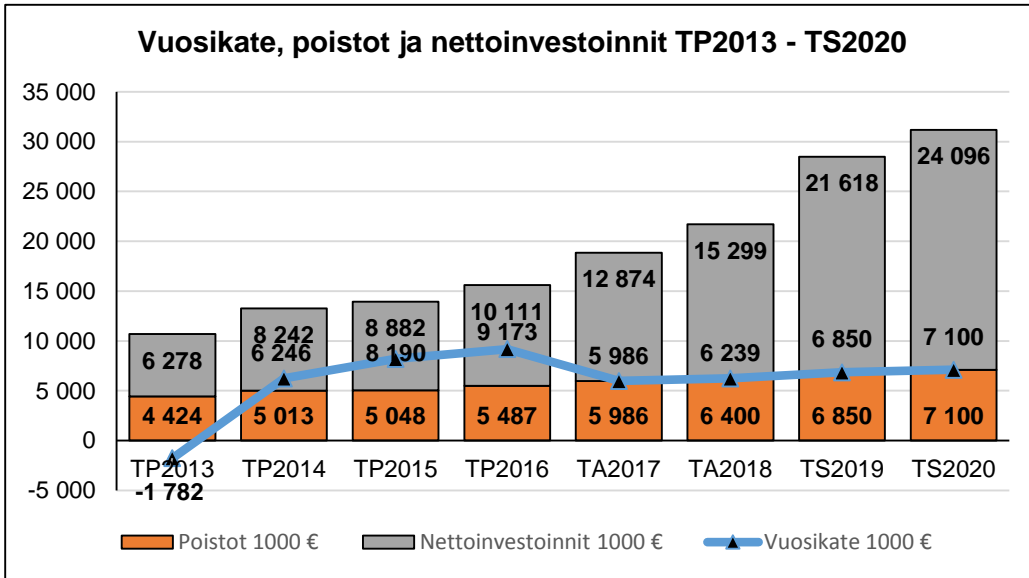
Kaupungin palvelutuotannon kehittämisen ja toiminnan sekä talouden turvaamiseksi on tarkoituksenmukaista, että kaupunginvaltuusto myöntää talousjohtajalle 15 M€ lainanotto-oikeuden vuoden 2018 investointien rahoittamiseen.

TALOUSARVION RAHOITUSLASKELMA					
	TP 2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	9 173 342	5 986 037	6 239 000	6 850 000	7 100 000
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	30 668	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
	9 204 010	5 886 037	6 139 000	6 750 000	7 000 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-10 490 226	-13 099 500	-15 449 000	-22 918 000	-26 596 000
RAHOITUSOSUJEDET INVESTOINTIMENOIHIIN	0	25 000	0	0	0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOV.TULOT	379 400	200 000	150 000	1 300 000	2 500 000
	-10 110 826	-12 874 500	-15 299 000	-21 618 000	-24 096 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-906 816	-6 988 463	-9 160 000	-14 868 000	-17 096 000
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-20 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	578 800	145 000	190 000	190 000	190 000
	558 800	45 000	90 000	90 000	90 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	5 000 000	12 000 000	14 988 000	33 894 000	27 214 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-5 117 929	-5 550 000	-5 918 000	-19 116 000	-10 208 000
	-117 929	6 450 000	9 070 000	14 778 000	17 006 000
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	-1 161 723	0	0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-720 852	6 495 000	9 160 000	14 868 000	17 096 000
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 627 668	-493 463	0	0	0
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT:					
	TP 2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Toiminnan ja investointien rahavirta, €	-906 816	-6 988 463	-9 160 000	-14 868 000	-17 096 000
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä suunnitelmakaudella 2018-2020, €			-9 160 000	-24 028 000	-41 124 000
Lainanhoitokate	1,9	1,1	1,0	0,4	0,7
Lainanhoitokate kuvaa tulo-rahoituksen riittävyyttä vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate on hyvä, jos tunnusluku on yli 2, tyydyttävä tunnusluku 1-2, heikko alle 1.					
*) Valtuustoon nähden sitovat erät					
	TP 2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Lainat 31.12.	51 621 000	56 403 000	65 473 000	77 254 000	94 260 000
Lainat €/asukas	2 405	2 668	3 128	3 727	4 589
Asukasluku 31.12.	21 468	21 141	20 930	20 730	20 541

Vuosikate, poistot, nettoinvestoinnit ja lainakanta

	TP2013	TP2014	TP2015	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Vuosikate 1000 €	-1 782	6 246	8 190	9 173	5 986	6 239	6 850	7 100
Poistot 1000 €	4 424	5 013	5 048	5 487	5 986	6 400	6 850	7 100
Nettoinvestoinnit 1000 €	6 278	8 242	8 882	10 111	12 874	15 299	21 618	24 096
Lainakanta 1000 €	52 171	53 056	51 339	51 621	56 403	65 473	77 254	94 260

8 KÄYTTÖTALOUS / LAUTAKUNTIEN TALOUSARVIOT

8.1 YLEISHALLINTO

8.1.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, keskusvaalilautakunnan jäsenet

Vuonna 2018 toimitetaan kahdet vaalit; presidentinvaalit sekä mahdollisesti maakuntavaalit. Presidentin vaalien ennakköäänestys on kotimaassa 17.1.-23.1.2018, ulkomailla 17.1.- 20.1.2018 ja vaalipäivä 28.1.2018. Jos 28.1.2018 toimitettavissa vaaleissa kukaan ehdokkaista ei saa vähintään puolta annetuista äänistä, toimitetaan kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä toinen vaali 11.2.2018. Toisen vaalin ennakköäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 31.1.- 6.2.2018 ja ulkomailla 31.1.- 3.2.2018. Oikeusministeriö suorittaa presidentinvaaleissa kaupungille kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän kutakin äänioikeutettua kohden. Presidentinvaaleissa korvaus suoritetaan kaksinkertaisena, jos vaaleissa toimitetaan toinen kierros. Korvaus ei kata kaikkia vaaleista kaupungille aiheutuvia kustannuksia.

Mahdolliset maakuntavaalit toimitetaan lokakuussa 2018. Oikeusministeriö suorittaa mahdollisesti myös maakuntavaaleissa kertakorvauksena kaupungille ministeriön vahvistaman euromäärän äänioikeutettua kohden.

Suunnitelmakaudella 2019 - 2020 toimitetaan vuonna 2019 eduskuntavaalit (huhtikuu) ja europarlamenttivaalit (toukokuu). Vuonna 2020 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Aktivoida äänestäjiä	Äänestysprosentti	Äänestysprosentti on korkeampi kuin edellisissä valtiollisissa vaaleissa (vertailu eduskuntavaalit 2015 / 63,3 %)
Sähköisten palvelujen lisääminen	Sähköinen äänioikeusrekisteri	Sähköisen äänioikeusrekisterin käyttöönotto vaalipäivän äänestyspaikalla.

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Sähköisten palvelujen kehittäminen	Sähköinen äänioikeusrekisteri	Sähköisen äänioikeusrekisterin käytön lisääminen vaalipäivän äänestyspaikoilla.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	66 000	66 000	0
Kulut	-109	-59 415	-90 786	-91 000	0
Toimintakate	-109	-59 415	-24 786	-25 000	0
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-109	-59 415	-24 786	-25 000	0

=valtuustoon nähden sitovat erät

8.1.2 KAUPUNGINVALTUUSTO

Valtuusto on kunnan ylintä päätösvaltaa käyttävä luottamuselin. Toimivaltansa valtuusto saa kuntalaisilta kuntavaaleissa. Valtuusto ilmaisee kunnan tahdon. Uuden kuntalain mukainen ja kuntavaaleissa 2017 valittu valtuusto aloitti toimikautensa 1.6.2017.

Valtuustolle kuuluu kunnan toiminnasta ja taloudesta päättämisen ohessa edistää kuntalaisten suoraa osallistumista kunnan toimintaan ja päätöksentekoon.

Valtuuston rooli on toimia kunnan strategisena johtajana, jossa on tärkeää tulevaisuuteen suuntautunut, kunnan toiminnan pitkäntähtäimen tavoitteiden ja päämäärien hahmottaminen ja linjaaminen. Uusi valtuusto laatii toimikautensa alussa kaupungille kaupunkistrategian.

Valtuuston tehtäviin kuuluu:

- päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista
- päättää hallinnon järjestämisen perusteista
- päättää talouden ja rahoituksen perusteista sekä hyväksyä talousarvio
- päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista
- päättää kunnan liikelaitokselle asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista
- päättää takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta
- valita jäsenet kunnan toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä
- päättää luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista
- valita tilintarkastajat
- hyväksyä tilinpäätös ja päättää vastuuvapaudesta
- päättää muista valtuuston päätettäviksi säädettyistä ja määrätyistä asioista

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-124 989	-131 990	-152 376	-141 000	-141 000
Toimintakate	-124 989	-131 990	-152 376	-141 000	-141 000
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-124 989	-131 990	-152 376	-141 000	-141 000
=valtuustoon nähden sitovat erät					

8.1.3 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, arvioida kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa.

Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisessa.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on kuntalain § 121 mukaan arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä. Tarkastustoimeen kuuluu sekä sisäinen että ulkoinen tarkastus. Sisäinen tarkastus hoidetaan ostopalveluna.

Tarkastuslautakunta kokoontuu noin kymmenen kertaa vuodessa sekä tarvittaessa useammin. Kokouksissa keskitytään tiedon hankkimiseen hallintokuntien toiminnasta ja tavoitteista sekä niiden toteutumisesta.

Tilintarkastus ja sisäinen tarkastus keskittyvät kuntalain mukaisten tehtävien ohella tarkastamaan samoja alueita, mitkä ovat kulloinkin lautakunnan arviointikäyntien kohteena.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kaupungin johdon, toimialajohtajien sekä ay-luottamusmiesten kuuleminen	Kaupungin johtavien viranhaltioiden ja ay-luottamusmiesten kuuleminen.	Vuosittain
Tutustumis-/arviointikäynnit toimipaikoilla	Arviointikäynnit	Vuosittain vähintään 2-3 kohdetta
Laatia koko konsernista arviointikertomus tilikauden aikana tehtyjen havaintojen perusteella	Koko konsernia kattava toimintaa ohjaava arviointikertomus	Kattava, toimintaa ohjaava arviointikertomus

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kehittää lautakunnan arviointitoimintaa monipuolisemmaksi.	Tarkastuslautakunnan koulutukset.	1-2 koulutusta vuodessa.

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Tietosuoja ja salassa pidettävät asiakirjat.	Kiinnitetään huomiota tarkastuslautakunnan laajaan tietojensaantioikeuteen ja salassapitovelvollisuuteen sekä asiakirjojen hävittämiseen tietoturva huomioituna.	 KOHTA-LAINEN

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	69 204	90 000	90 000	90 000	90 000
Kulut	-65 238	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Toimintakate	3 966	0	0	0	0
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	3 966	0	0	0	0

=valtuustoon nähden sitovat erät

Tarkastuslautakunnan sihteerin palvelut tuottaa hallintopalvelut n. 15.000 €/vuosi.

8.1.4 KAUPUNGINHALLITUS

Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja ja kaupunginhallituksen jäsenet

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden johtamisesta ja kehittämistä kaupunginvaltuuston hyväksymien tavoitteiden, suunnitelmien ja päätösten mukaisesti.

Konserniohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteet, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Merkittävimpien tytäryhteisöjen talousarvioesitykset on liitetty talousarviokirjan osaan IV Konserniyhtiöt. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekoeleimissä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita.

Kuntakonsernin vuoden 2018 toiminnalle asetetaan seuraavat tavoitteet:

	TA2018
Konsernin toimintatuotot toimintamenoista, %	48 %
Konsernin vuosikate poistoista %	väh. 100 %
Konsernin omavaraisuusaste, % Omavaraisuusaste kuvaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja konsernin kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä, konsernin omavaraisuusaste tp 2016 oli 38,9 %	väh. 50 %
Konsernin lainakanta €/asukas (31.12.16 7.907 €/as.)	Konsernin lainakanta kasvaa samassa suhteessa kuin kuntien keskimääräinen konsernivelka
Konsernin yli /-alijäämä	Konsernin toimintakatteen kasvu ei ylitä verorahoituksen muutosta. Tilikauden tulos on ylijäämäinen.
Takaukset, € (takaukset 31.12.2016 yht. 70, 525 M€)	Takausvastuut eivät kasva vuoden 2017 tasosta merkittävästi

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kaupunkikonsernin talous on tasapainossa	Konsernin toimintakate ja verorahoitus (verot ja valtionosuudet) Konsernin vuosikate % - poistoista Konsernin lainamäärän muutos	Konsernin toimintakate kasvaa vähemmän kuin verorahoitus Vuosikate kattaa poistoista väh. 100 % Konsernivelka ei kasva merkittävästi vuoden 2017 tasosta
Palvelutuotantoa tukeva henkilöstöpolitiikka	Kaupunkistrategian toimeenpanoa tukeva henkilöstöpoliittinen ohjelma 2018–2021	Henkilöstöpoliittinen ohjelma on valmis 6/2018
Omistaja- ja konserniohjaus tukevat konsernin etua	Laaditaan omistajapolitiittiset ohjeet konserniohjeiden rinnalle Koko konsernissa noudatetaan yhtenäisiä pelisääntöjä	Ohjeet valmiit 2/2018 Omistaja- ja konserniohjaus on vakiintunut osaksi konsernin toimintaa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallintaohjeistuksen päivittäminen ja toimintamallin uudistaminen	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus	Ohjeistus päivitetty ja toimintamalli tarkasteltu Omistajapolitiikan vahvistaminen päätöksen teossa
Osallisuuden ja lähidemokratian vahvistaminen	Osallistuva budjetointi Kylät ja korttelit - Varkauden kansalaistoimintaohjelma	Osallistuvan budjetoinnin osuus talousarviovuotena 40.000 €. Ohjelma valmiina 31.5.2018.
Uusi kunta 2020	Selvitetään, miten maakunta- ja soteuudistus vaikuttaa kaupungin organisaatorakenteeseen ja palvelutuotantoon Uusi palvelustrategia	Selvitys tehty 9/2018 Eri tuotantovaihtoehdot selvitetty, uusi palvelustrategia valmistunut ja toteuttaminen aloitettu suunnitelmakaudella 2019
Työn tuottavuus ja tehokkuus lisääntyy	Henkilöstökustannukset Työkyvyttömyyden kustannukset (sairauspoissaolot)	Koko kaupunkiorganisaation kattava henkilöstösuunnitelma valmis 3/2018 Henkilöstökustannukset pysyvät ennallaan vuoteen 2017 verrattuna Sairauspoissaolojen määrä ei kasva vuoteen 2017 verrattuna
Palvelun laatu ja asiakaskokemus paranevat	Asiakaspalaute	Asiakaspalautejärjestelmä käytössä ja lähtötasotieto käytettävissä kaikissa yksiköissä
Sisäinen ja ulkoinen työnantajamielikuva paranee	Työhyvinvoinnin kokemus ja henkilöstötyytyväisyys Rekrytointien kiinnostavuus	Henkilöstökyselyn (pulsikyselyn) tulokset: kokonaisarvio 3,7 > 3,8 Rekrytoinnit kiinnostavat

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Uusi kunta 2020	Palvelutuotantoa tukeva henkilöstöpoliittinen ohjelma	Eri tuotantovaihtoehdot selvitetty, uusi palvelustrategia valmistunut ja toteuttaminen aloitettu suunnitelmakaudella 2019
Asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen	Osallistuva budjetointi Kylät ja Korttelit - ohjelma	Osallistuvan budjetoinnin kohderyhmien lisääminen. Tavoite on n. 1 % koko kaupungin budjetin toimintakuluista. Toimintaohjelman toimenpiteiden toteuttaminen
Asukasluvun vähenemisen pysäyttäminen	Väestömuutokset	Muuttotappio on saatu taitettua

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Talouden tasapainossa pitäminen	Tavoitteellinen toiminta talouden keskeisten tunnuslukujen saavuttamiseksi	 KOHTA-LAINEN
Konsernialijäämä kasvaa	Kaupungin ja konserniin kuuluvien yhteisöjen tulokset positiivisia	 KOHTA-LAINEN
Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa	Työllisyysohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttaminen	 KOHTA-LAINEN
Ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön häiriöt ja uhat	Päivittyvä valmiussuunnittelu sekä koulutukset ja harjoitukset	 KOHTA-LAINEN

Sisäinen valvonta

Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat. Kaupunginhallitus valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä antaa tilinpäätöksen toimintakertomuksessa selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	234 501	551 100	100 000	100 000	100 000
Kulut	-2 864 928	-3 903 661	-3 524 058	-3 545 000	-3 560 000
Toimintakate	-2 630 428	-3 352 561	-3 424 058	-3 445 000	-3 460 000
Suunnitelman muk. poistot	-6 283	-12 000	-6 300	-6 000	-6 000
Tilikauden tulos	-2 636 711	-3 364 561	-3 430 358	-3 451 000	-3 466 000
=valtuustoon nähden sitovat erät					

Kaupunginhallituksen kokonaistalousarviomäärärahaan sisältyvät seuraavat osamäärärahat: kaupunginjohto, jäsenyydet, avustaminen, toimikunnat, elinvoiman edistäminen, kaupungin osuus verohallinnon verotuskustannuksiin ja varausluontoiset määrärahat.

Varausmäärärahaan (yht. 125.000 €) sisältyy 40.000 € osallistuvaan budjettiin (nuoret 20.000 €, työttömät 20.000 €), talous- ja velkaneuvonnan palvelujen vahvistamiseen 20.000 €, työmarkkinatuen saajien uimahallin ilmaiskäyttö 25.000 €, mahdollisten uusien (ESR) hankkeiden kaupungin omarahoitusosuuteen 20.000 € sekä vähävaraisten lapsiperheiden virkistystoimintaan 20.000 €.

Kaupunginhallituksen muihin käyttövaroihin (180.000 €) sisältyy varaus Varkauden urheiluseurojen kanssa tehtävään sopimukseen 30.000 €. Lopullinen tuki määräytyy työllistettävien määrän mukaisesti. Määrärahan käyttö edellyttää kaupunginhallituksen hyväksymää sopimusta. ViaDia Pohjois-Savo ry:n Varkauden päiväkeskuksen ruokakuljetuksiin on varattu 5.000 €.

Jäsenyydet

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-331 918	-380 000	-386 948	-387 000	387 000
Toimintakate	-331 918	-380 000	-386 948	-387 000	387 000
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-331 918	-380 000	-386 948	-387 000	387 000

Varkauden kaupunki on jäsenenä sekä kuntien keskusjärjestöissä Suomen Kuntaliitto, Kunnallinen Työmarkkinalaitos, Pohjois-Savon liitto että useissa säätiöissä ja yhdistyksissä, mm. Kuopion kauppakamari, Suomen Kotiseutuliitto, Snellman – instituutti ry, Suomen tieyhdistys, Viitostie ry, Maaseudun kehittämissyhdystys Mansikka ry ja Suomen Tieyhdistys ry.

Avustaminen

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-170 482	-160 000	-540 000	-550 000	-550 000
Toimintakate	-170 482	-160 000	-540 000	-550 000	-550 000
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-170 482	-160 000	-540 000	-550 000	-550 000

Avustaminen on eriytetty kaupunginhallituksen alaisuudesta omaksi kokonaisuudeksi. Kaupunginhallitus päättää sellaisten järjestöjen tukemisesta, joiden tukeminen ei kuulu kaupungin muiden toimialojen toimialaan. Tapahtuma-avustukset julistetaan haettavaksi kerran vuodessa. Tärkeimmät avustukset päätetään talousarvion yhteydessä.

Avustusten hakeminen tapahtuu keskitetysti ja sähköisesti. Avustuksiin ja yhteistyösopimuksiin on varattu yhteensä 540.000 € vuoden 2018 talousarviossa. Ko. vuoden 2018 määrärahaan sisältyy avustus Varkauden Teatterille 470.000 € (korotus 40.000 € vuoden 2017 avustuksen tasosta). Teatterin avustusmääräraha on siirretty sivistystoimen talousarviosta kaupunginhallituksen määrärahaan. Vuoden 2018 avustusmäärärahasta kohdennetaan Sampea ja Samppanjaa-kaupunkifestivaaliin 20.000 € ja Varkaus -18 tapahtumaviikon järjestämiseen 25.000 €. Kohdentamattoman avustusmäärärahan osuus 25.000 €.

Toimikunnat

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-25 390	-31 003	-47 432	-47 500	-47 500
Toimintakate	-25 390	-31 003	-47 432	-47 500	-47 500
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-25 390	-31 003	-47 432	-47 500	-47 500

Toimikunnat sisältää kuntalain mukaiset lakisääteiset vuorovaikutus- ja vaikuttamistoimielimet: vammaisneuvosto (KuntaL 27 §) ja vanhusneuvosto (KuntaL 28 §), jotka

kaupunginhallituksen on asetettava. Vammais- ja vanhusneuvostoilla on erilliset 5.100 € määrärahat. Kuntal. 26 §:n nuorisovaltuuston määrärahat sisältyvät sivistystoimen/nuorisotoimen talousarvioon.

Kyläneuvoston toimintaan on varattu 2.800 € määräraha. Toimikuntien määrärahaan sisältyy myös uutena perustetun Kansainvälisten asioiden työryhmän toimintamenot n. 15.000 €.

Vaikuttamistoimielimet ovat edustamansa ryhmän osallistumis- ja vaikuttamiskanavia. Ne eivät ole kunnan varsinaisia kuntalain 30 §:ssä säädettyjä toimielimiä. Vaikuttamistoimikuntien lisäksi tähän sisältyvät myös muut toimikunnat.

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	1	1	1	0	1	1
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)						
Sijaiset	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	1	1	0	0	1	1
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	1	1	1	1	1	1

8.1.4.1 Elinvoiman edistäminen

Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus, Navitas Kehitys Oy hallitus ja toimitusjohtaja

Tehtävänä toimia aktiivisesti edunvalvonnassa ja varmistaa kaupunkistrategian toteutuminen. Toimijoina kaupunginjohtaja, muu kaupungin johto, Navitas Kehitys Oy, Keski-Savon Teollisuuskylä Oy ja Wäläcky.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Työllisyys paranee	Työllisyysaste	V. 2018 työllisyysaste 58 %
	Työttömyysaste	V. 2018 työttömyysaste 14 %
	Työmarkkinatukimaksut	Työmarkkinatukimaksut laskevat v. 2017 tasosta
	Työpaikkaomavaraisuus	Työpaikkaomavaraisuus väh.100 %
	Uudet työpaikat	Nettotyöpaikkamäärä kasvaa
Asukasluvun vähenemisen pysäytys	Väestömuutokset	Muuttotappio on saatu taitettua.
Saavutettavuus paranee	Julkiset ja muut liikenneyhteydet (ml. lentoliikenne) pääkaupunkiseudulle lisääntyvät	Toimivat liikenneyhteydet Säätiöittämis- ym. vaihtoehdot selvitetty 4/2018
Varkauteen sijoittuu uusia yrityksiä	Uusia yrityksiä sijoittuminen	Yrityksille on tarjolla niiden tarvitsemat tontit ja toimitilat. Yrityksiä sijoittuu väh. 25 kpl.

Yritykset saavat osaavaa työvoimaa	Yritysten rekrytointi onnistuu	Koulutusohjelmat vastaavat yritysten tarpeita ja kiinnostavat opiskelijoita
Vetovoimakeskuksen sisältö on hahmottunut	Toimijat tiedossa	Monipuolinen etenkin lapsiperheitä houkutteleva keskus
Pk-yritysten rahoitusvaihtoehdot monipuolistuvat	Maakunnallinen tai seudullinen rahasto ovat syntyneet	Yritysten käyttöpääoman saanti helpottunut
Paikallisten pk-yritysten osuus hankinnoista lisääntyy	Yritysten saamat hankinnat	Hankintaehdot mahdollistavat pk-yritysten osallistumisen hankintoihin
Kuntalaisten osallistuminen lisääntyy	Yhteisissä tilaisuuksissa kävijöiden määrä Kehittämis ehdotusten, aloitteiden ja palautteen määrä	Innostetaan ihmisiä aktiivisuuteen järjestämällä yhteisiä tilaisuuksia ja olemalla mukana eri kanavien kautta
Nuoria osallistetaan ja sitoutetaan Varkauteen	Nuorten taloa suunnitellaan yhdessä nuorten kanssa	Suunnitelma valmis
Seudullinen elinkeinoyhteistyö tiivistyy	Yhteisten hankkeiden ja edunvalvonta-asioiden määrä Selvitetään yhteisten toimien määrä	Keski- Savon elinkeinotoimijat toimivat yhdessä entistä enemmän Selvitys on valmis

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-1 251 808	-1 305 557	-1 357 472	-1 357 000	-1 357 000
Toimintakate	-1 251 808	-1 305 557	-1 357 472	-1 357 000	-1 357 000
Suunnitelman muk. poistot	0	-12 000	-6 300	0	0
Tilikauden tulos	-1 251 808	-1 317 557	-1 363 772	-1 357 000	-1 357 000

Määrärahaan sisältyy mm.

elinkeinopalvelujen ostosopimus Navitas Kehitys Oy:ltä 860.000 €

- sis. Talvi-Vekara määrärahavarausten 20.000 €

Kaupungin oma rahoitusosuus mm.

Yhteistyösopimus /LUT (Kh 26.6.2017 § 190)	200.000 €
Innovaatioalusta/Savonia	70.000 €
Sakky kaksoistutkinto-opiskelun turvaaminen	21.000 €

Maaseudun Kehittämisyhdistys Mansikka ry 39.300 €

Saimaa- Brändi, VisitSaimaa-Lakeland Finland-hanke 40.000 €

Lentoliikenteeseen ei ole erillistä varausmäärärahaa. Valtuusto varautuu päättämään määrärahasta, jos lentoliikenteen käynnistäminen sitä edellyttää.

Vuoden 2018 aikana varaudutaan tekemään päätökset seudullisen / oman kehittämisrahaston perustamisesta sekä osallistumisesta mahdolliseen Pohjois-Savon maakunnalliseen kasvurahastoon.

NAVITAS KEHITYS OY OSTOPALVELUT

Meneillään olevat, jotka jatkuvat vuonna 2018		€
TechnoGrowth TG2	Kone- ja energiateknologia-alan PK-yritysten kehittämishanke	44 000
IIF (jatko?)	Invest in Finland (Finnpro)	15 000
YOM	Yritys Oppii ja Menestyy -koulutushanke	6 000
Teolliset Symbioosit	Teollisuuden sivuvirtojen/jätteen hyödyntäminen	34 000
Hyvinvointia elintarvikkeista	Elintarvikealan kehittämishanke	8 000
MikroGrow	Mikroyritysten kehittämishanke	2 000
UEF MaTK	Materiaalitutkimuskeskus	2 000
UEF BioVerstas	Biotuotteet	5 000
KierRe	Kiertotalous ja resurssiviisuus hanke	17 000
Voimaa Arkeen	Maatalousyrittäjien jaksaminen	200
Warkaus Green Tech Valley	Teollisuuskeskittymän kehittäminen	6 000
WIN (jatko 3/2019, viime vuoden rahoilla)	Puualan kehittämishanke	
Vanhat hankkeet yhteensä		139 200
Uudet hankkeet 2018		
WIN jatko	Puualan kehittämishanke	16 000
Cleantech Finland Bioenergy-jatko DCFB	Teknologialan vientihanke	3 000
SOTE	Pienten SOTE-yritysten kehittäminen	11 000
WGTV toteutussuunnittelu (VRK osuus)	Warkaus Green Tech Valley/ Päivärinne, Luttila aluesuunnitelma	20 000
Varaus vuonna 2018 käynnistyville hankkeille	Uusia alkavia hankkeita, mistä ei ole vielä tietoa	10 800
Uudet hankkeet yhteensä		60 800
Kaikki hankkeet yhteensä		200 000
Matkailu, palvelut, tapahtumat		232 000
Yrityspalvelut		144 000
Tukitoimet (hallinto, tilat, talous, viestintä ym.)		284 000
KAIKKI YHTEENSÄ		860 000

8.1.5 KONSERNIPALVELUT

Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja

Konsernipalvelujen toiminta-ajatuksena on luoda kaupungin ylimmälle johdolle, muulle organisaatiolle ja henkilöstölle edellytykset menestykselliseen toimintaan. Tässä tarkoituksessa konsernipalvelut vastaa siitä, että kaupungin strategiset tavoitteet toteutuvat ja että resursseja käytetään tarkoituksenmukaisella tavalla. Konsernipalvelujen tehtävänä on tuottaa tarvittavia hallinto-, kehittämis-, talous- ja henkilöstöpalveluja.

Taloushallinnon tehtävänä on johtaa, ohjata ja valvoa kaupungin taloushallintoa sekä vastata sen kehittämisestä.

Henkilöstöhallinto vastaa kaupungin HRM- ja HRD-palveluiden ja käytänteiden kehittämisestä sekä niiden toimeenpanon johtamisesta, ohjaamisesta ja seurannasta. Henkilöstöhallinto vastaa myös henkilöstöjohtamisen järjestelmän sekä henkilöstöpolitiikan periaatteiden, linjausten ja käytänteiden kehittämisestä, juurruttamisesta ja seurannasta yhteistyössä johtoryhmän kanssa.

Konsernipalvelut vastaa kaupungin markkinoinnista ja viestinnästä sekä brändi-ilmeestä niin ulkoisesti kuin sisäisesti. Kaupungin tarjoamia palveluja kehitetään asiakaslähtöisesti. Tavoitteena on sähköistää palveluita ja hyödyntää mobiiliteknologiaa mahdollisimman paljon palvelutuotannon kehittämisessä.

Konsernipalveluiden tulosalueille; taloushallinto, henkilöstöhallinto ja hallintopalvelut määrittellään yhteiset strategian mukaiset tavoitteet ja mittarit.

Konsernipalvelujen johtoryhmän toiminta aloitetaan 1.1.2018.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Viestinnän terävöittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Meltwaterin mediaseurantajärjestelmän kautta: lähetettyjen ja mediaan läpimenneiden tiedotteiden määrän kaksinkertaistaminen - Some-kanavissa (FB, Instagram, Twitter) kohderyhmäkohtaisten seuraajien ja reagoitien määrän kaksinkertaistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Viestintä- ja markkinointistrategia, suunnitelma ja toimenpiteet kohderyhmittäin 2018 - Määritellyn kanavastrategian toteutuminen - Jaetun viestintävastuun toteutuminen
Monikanavainen palveluohjaus <ul style="list-style-type: none"> • Verkkopalvelualustan jatkokehitys 	<ul style="list-style-type: none"> - Integraatiot mm. Palvelutietovarantoon (PTV) - Intratiedon tuominen alustaan - CRM-toiminnallisuuden ja verkkokaupan mahdollistaminen 	Aidosti käyttäjälähtöinen verkkopalvelualusta 5/2018
Markkinoinnin tehostaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvointimarkkinointi kuntalaisille: liikunta- ja kulttuuripalveluiden esiin nostaminen, vähintään kerran kuukaudessa. - Vetovoimamarkkinointi Varkauden ulkopuolisille 	<ul style="list-style-type: none"> - Asukaslähtöisen hyvinvointimarkkinoinnin toteutuminen - Vetovoimamarkkinoinnin toteutuminen (myös yhteistyössä)

	<p>kohderyhmille: vähintään puolivuositain.</p> <p>- Työnantajamielikuvan markkinointi: tavoitemielikuvan määrittäminen ja siihen tähtääminen</p>	<p>Keski-Savon alueella), esim. Asukkaiden Varkaus</p> <p>- Työnantajamielikuvan muutos positiiviseen</p>
Osallisuuden lisääminen	<p>- Lähtökohta: Hyvinvoiva ja aktiivinen asukas = vetoimainen Varkaus</p> <p>- Mahdollistaa ja helpottaa asukkaiden aktiivista osallistumista</p>	<p>- Koota varkautelaisista yhteisen asian ääreen esim. asukasneuvosto</p> <p>- Järjestää asukastapahtumia esim. Osallistu oikeesti! -teemalla</p> <p>- Helpottaa osallistumista ja vaikuttamista sähköisesti</p> <p>- Tehdä päätöksentekoa läpinäkyvämmäksi</p>
Tietosuoja	EU-tietosuojalainsäädännön (GDPR) mukaisuus	Tietosuojapolitiikka sekä muu ohjeistus, henkilöstön koulutukset
Digitaalisten palvelut	Digitalisaatiohankkeet toteutettu asiakaslähtöisesti	Uudet toimintatavat, kokeilukulttuuri
Fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen työympäristö	<p>Sairauspoissaolot (tules- ja mielenterveysdiagnoosit) työyksiköittäin</p> <p>Työtapaturmat</p> <p>Läheltä piti-tapahtumat</p> <p>Korvaavan työn ja uudelleensijoitusten tulokset</p> <p>Työhyvinvointikeskustelujen kattavuus</p>	<p>Sairauspoissaolojen (tules- ja mielenterveysdiagnoosit) määrä laskee 3 %</p> <p>Työtapaturmien määrä laskee 3 %</p> <p>Läheltä piti-tapahtumia kirjautuu Wpro-järjestelmään 10 % enemmän</p> <p>Korvaavan työn ja uudelleensijoitusten arvioidut säästöt 30.000 €</p> <p>Populuksen sairauspoissaolohälytysjärjestelmän edellyttämistä työhyvinvointikeskusteluista käydään 90 %</p>
Johtamisen osaaminen vahvistuu ja laatu paranee	<p>Esimiesosaamisen profiili</p> <p>Esimiesosaamisen profiiliin perustuvan esimiespassin suunnittelu ja käyttöönotto</p> <p>Henkilöstökyselyn esimieskohtaiset palautteet</p> <p>Tiedolla johtamisen järjestelmä</p>	<p>Esimiesosaamisen profiili eli osaamisvaatimukset esimiespassia varten määritelty</p> <p>Esimiespassi (esimiesten osaamisen kehittymisen seurannan sähköinen työkalu) käytössä 70 %:lla esimiehistä</p> <p>Henkilöstökyselyn esimieskohtaiset palautteet paranevat vähintään 50 %:lla esimiehistä</p>

		Tiedolla johtamisen järjestelmä käytössä
Yhteistoiminnan laatu paranee	Luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen palaute Esimiesten ja johdon palaute	Yhteinen palaute- ja arviointijärjestelmä luotu Ensimmäinen arviointi tehty

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Kiire, työn pakkotahtisuus, paineet ja määräajat	Työn suunnittelu, työnohjaus	 KOHTA-LAINEN
Konsernipalveluiden hajanaisuus ja liian vähäinen keskinäinen yhteistyö	Konsernipalveluiden johtoryhmän perustaminen	 KOHTA-LAINEN
Puutteet turvallisuudessa (hälytysjärjestelmä, tietoisuus ja osaaminen)	Henkilöstön perehdytys ja turvallisuusvastaavien koulutus	 KOHTA-LAINEN
Konesalipalvelujen tietoliikenneyhteyksien ja sähköjakelun häiriöt	Varavoimalaitteisto, kahdennettavat yhteydet	 KOHTA-LAINEN
Pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyden kasvu	Työllisyysohjelman määrätietoinen toimeenpano, uudet palvelutuotteet	 KOHTA-LAINEN
Toiminnan haavoittuvaisuus	Prosessien ja työnjakojen tarkastelu, toimistotyön resurssin määräaikainen lisääminen sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua ennakoiden	 KOHTA-LAINEN
Tietoturva ja tietosuoja	Tietoturva- ja tietosuojapolitiikat, ohjeet, koulutukset, EU-tietosuojalainsäädännön huomioon ottaminen	 KOHTA-LAINEN

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on joka päiväistä työskentelyä ja toteutuu esimiesten toimiessa voimassa olevien sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti. Sisäisen valvonnan toteutuminen raportoidaan osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöksessä raportointiohjeistuksen mukaisesti. Konsernipalvelujen toimintaan liittyviä riskejä on arvioitu toiminnan kannalta.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	2 762 358	2 927 357	3 170 836	3 152 000	3 152 000
Kulut	-4 500 464	-5 660 517	-6 288 461	-6 292 000	-6 330 000
Toimintakate	-1 738 106	-2 733 160	-3 117 625	-3 140 000	-3 178 000
Suunnitelman muk. poistot	-259 370	-228 730	-307 400	-307 000	-307 000
Tilikauden tulos	-1 997 476	-2 961 890	-3 425 025	-3 447 000	-3 485 000

=valuustoon nähden sitovat erät

Konsernipalvelujen määrärahaan sisältyvät taloushallinto, henkilöstöhallinto (ml. työllisyysyksikkö), hallintopalvelut (ml. tietohallinto) ja tukipalvelut. Konsernipalvelujen osamäärärahoja tulosityksiköittäin on esitetty tarkemmin kohdissa 8.5.1 - 8.5.4.

HENKILÖSTÖ						
31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	26	29	31	6,9	33	33
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	2	4	7	75,0	3	1
Sijaiset						
YHTEENSÄ	28	33	38	15,2	36	34
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	28	31,8	34,9	9,8	32,5	32,5

Vakinaisen henkilöstön muutos (kaksi henkilöä) muodostuu markkinointisihteerin (80 %) ja tietohallinnon järjestelmäasiantuntijan palkkauksesta. Määräaikaisen henkilöstön lisäys muodostuu talous- ja henkilöstöhallinnon toimistosihteeristä, työkykykoordinaattorista sekä osallisuuskoordinaattorista.

8.1.5.1 Taloushallinto

Tilivelvolliset: talusjohtaja

Taloushallinnon keskeisenä tehtävänä on johtaa, ohjata ja valvoa kaupungin taloushallintoa sekä vastata sen kehittämisestä. Taloushallinto hoitaa keskitetysti kaupungin talousarvio- ja taloussuunnitteluprosessia, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen valmistelua, rahatoimea ja huolehtii laskenta- ja seurantajärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä toimialojen kanssa. Kaupungin taloushallinnon palvelut tuotetaan Kunnan Taitoa Oy:n toimesta.

Talousarviovuoden keskeisenä painopisteinä ovat talousosaamisen lisääminen ja talouden seurannan kehittäminen työyksiköissä. Talousraportointia kehitetään uudella tiedolla johtamisen järjestelmällä.

Talusjohtaja osallistuu SOTE- ja maakuntaudistuksen valmisteluun.

TALOUS					
Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	126 508	50 810	56 806	56 000	56 000
Kulut	-454 758	-369 071	-386 394	-388 000	-388 000
Toimintakate	-328 250	-318 261	-329 588	-332 000	-332 000
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-328 250	-318 261	-329 588	-332 000	-332 000

8.1.5.2 Henkilöstöhallinto

Tilivelvolliset: henkilöstöjohtaja

Henkilöstöhallinnon tulosalueen vastuulla on Varkauden kaupungin HRM- ja HRD-palveluiden ja käytänteiden kehittäminen sekä niiden toimeenpanon johtaminen, ohjaaminen ja seuranta. Henkilöstöhallinto vastaa myös henkilöstöjohtamisen järjestelmän sekä henkilöstöpolitiikan periaatteiden, linjausten ja käytänteiden kehittämisestä, juurruttamisesta ja seurannasta yhteistyössä johtoryhmän kanssa.

Henkilöstöhallinto palvelee Varkauden kaupungin toimintaa ja tavoitteiden saavuttamista eli se on keskeinen tukiprosessi. Henkilöstöhallinto hakee ja kehittää proaktiivisia keinoja kaupungin palvelutoiminnan tuloksellisuuden ja tuottavuuden lisäämiseksi. Työkaluja ovat mm. johdonmukainen henkilöstösuunnittelu sekä työhyvinvoinnin edistäminen, jotka sisältyvät vuonna 2018 käynnissä olevaan sisäiseen työhyvinvointiprojektiin.

Henkilöstöhallinto toimii tiiviissä kumppanuusyhteistyössä johtoryhmän, esimiesten, työterveyshuollon, työsuojeluvaltuutettujen, luottamusmiesten ja ulkoisten asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi se edistää osaltaan kaupungin lisäksi tiedonkulkua ja viestintää sekä ulkoista työnantajamielikuvaa Varkauden kaupungista.

Henkilöstöhallinnon keskeisiä tehtäviä ovat: 1. Palvelussuhdeasioiden neuvonta ja hallinta; 2. Työsuojelun sekä työhyvinvointi- ja turvallisuusjohtamisen kehittäminen; 3. Henkilöstön ja esimiesten osaamisen kehittäminen; 4. Työnantajan ja henkilöstön välisen yhteistoiminnan kehittäminen; 5. Henkilöstösuunnittelun koordinaatio ja tukeminen; 6. Sisäisen viestinnän ja tiedotuksen kehittäminen; 7. Palkkausjärjestelmän koordinaatio ja kehittäminen; 8. HR-toimintojen tuloksellisuuden seuranta ja arviointi

Kaupungin palkkahallinto hoidetaan Kunnan Taitoa Oy:n toimesta.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	64 970	353 800	472 582	473 000	473 000
Kulut	-999 796	-2 053 663	-2 575 729	-2 585 000	-2 596 000
Toimintakate	-934 825	-1 699 863	-2 103 147	-2 112 000	-2 123 000
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-934 825	-1 699 863	-2 103 147	-2 112 000	-2 123 000

8.1.5.3 Työllisyysyksikkö

Tilivelvolliset: työllisyyspalvelujen esimies

Varkauden kaupungin työllisyyden edistäminen tapahtuu tiiviissä yhteistyössä kaupungin aikuissosiaalityön, konsernihallinnon työllisyyspalvelujen ja Navitas yrityspalvelujen kesken. Työllisyyden edistämisen kumppaneina toimivat paikalliset yhteisöt, yritykset ja Pohjois-Savon TE -toimisto. Varkauden kaupungin työllisyysohjelma vuosille 2017-2020 määrittelee työllisyyden edistämisen tavoitteet ja keskeiset kehittämiskohteet. Ohjelman toteutumista seuraa, ohjaa ja valvoo kaupunginhallituksen asettama työllisyystyöryhmä.

Konsernihallinnon työllisyyspalvelujen tehtävänä on tuottaa, kehittää ja koordinoita kaupungin työllistymistä edistäviä palveluja yhteistyössä muiden työllisyystoimijoiden kanssa. Tavoitteena on kuntalaisten työllistymisedellytysten parantaminen ja osallisuuden lisääminen sekä kaupungin elinvoiman kasvattaminen samalla kun työttömyydestä kaupungille aiheutuvat kustannukset saadaan laskemaan.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	32 424	342 200	445 318	445 300	445 300
Kulut	-393 998	-1 356 565	-1 682 733	-1 689 000	-1 702 000
Toimintakate	-361 574	-1 014 365	-1 237 415	-1 243 700	-1 256 700
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-361 574	-1 014 365	-1 237 415	-1 243 700	-1 256 700

Työllisyysyksikön toimintakuluihin sisältyy palkkatukityöllistämiseen varattua määrärahaa yht. 1.020.927 € ja toimintatuotot sisältävät valtion työllistämistukituloja 407.880 €. Palkkatukityöllistämisen määrärahoja siirretään eri työyksiköille palkkatukityön käytön mukaan kuukausittain.

Palkkatukityöllistämisen nettomäärärahaa (toimintakate) vuodelle 2018 on lisätty yht. 120.700 € vuoden 2017 talousarvioon verrattuna.

8.1.5.4 Hallintopalvelut

Tilivelvolliset: hallintojohtaja

Vastuualueen keskeiset prosessit ovat päätöksenteon valmistelu ja täytäntöönpano, juridinen asiantuntemus, tietohallinnon suunnittelu ja koordinointi sekä arkistotoimi.

Hallintopalvelujen tehtävänä on luoda hyvät edellytykset kunnan ylimpien toimielinten työskentelylle ja kunnan ylisjohtamiselle.

Hallintopalveluiden on osattava ennakoida toimintaympäristön tulevia muutoksia, jotta niihin voidaan reagoida hallitusti, oikealla tavalla ja jotta muutoksiin voidaan valmistautua ajoissa.

Uuden kuntalain loputkin säännökset astuvat voimaan kesäkuussa 2017. Tämä aiheuttaa pitkälti uusien toimintatapojen omaksumista ja ohjeistuksen perinpohjaista läpikäymistä ja uudistamista.

Markkinoinnin ja viestinnän osalta jalkautetaan strategiasta markkinointi- ja viestintäsuunnitelma ja sekä siitä yhteistyössä hyvinvoinnin ja osallisuuden kanssa läpileikkaavat toimenpiteet. Vahvistetaan edelleen Asukkaiden Warkaus –brändiä Varkauden alueella sekä osana vetovoimamarkkinointia.

Verkkopalvelualustaa kehitetään edelleen työyhteisön sisäisen viestinnän välineenä.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	1 173 187	1 174 987	1 423 448	1 423 000	1 423 000
Kulut	-1 737 603	-1 890 649	-2 108 338	-2 119 000	-2 146 000
Toimintakate	-564 416	-715 662	-684 890	-696 000	-723 000
Suunnitelman muk. poistot	-139 520	-130 730	-198 400	0	0
Tilikauden tulos	-703 936	-846 392	-883 290	-696 000	-723 000

8.1.5.5 Tietohallintopalvelut

Tilivelvolliset: tietohallintojohtaja

Tietohallinnon tehtävänä on mahdollistaa tieto- ja viestintätekniikan avulla palvelujen järjestäminen ja tuottaminen, palveluprosessien kehittäminen sekä johtamisen sujuvuus. Kansallisen Palveluarkkitehtuurin laajamittainen hyödyntäminen, digitaalisten palvelujen kehittäminen yhdessä toimialojen kanssa sekä EU-tietosuoja-asetuksen edellyttämät toimenpiteet ovat vuoden 2018 keskeiset painopisteet.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	1 154 697	1 174 987	1 407 921	1 408 000	1 408 000
Kulut	-1 164 875	-1 238 946	-1 374 323	-1 380 000	-1 395 000
Toimintakate	-10 178	-63 959	33 598	28 000	13 000
Suunnitelman muk. poistot	-135 622	-126 730	-193 600	-193 000	-193 000
Tilikauden tulos	-145 800	-190 689	-160 002	-165 000	-180 000

8.1.5.1 Tukipalvelut

Tilivelvolliset: talousjohtaja ja henkilöstöjohtaja

Kaupungin talous- ja henkilöstöpalvelut/palkanlaskenta tuotetaan Kunnan Taitoa Oy:n toimesta. Määräraha sisältää Kunnan Taitoa Oy:ltä ostetut talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	1 397 693	1 347 760	1 218 000	1 200 000	1 200 000
Kulut	-1 308 308	-1 347 134	-1 218 000	-1 200 000	-1 200 000
Toimintakate	89 386	626	0	0	0
Suunnitelman muk. poistot	-119 850	-98 000	-109 000	-100 000	-100 000
Tilikauden tulos	-30 464	-97 374	-109 000	-100 000	-100 000

Talous- ja henkilöstöhallinnon ostopalveluiden tulot muodostuvat sisäisistä tuloista; palvelut kohdennetaan toimialoille sisäisenä laskutuksena.

Yleishallinto yhteensä

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	3 066 063	3 568 457	3 426 836	3 408 000	3 342 000
Kulut	-7 555 729	-9 845 583	-10 145 681	-10 159 000	-10 121 000
Toimintakate	-4 489 666	-6 277 126	-6 718 845	-6 751 000	-6 779 000
Suunnitelman muk. poistot	-265 653	-240 730	-313 700	-313 000	-313 000
Tilikauden tulos	-4 755 319	-6 517 856	-7 032 545	-7 064 000	-6 943 200

=valtuustoon nähden sitovat erät

Yleishallinto sisältää keskusvaalilautakunnan, valtuuston, tarkastuslautakunnan, kaupunginhallituksen sekä konsernipalvelujen toiminnan.

8.2 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Tilivelvolliset: sosiaali- ja terveysjohtaja, perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnan toimialaan kuuluu yhteistoiminta-alueen kuntien (Varkaus ja Joroinen) väestön tarvitsemien lakisääteisten sekä erikseen yhteisesti sovittavien muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäminen. Lisäksi lautakunnan sekä palvelualueiden tehtävänä on yhteistoiminta-alueen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

1. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen otetaan huomioon kaikissa päätöksissä ja toimissa.
2. Osallisuuden edistäminen

Toimenpiteet

1. Terveyden edistämisen vastuutahon nimeäminen
2. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely strategisessa suunnittelussa.
3. Yhteistyön toteuttaminen ja toimintamallien yhtenäistäminen kunnan eri toimijoiden välillä ja yhdessä kunnan ja maakunnan kesken.
4. Kärkihanke LANUPE. Hanke käynnistyi marraskuussa 2014 alkuun Tekes rahoitteisena. Puitesopimus SOS-Lapsikylän ja Varkauden kaupungin kanssa on solmittu vuoden 2020 loppuun saakka ja sitä arvioidaan vuosittain. Varkauden malli on valtakunnallisen LAPE-muutosohjelman mukainen ja sitä hyödynnetään maakunnallista LAPE-mallia luotaessa. Tavoitteena on kokonaisvaltainen toimintakulttuurin uudistus, jossa perheitä autetaan perhelähtöisesti, oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti.
5. Valtioneuvosto on vahvistanut 23.11.2017 annetulla asetuksella vuoden 2018 sosiaali- ja terveystalouksista perittävät asiakasmaksut. Päätöksen mukaan asiakasmaksut alenevat vuonna 2018 1,22 %.

Kaupunginhallituksen talousarvioesitykseen sisältyy terveydenhuollon asiakasmaksujen nostaminen 1.1.2018 uuden asetuksen mukaisiin enimmäismaksuihin (nykyiset maksut ovat 1/2-osaa enimmäismaksuista). Korotus on esimerkiksi terveyskeskuksen käyntimaksun osalta 1,90 euroa/kerta.

Esitettävää korotusta ei peritä kaikkein pienituloisimmilta asiakkailta (perustoimeentulotukea ja seuraavia Kelan etuuksia saavat: työkyvyttömyyseläke, työmarkkinatuki, peruspäiväraha, kuntoutustuki, takuu-eläke, pelkkä kansaneläke). Perusturvalautakunta päättää, miten perimättä jättäminen toteutetaan käytännössä.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Yhteistyön toteuttaminen ja toimintamallien yhtenäistäminen maakunnan kanssa.	Olemassa olevien toimintamallien toteutuminen.	Toimintamallit ovat yhtenäiset maakunnan kanssa.
Lapset ja nuoret -hanke	Kustannusten hallittavuus kasvaa. Perheiden hyvinvoinnin kokemus lisääntyy.	Palveluiden painopiste siirtyy ennaltaehkäiseviin palveluihin. Lastensuojelun kustannusten väheneminen. Resurssien keskitetty johtaminen. Perheiden hyvinvoinnin kokemuksesta on mitattavaa tietoa vuositasona.

		Henkilöstön sitoutumisesta ja kokemuksesta on mitattavaa tietoa vuositasolla.
--	--	---

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Pystymme tuottamaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa kuntalaisille tarkoituksenmukaiset ja laadukkaat Sote -palvelut paikallisesti.	Talous: talousarviossa pysyminen Laatu: palautekanavat	Nykyisten palvelujen säilyttäminen laadukkaana ja kohtuullisella kustannustasolla.

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Talous: käytettävissä olevilla resursseilla ei kyetä vastaamaan palvelukysyntään	uusien toimintamuotojen ja –tapojen käyttöönotto	 SUURI
Henkilöstö: ei ole käytettävissä riittävästi ammattitaitoisia ja työkykyistä henkilöstöä	vetovoimainen ja muutoskykyinen työyhteisö	 KOHTA-LAINEN
Sairaalan toimitilat osoittautuvat käyttökelvottomiksi	uudet toimitilat valmistuvat suunnitelmien mukaan	 SUURI
Ympäristöstä aiheutuvat riskit (fyysinen väkivalta, tapaturmat, hoitovirheet)	<ul style="list-style-type: none"> fyysinen väkivallan varalta ennakointi, viranomaisyhteistyö tapaturmat, työympäristöstä huolehtiminen hoitovirheet, ammatillinen kouluttautuminen ajantasaiset palo- ja pelastussuunnitelmat 	 PIENI
Sote-uudistukseen liittyvät mahdolliset riskit: - paikallisen leikkaustoiminnan supistuminen - paikallisen erikoissairaanhoidon supistuminen - tietojärjestelmien muutoksista mahdollisesti aiheutuvat kulut, jos perustietojärjestelmäksi ei valita Efficaa.	PoSoTen työryhmiin ja päätöksentekoon osallistuminen. Paikallisen sote -toiminnan pitäminen kustannustehokkaana ja laadukkaana.	 KOHTA-LAINEN

Sisäinen valvonta

Jatkuvaa sisäistä valvontaa toteutetaan toimialajohdon ja palvelualueiden päälliköiden toimesta seuraamalla ja arvioimalla päätöksiä ja toimintaa.

Vastuu sisäisestä valvonnasta on ensisijaisesti palvelualueen esimiehillä. Jokainen työntekijä ja viranhaltija on omalta osaltaan velvollinen osallistumaan ja suorittamaan sisäistä valvontaa.

Sisäistä valvontaa varten on kehitetty ns. sisäisen valvonnan päiväkirja, johon esimiehet jatkossa kirjaavat sisäiseen valvontaan liittyneet havainnot sekä toimenpiteet tehtyjen havaintojen pohjalta. Palvelualueiden kokouksissa käydään läpi toimintaa, taloutta, työsuojelua, saapuneita palautteita ja tehdään niiden pohjalta tarvittavat toimenpiteet.

Suurimmat riskit liittyvät erikoissairaanhoidon kehitykseen. Talousarvioon sisältyy olettaus KYSin käytön tasaantumisen nykytasolle Terveystalon tuottaessa päiväkirurgiset palvelut.

Lastensuojelun kustannusten nousun oletetaan taittuvan hankkeen jalkautumisen myötä.

Hoidon porrastus tulisi toimia mahdollisimman tehokkaasti, jotta tehostetun palveluasumisen paikka tai tarvittavat kotihoidon palvelut voidaan järjestää ilman tarpeettomia laitoshoidon jaksoja.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	23 173 837	22 562 805	23 311 723	23 381 723	23 870 481
Kulut	-106 753 433	-103 790 886	-105 447 141	-106 251 723	-107 657 481
Toimintakate	-83 579 596	-81 228 081	-82 135 418	-82 870 000	-83 787 000
Suunnitelman muk. poistot	-463 107	-341 500	-142 543	-117 000	-72 000
Tilikauden tulos	-84 042 703	-81 569 581	-82 277 961	-82 987 000	-83 859 000

=valtuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	631	660,3	664,3	0,6	664	664
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	0	0	35,9	**	36	36
Sijaiset	167	63	30,5	-51,6	31	31
YHTEENSÄ	798	723,3	730,7	1,0	731	723
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	709	723,3	730,7	1,0	731	731

Vuodelle 2018 tilastoitu määräaikaiset erikseen (aiemmin samassa kohdassa sijaiset ja määräaikaiset). Henkilöstöstä vuonna 2017 puuttuivat mm. pakolaistyönohjaajat (3). Vuodelle 2018 on lisäksi budjetoitu 2,25 htv työpanosta määräaikaisiin hanketyöntekijöihin (työllisyysyksikkö). Määräaikaisiin kirjautuu lisäksi mm. lääkäri työpanosta, joka vaihtelee vuosittain.

8.2.1 Kotiin annettavat palvelut ja sairaalahoido

Tilivelvolliset: Sosiaali- ja terveysjohtaja, palvelualuepäällikkö, perusturvalautakunnan jäsenet

Toiminnan kuvaus/painotus

Kotiin annettavat palvelut ja sairaalahoidon palvelualue tuottaa kustannustehokkaita, laadukkaita ja vaikuttavia vanhustenhuollon palveluita. Ensisijaisena tavoitteena on mahdollistaa ikäihmisten kotona asuminen kotihoidon, tukipalvelujen, hoivateknologian sekä omaishoidon avulla. Lisäksi palvelualue tuottaa sairaalatasoista hoitoa kuntoutusosastolla, sisätauti-kirurgisella osastolla ja kotisairaalassa.

1. Hoivateknologian hyödyntäminen ikäihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi.
2. Palvelujen monituottajuuden kehittäminen riittävien palvelujen turvaamiseksi.
3. Akuutin sairaalahoidon ja kuntoutuksen turvaaminen sekä kehittäminen

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Uudistuvat palvelut lisäävät ikäihmisten hyvinvointia.	Ikäihmiset pystyvät asumaan kotona. Hyvinvoinnin kehitys hyvinvointikertomuksen perusteella.	lääkkäiden päivystyskäyntien määrä ei kasva entisestään. Hyvinvointi edistyy keskeisillä hyvinvointi-indikaattoreilla mitattuna.
Vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut.	Ikäihmisten 75v.+ palvelukustannukset.	Kustannusten nousu taittuu keskeisten palvelujen osalta.
Hoivateknologian käytön lisääminen.	Ikäihmisten käytössä olevan hoivateknologian määrä.	Hoivateknologian käyttö ikäihmisten osalta lisääntyy vuosittain.

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Ikäihmisten laadukkaat palvelut käytettävissä olevien resurssien puitteissa	Paikallisesti toteutuneet terveydenhuollon palvelut/muutoksen kuvaaminen	Nykyisten palvelujen säilyttäminen

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	9 435 898	9 436 781	9 302 083	9 302 083	9 400 000
Kulut	-34 240 078	-33 916 222	-34 402 190	-34 625 581	-35 007 775
Toimintakate	-24 804 180	-24 479 441	-25 100 107	-25 323 498	-25 607 775
Suunnitelman muk. poistot	-103 279	-80 400	-23 200	-15 000	-10 000
Tilikauden tulos	-24 907 459	-24 559 841	-25 123 307	-25 338 498	-25 617 775

=valtuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	342	360	362,4	0,7	362	362
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)			12,6	**	13	13
Sijaiset	120	37	22	-40,5	22	22
YHTEENSÄ	462	397	397,0	0	397	397
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	399	397	397,0	0	397	397

Vuoden 2017 talousarviolukuihin ei ole sisällynyt 9 htv:n palkat kotihoitoon, jotka sisältyvät vuoden 2018 talousarvioon. Vastaavasti vuodelle 2018 kohdistuu vähennys osastojen henkilöstövahvuuteen (paikkaluvut kuntoutusosasto 25 ja sisätautikirurginen 30). Määräaikaisen henkilöstön osalta tarkastelu henkilöstösuunnitelmassa.

8.2.2 Terveysthuollon vastaanottopalvelut

Tilivelvolliset: Sosiaali- ja terveystjohtaja, palvelualuepäällikkö, perusturvalautakunnan jäsenet

Toiminnan kuvaus / painotus

Terveysthuollon vastaanottopalvelut tuottaa laadukkaita ja vaikuttavia perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja suun terveydenhuollon palveluita alueensa ja lähikuntiansa väestölle.

1. Palvelutuotannon kehittäminen palvelujen saatavuuden ja riittävyyden takaamiseksi kohtuullisin kustannuksin.
2. Palvelujen monituottajuuden kehittäminen.
3. Digitaalisten palvelumuotojen kehittäminen.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Uudistuvat palvelut lisäävät asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia. Asiakasosallisuuden lisääminen	Kelan sairastavuusindeksi Terveyspuntarin kansantauti-indeksi Hyvinvoinnin kehitys hyvinvointikertomuksen perusteella Asiakastytyväisyyskyselyt Osallisuusinterventioiden määrä	Kelan sairastavuusindeksillä mitattu sairastavuus vähenee Terveyspuntarin kansantauti-indeksi pienenee Hyvinvointi edistyy keskeisillä hyvinvointi-indikaattoreilla mitattuna Hyvä asiakastytyväisyys voidaan ylläpitää Asiakasraatien ja -kyselyiden määrä
Vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut	Palvelukustannukset Kuntaliiton tilastojen mukaan ja KYSin tuloskortissa	Kustannukset eivät nouse merkittävästi keskeisten palvelujen osalta
Lisätään sähköistä asiointia ja itsepalveluja	Yksiköiden tarjoamat sähköiset asiointi- ja itsepalvelut	Olemassa olevien ja uusien sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Nykyisten terveydenhuoltopalveluiden turvaaminen	Paikallisesti toteutuneet terveydenhuollon palvelut/muutoksen kuvaaminen	Nykyisten palvelujen säilyttäminen

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	7 585 339	7 401 864	8 120 179	8 120 179	8 400 000
Kulut	-20 666 424	-20 300 149	-20 870 771	-20 984 251	-21 401 142

Toimintakate	-13 081 085	-12 898 285	-12 750 592	-12 864 072	-13 001 142
Suunnitelman muk. poistot	-251 705	-182 400	-78 343	-50 000	-30 000
Tilikauden tulos	-13 332 790	-13 080 685	-12 828 935	-12 914 072	-13 031 142

=valtuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	150	151	155,4	2,9	155	155
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	0	0	5,7	**	6	6
Sijaiset	20	14	5,5	-61	5	5
YHTEENSÄ	170	165	166,5	0,9	167	167
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	161	165	166,5	0,9	167	167

Määräaikaisiin budjetoitu lääkärit (lyhytaikaiset työsopimukset). Ero vuoteen 2017 selittyy lääkäreiden palkkavarausten kirjaamisella joko ostopalveluihin tai määräaikaisiin palkkoihin.

8.2.3 Muut palvelujen ostot

Tilivelvolliset: sosiaali- ja terveysjohtaja, perusturvalautakunnan jäsenet

Toiminnan kuvaus / painotus

Palvelualue hankkii kustannustehokkaita, laadukkaita ja vaikuttavia erikoissairaanhoidon palveluja kuntalaisille. Palvelualueeseen kuuluvat myös ympäristöterveydenhuollon

1. Paikallisesti tuotettava erikoissairaanhoidon kyetään säilyttämään järkevän laajuusena.
2. Ostopalvelujen määrä ei lisääntynyt.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Ostopalveluihin käytettävissä oleva määräraha on riittävä.	Ostopalvelujen kulujen seuranta. Lähetevirtojen seuranta.	Lähetemäärien ja erikoissairaanhoidon ostopalvelujen väheneminen.

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Ostopalveluiden käyttö säilyy maltillisena.	Ostopalvelujen kulujen seuranta. Lähetevirtojen seuranta.	Lähetemäärien ja erikoissairaanhoidon ostopalvelujen väheneminen.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	235 687	180 000	185 000	185 000	200 000
Kulut	-24 056 111	-24 078 504	-24 074 471	-23 787 682	-24 054 173
Toimintakate	-23 820 424	-23 898 504	-23 889 471	-23 602 682	-23 854 173
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-23 820 424	-23 898 504	-23 889 471	-23 985 029	-24 169 714

=valtuustoon nähden sitovat erät

Erikoissairaanhoidon KYSin ostopalvelut on budjetoitu vuoden 2017 toteutumaennusteen perusteella. Terveystalon leikkaustoiminnan laskutus on arvioitu vuoden 2017 tasolla.

8.2.4 Psykososiaaliset palvelut

Tilivelvolliset: sosiaali- ja terveystoiminta, palvelualuepäällikkö, perusturvalautakunnan jäsenet

Toiminnan kuvaus/painotus

Tulosalue järjestää ja tuottaa kustannustehokkaita, laadukkaita ja vaikuttavia mielenterveyspalveluja, psykiatrista osastohoitoa sekä sosiaalihuoltolain mukaisia sosiaalipalveluja paikallisesti.

1. Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittäminen paikallisesti ja maakunnan tasolla (Lape-hanke).
2. Jalkautuvan työn kehittäminen kaikissa toiminnoissa.
3. Palveluiden monituottajuuden kehittäminen siten, että oma toiminta ja ostopalveluin hankittavat palvelut muodostavat kustannustehokkaan ja asiakasnäkökulman huomioivan palvelukokonaisuuden.
4. Oppilashuollollisten resurssien vahvistaminen vastaamaan lasten ja nuorten varhaisen tuen tarpeisiin yhteistyössä sivistystoimen kanssa. Talousarvioesitykseen sisältyy yhden uuden koulupsykologin viran perustaminen.

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
<p>Uudistuvat palvelut lisäävät lapsiperheiden hyvinvointia.</p> <p>Asiakasosallisuuden lisääminen.</p> <p>Pitkäaikaistyöttömien aktivointi sekä elämänhallinnan ja osallisuuden lisääminen sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen</p>	<p>Hyvinvoinnin kehitys hyvinvointikertomuksen perusteella</p> <p>Osallisuusinterventioiden määrä</p> <p>Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärät kuukausittain</p> <p>- kaupungin työpajalla, tavoite 110 hlö/kk</p> <p>- nuorten työpajalla tavoite 25 hlöä/kk</p> <p>- muualla 150 hlöä/kk</p> <p>Asiakasmäärä starttipalvelussa</p> <p>-kaupungin työpajalla, tavoite 10 hlöä/kk</p>	<p>Hyvinvointi edistyy keskeisillä hyvinvointi-indikaattoreilla mitattuna</p> <p>Asiakaskyselyiden määrä</p> <p>Pitkäaikaistyöttömien päivä-/ryhmätoiminnan vakiinnuttaminen ja monimuotoistaminen</p> <p>1000 päivää ja yli työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden lisääminen aktivoimistoimenpiteissä</p>
<p>Lapsiperheiden vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut</p> <p>Selvitetään mahdollisuudet tuottaa perhekuntoutuspalvelua omana toimintana ostopalvelujen rinnalla</p>	<p>Huostaanottojen määrä</p> <p>Matalan kynnyksen palvelut</p> <p>Ostopalveluna järjestetyn perhekuntoutuksen määrä</p>	<p>Kustannustaso alenee 2,5% vuositason lapsiperheiden palveluissa</p> <p>Laadukkaat ja kustannustehokkaat perhekuntoutuspalvelut</p>

Nuorten elämänhallinnan tukeminen ja työ- ja toimintakyvyn lisääminen sekä päihteiden käyttöön puuttuminen	Päihdekllinikalla hoidettujen nuorten määrä Starttipalvelussa ja kuntouttavassa työtoiminnassa olevien nuorten määrä Palveluiden keskeytykset vähenevät	Päihdekliniikan nopean puuttumisen palvelupaketti huumeita käyttäville nuorille Selvitetään mahdollisuudet järjestää psyykkisesti oireileville sekä oppimisvaikeuksista kärsiville nuorille työ- ja toimintakykyä lisäävää ryhmätoimintaa
Verkostoyhteistyön lisääminen eri toimijoiden kanssa.	Verkostoyhteistyön määrä.	Vuosittain kasvava verkostoyhteistyö.

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Lapsiperheiden hyvinvoinnin lisääminen	Lapsiperheiden pahoinvointia kuvaavat mittarit/hyvinvointikertomus	Lapsiperheiden hyvinvointierojen kaventaminen

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	3 154 895	1 697 230	2 153 980	2 203 980	2 300 000
Kulut	-25 099 336	-21 631 332	-23 013 184	-23 243 488	-23 583 670
Toimintakate	-21 944 441	-19 934 102	-20 859 204	-21 039 508	-21 283 670
Suunnitelman muk. poistot	-2 665	-3 800	-2 000	-2 000	-2 000
Tilikauden tulos	-21 947 106	-19 937 902	-20 861 204	-21 041 508	-21 285 670

=valtuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	104	105	104,1	-0,9	104	104
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	0	0	14,6	**	15	15
Sijaiset	24	12	3,1	-74,4	3	3
YHTEENSÄ	128	117	121,7	4,0	122	122
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	117	117	121,7	4,0	122	122

Lisäystä TA 2017 luvusta selittävät mm. pakolaisohjaat (3 määräaikaista), työllisyysyksikön lisäykset 2,25 (määräaikaiset hanketyöntekijät ja pajaohjaaja). Määräaikaisten työntekijöiden kohdalta tarkastelu tehdään henkilöstösuunnitelmassa.

8.2.5 Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

Tilivelvolliset: sosiaali- ja terveysjohtaja

Toiminnan kuvaus/painotus

Palvelualue vastaa sosiaali- ja terveyskeskuksen yleisistä hallintotehtävistä, palvelualueiden yhteensovittamisesta sekä perusturvalautakunnan valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä. Tärkeä osa-alue on jatkuva tulevien toimintojen suunnittelu.

Sote ja maakuntaudistuksen valmistelussa mukana oleminen.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	2 762 019	2 606 930	2 785 721	2 785 721	2 785 721
Kulut	-2 688 107	-2 624 679	-2 818 912	-2 825 961	-2 825 961
Toimintakate	73 912	-17 749	-33 191	-40 240	-33 191
Suunnitelman muk. poistot	-105 458	-74 900	-39 000	-50 000	-30 000
Tilikauden tulos	-31 546	-92 649	-72 191	-90 240	-63 191

=valtuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	35	36,3	35,8	-1,3	36	36
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	0	0	2	**	2	2
Sijaiset	3	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	38	36,3	37,8	4,2	38	38
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	32	36,3	37,8	4,2	38	38

Hallinnossa kaksi toimistopalvelujen määräaikaista (sisäisiä siirtoja hallinnossa).

8.2.6 Työterveyshuolto

Tilivelvolliset: sosiaali- ja terveysjohtaja, perusturvalautakunta

Toiminnan kuvaus / painotus

Työterveyshuollon tehtävänä on vastata kaupungin oman henkilöstön työterveyshuollosta sekä lakisääteisten työterveyspalvelujen tuottamisesta alueen yrityksille järjestämistä vastuun perusteella.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Laadukkaiden työterveyshuoltopalveluiden tuottaminen	Asiakaspalautteet Häiriötilanteet ja niiden raportointi	Toimintaa kehitetään yhteistyössä henkilöstön ja asiakkaiden kanssa.

Laadun toteutumista seurataan	Asiakastyytyväisyyskysely Henkilöstökysely Henkilöstön kouluttautuminen Yhteistyö työnantajien kanssa	Asiakastyytyväisyys on vähintään hyvällä tasolla Henkilöstötyytyväisyys on vähintään hyvällä tasolla Henkilöstö käy täydennuskoulutuksissa vuosittain ja tarvittaessa Kiinteää yhteistyötä työnantajien kanssa on säännöllistä ja tavoitteellista Toiminta on laatukäsikirjan mukaista Henkilöstöä on riittävästi
Työterveyshuolto tuottaa kustannustehokkaita palveluja	Osavuosikatsaukset Tilinpäätökset Tunnusluvut	Työterveyshuollon kustannukset eivät kasva yleistä kustannuskehitystä nopeammin tai enemmän
Työterveyshuolto tuottaa vaikuttavia palveluja	Sairauspoissaolojen määrä Sairauspoissaolojen aiheuttamat kustannukset KL 1 ja KL 2 määrä ja määrän kehitys	Yleinen työkykyisyys lisääntyy ja sairauspoissaolojen määrä vähenee, samalla kun sairauspoissaoloihin liittyvät kustannukset vähenevät Sairauksien hoitokustannukset alenevat Tapaturmavakuutusmaksut alenevat

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	1 240 000	764 760	784 760	784 760
Kulut	0	-1 240 000	-762 613	-784 760	-784 760
Toimintakate	0	0	2 147	0	0
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	0	0	0	0	0

=valtuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	0	8	7	-17,13	7	7
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	0	0	1	0,00	1	1
Sijaiset	0	0	0	0,00	0	0
YHTEENSÄ	0	8	8	-4,63	8	8
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	0	8	8	-4,63	8	8

8.2.7 Joroinen: Sosiaali- ja terveystoimi

Varkauden ja Joroisten sosiaali- ja terveystoiminta-alue on toiminut vuoden 2013 alusta. Joroisten kunta valmistelee omalta osaltaan sosiaali- ja terveystoiminta-alueen talousarvion. Periaatteena on, että kunnat vastaavat omista kustannuksistaan. Varkauden kaupunki laskuttaa Joroisten sosiaali- ja terveystoimen toimintakatteen ja suunnitelmapoistot yhteistoimintakorvauksena Joroisten kunnalta. Vuoden 2018 talousarvion mukaan yhteistoimintakorvauksena laskutettava määrä on yhteensä 18,091 M€.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	20 803 519	20 657 512	19 978 104	20 052 000	20 077 000
Kulut	-20 649 912	-20 511 232	-19 823 103	-19 922 000	-19 957 000
Toimintakate	153 607	146 280	155 001	130 000	120 000
Suunnitelman muk. poistot	-155 746	-146 280	-155 001	-130 000	-120 000
Tilikauden tulos	-2 139	0	0	0	0

=valuustoon nähden sitovat erät

Tulosalueittain

Hallinto					
Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	11 587	63 871	15 500	14 000	14 000
Kulut	-11 579	-14 000	-15 500	-14 000	-14 000
Toimintakate	8	49 871	0	0	0
Suunnitelman muk.poistot		-49 871		0	0
Tilikauden tulos	0	0		0	0
Psyk.sos. palvelut					
Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	3 691 524	3 765 277	3 507 924	3 549 819	3 584 819
Kulut	-3 691 487	-3 764 277	-3 503 924	-3 549 819	-3 584 819
Toimintakate	37	1 000	4 000	0	0
Suunnitelman muk.poistot	-2 183	-1 000	-4 000	0	0
Tilikauden tulos	-2 146	0	0	0	0
Kotiin annettavat palvelut ja sairaalahoito					
Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	6 234 405	6 476 342	6 364 649	6 490 347	6 484 539
Kulut	-6 196 136	-6 457 100	-6 323 348	-6 457 100	-6 457 100
Toimintakate	38 269	19 242	41 301	33 247	27 439
Suunnitelman muk.poistot	-38 284	-19 242	-41 301	-33 247	-27 439
Tilikauden tulos	-15	0	0	0	0
Terveystoiminta vastanottopalvelut					
Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2017	TS2018	TS2019
Tuotot	3 543 132	3 377 248	3 376 580	3 397 834	3 393 642
Kulut	-3 427 839	-3 301 081	-3 266 880	-3 301 081	-3 301 081
Toimintakate	115 294	76 167	109 700	96 753	92 561
Suunnitelman muk.poistot	-115 279	-76 167	-109 700	-96 753	-92 561
Tilikauden tulos	15	0	0	0	0
Muut palvelujen ostot					
Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	7 322 871	6 974 774	6 713 451	6 600 000	6 600 000
Kulut	-7 322 871	-6 974 774	-6 713 451	-6 600 000	-6 600 000
Toimintakate	-1	0	0	0	0
Suunnitelman muk.poistot				0	0
Tilikauden tulos		0		0	0

8.3 SIVISTYSTOIMI

Tilivelvolliset: sivistysjohtaja, sivistyslautakunnan jäsenet

Sivistystoimi koostuu neljästä tulosalueesta (palvelualue) jotka ovat, varhaiskasvatus, perusopetus, kulttuuri- ja vapaa-aika sekä Soisalo-opisto, joka toimii Varkauden lisäksi Heinävedellä, Joroisissa, Leppävirralla (taiteen perusopetuksen osalta) sekä Pieksämäellä. Sivistyspalveluiden tehtävä on tuottaa laadukkaita ja asiakaslähtöisiä hyvinvointipalveluita, joilla lisätään alueen elin- ja vetovoimaisuutta sekä parannetaan asukkaiden viihtyvyyttä.

Toiminnan painopistealueet:

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä kuntalaisten osallisuuden lisääminen.
2. Toimintaa kehitetään kaupungin strategioiden mukaisesti ja valmistaudutaan SOTE- ja maakuntauudistuksiin.
3. Sivistystoimen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kehittäminen hallintosäännön mukaiseksi.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Hallinnon laillisuus ja toimivuus	Päätösten oikeellisuus	Pysyvyys 100 %
Asiakaslähtöinen, taloudellinen ja vaikuttava palvelutuotanto	Talousarvion tavoitteiden toteutuminen	Tavoitteet toteutuvat 100 %

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kehitetään suunnitelmallisesti sivistystoimea vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia (SOTE- ja maakuntauudistus)	Lainsäädännössä tapahtuvat muutokset	Muutoksessa onnistuminen

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Palveluita ei voida tuottaa nykyisellä tasolla eikä kehittää kaupungin talouden vuoksi.	Palveluiden sopeuttaminen käytettävissä oleviin määrärahoihin. Palvelutason heikentäminen.	 KOHTA-LAINEN
Toimialan kiinteistöjen kunto vaatii mittavia korjaustoimenpiteitä.	Palveluverkon tarkastelu ja siihen liittyvä rakentaminen.	 KOHTA-LAINEN
Varhaiskasvatuksen maksutuotot eivät toteudu ennakkoidusti johtuen lakiehdotuksesta muuttaa 5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatus (20 h/vko) maksuttomaksi.	Varautuminen uusiin hoitopaikkoihin (1 ryhmä) ja maksutuottojen menetyksiin.	 KOHTA-LAINEN
Hoitopaikkojen väheneminen perhepäivähoidosta.	Lisäpaikkojen perustaminen päiväkodin yhteyteen.	 KOHTA-LAINEN

Museon tilasuunnitelma ei etene.	Hankkeen aktiivinen eteenpäin vienti organisaatiossa.	 KOHTALAINEN
Kirjaston aineistomääräraha ei nouse toivotulla tavalla ja yhteistyö Lumme-kirjastojen kanssa vaarantuu.	Kartoitetaan jatkotoimenpiteitä, tärkeimpänä keinona lisätä määrärahaa.	 KOHTALAINEN
Soisalo-opistoalueen väestörakenteen muutokset, jotka heijastuvat palvelujen käyttäjien ikäjakaumaan ja määrään	Soisalo-opiston toimintaa kehitetään yhteistyössä kuntalaisten, sidosryhmien ja sopimus kuntien kanssa.	 KOHTALAINEN
ProKoulu-toimintamalli ei vakiinnu sitoutumisen puutteen tai henkilöstön vaihtuvuuden vuoksi. Opetussuunnitelman läpiviennin epäonnistuminen ja ryhmäkokojen hallitsematon kasvu. Kouluverkkoratkaisun taloudellisuudessa ja laadussa epäonnistuminen.	Varmennusjärjestelmän luominen ja henkilöstön työhyvinvointiin panostaminen. Henkilöstön kouluttaminen tietoteknisiin ja pedagogisiin valmiuksiin sekä riittävien taloudellisten resurssien varaaminen. Selvitetään mahdollisimman tarkasti kustannus- ja laatuvaikutukset sekä sitoutetaan henkilöstö ja päättäjät niiden toteuttamiseen.	 KOHTALAINEN
Nuorten talon toiminta ei käynnisty rakennuksen korjausten vuoksi Nuorten talon avoimen toiminnan toteuttaminen jää vaillinaiseksi vähäisten henkilöstöresurssien vuoksi	Toimintaa jatketaan nykyisissä tiloissa Avoimen toiminnan laajuus on mitoitettava henkilöstömäärään	 KOHTALAINEN

Sisäinen valvonta

Suurimmat riskit talousarvion toteutumisessa liittyvät varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulokehitykseen (lainsäädäntö muuttuu talousarviovuoden aikana) sekä kiinteistöjen kuntoon.

Vastuu sisäisestä valvonnasta on ensisijaisesti palvelualueen esimiehellä, mutta jokainen työntekijä ja viranhaltija on velvollinen omalta osaltaan osallistumaan/suorittamaan sisäistä valvontaa.

Viranhaltijapäätökset on valmisteltu asianmukaisesti ja niiden oikeellisuuteen on kiinnitetty huomioita. Esimiehet ovat säännölliset seuranneet talouden toteutumista ja tehneet mahdollisuuksien puitteissa toiminnan muutoksia. Hankinnoissa on noudatettu tiukkaa harkintaa. Laskujen oikeellisuus on varmistettu. Sisäisellä valvonnalla varmistetaan ohjeiden, lakien ja määräysten noudattaminen sekä ennaltaehkäisemään riskien toteutumista ja mahdollisia väärinkäytöksiä.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	4 366 510	3 849 981	2 630 060	3 120 000	3 150 000
Kulut	-36 826 261	-35 868 373	-32 834 941	-33 474 000	-33 959 000
Toimintakate	-32 459 752	-32 018 392	-30 204 881	-30 354 000	-30 809 000
Suunnitelman muk. poistot	-196 838	-184 991	-333 556	-333 556	-333 556
Tilikauden tulos	-32 656 590	-32 203 383	-30 538 437	-30 687 556	-31 142 556

=valuustoon nähden sitovat erät

Liikunta- ja vapaa-aikapalvelut erotettiin sivistystoimesta 1.6.2017 alkaen omaksi uudeksi toimialaksi. Liikuntapalvelujen kustannukset sisältyvät 31.5.2017 asti sivistystoimen talousarvioon ja tilinpäätöstietoihin.

Teatterin avustus (v. 2017 430 000 €) siirrettiin vuoden 2018 talousarviossa kaupunginhallituksen alaisuuteen. Teatterin tuki sisältyy sivistystoimen tilinpäätökseen ja talousarvioon 31.12.2017 asti.

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	394	411	388	-5,6	388	388
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)			3	100,0	2	2
Sijaiset	115	86	70	-18,6	69	68
YHTEENSÄ	509	497	461	-7,2	459	458
Henkilötyövuodet / 31.12.	462	458,41	428,11	-6,6	428	428
YHTEENSÄ	462	458,41	428,11	-6,6	428	428

Sivistystoimen vuoden 2018 talousarviossa on 36 henkilöä vähemmän kuin vuoden 2017 talousarviossa. Vakinaisen henkilöstön määrä on 23 henkilöä pienempi, mikä johtuu liikuntapalvelujen henkilöstön siirtymisestä uudelle toimialalle sekä eläköitymisistä. Määräaikaisen henkilöstön määrä on vähentynyt kokonaisuudessaan 13 henkilöllä, mikä johtuu pääosin liikuntapalvelujen siirtyneestä henkilöstöstä, Käpykankaan päiväkodin lakkauttamisesta sekä perusopetuksen toiminnan tehostamisesta.

8.3.1 Hallinto

Tilivelvolliset: sivistysjohtaja, sivistyslautakunnan jäsenet

Hallinnon tehtävänä on mahdollistaa toimialan tuottamien palveluiden toiminta. Hallinto vastaa osaltaan palveluiden laillisuudesta sekä niiden vaikuttavuudesta.

Toiminnan painopistealueet:

Hallinnon kehittäminen tavoitteena on asiakaslähtöisyyden ja avoimuuden lisääminen. Tällä valmistaudutaan tuleviin SOTE- ja maakuntauudistuksiin.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	3 402	2 400	3 554	4 200	4 250
Kulut	-302 019	-287 623	-338 548	-345 137	-350 138
Toimintakate	-298 617	-285 223	-334 994	-340 937	-345 888
Suunnitelman muk. poistot	0	0	-1 226	-1 226	-1 226
Tilikauden tulos	-298 617	-285 223	-336 220	-342 163	-347 114

=valtuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	5	5	5	0	5	5
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)						
Sijaiset	0	1	0	0	0	0
YHTEENSÄ	5	6	5	-16,7	5	5
Henkilötyövuodet / 31.12.	5	6	5	-16,7	5	5
YHTEENSÄ	5	6	5	-16,7	5	5

Vakinaisen henkilöstön määrässä ei ole tiedossa olevia muutoksia. Uusia perustettavia vakansseja ei ole tiedossa. Muutos TA2017 verrattuna johtuu määräaikaisen henkilöstön muutoksesta.

8.3.2 Perusopetus

Tilivelvolliset: sivistysjohtaja, sivistyslautakunnan jäsenet

Varkauden kaupunki järjestää laadukasta opetussuunnitelman mukaista perusopetusta yhteistyössä huoltajien, eri toimialojen, palvelualueiden sekä sidosryhmien kesken huomioiden kansainvälisyys. Toiminnassa painottuu poikkihallinnollinen, ennaltaehkäisevä yhteistyö ja toimintakulttuuria kehitetään kaikilla kouluilla ProKoulu-toimintamallin kautta. Osallisuutta kehitetään ottamalla toimintojen kehittämiseen mukaan oppilaat sekä sidosryhmät.

Toiminnan painopistealueet:

1. ProKoulu-toimintamallin eteenpäin vieminen ja varmentaminen koulujen toimintakulttuurin kehittämiseksi. Toiminnalla lisätään henkilöstön työhyvinvointia sekä oppilaiden kouluviihtyvyyttä. Kansallisen KiVa-koulumallin eteenpäin vieminen koulukiusaamisen ehkäisemiseksi.
2. Waltherin koulun käynnistämisen varmentaminen ja toteuttaminen.
3. Kasvatuksen palvelurakenneverkkoon (kouluverkko) liittyvien päätösten toteuttaminen.
4. Esi- ja perusopetuksen laatukorttikyselyn toteuttaminen ja palautteen perusteella saadun tiedon hyödyntäminen toiminnassa.
5. Laadukkaan perusopetuksen turvaaminen monikulttuurisille oppilaille.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
ProKoulu- ja ProVarkaus-toimintamallien varmentamisen tavoitteena syrjäytymisen väheneminen, henkilöstötyytyväisyyden lisääntyminen. KiVa-koulumallin varmentaminen koulukiusaamisen ehkäisemiseksi.	Asiakastytyväisyys Koulukiusaamistapaukset	Koulukiusaamistapaukset vähenevät 10 prosenttia edellisestä vuodesta (vuonna 2015: 44 kpl ja vuonna 2016: 37 kpl).
Laadukkaasti tuotettu esi- ja perusopetus.	Laatukorttikysely	Tavoitteena on löytää esi- ja perusopetuksen kehitettävät kohteet sekä toteuttaa ne talousarvion puitteissa.
Oppimisympäristöjen ja pedagogiikan kehittäminen vastaamaan uutta opetussuunnitelmaa	Ryhmäkoko sekä henkilöstön koulutus.	Ryhmäkoot pystytään pitämään esi- ja perusopetuksen laatukorttien suositusten mukaisina (20-25). Henkilöstön koulutusta kehitetään yhdessä Keski-Savon kuntien kanssa.

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
ProKoulu-toimintamallin vakiinnuttaminen	Henkilöstötyytyväisyys Asiakastytyväisyys Koulukiusaamistapaukset	Arviointijärjestelmän kehittäminen laadun ja vaikuttavuuden kehittämiseksi.

Uuden opetussuunnitelman varmentaminen ja ajantasaisuus	Lukuvuosisuunnitelman tavoitteiden toteutuminen sekä opetussuunnitelman jatkuva päivittäminen	Opetussuunnitelma päivitetään vuosittain ja opetus toteutetaan laadukkaasti
---	---	---

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	1 064 211	634 073	617 306	732 300	739 340
Kulut	-16 522 084	-16 198 348	-16 418 631	-16 738 183	-16 980 700
Toimintakate	-15 457 873	-15 564 275	-15 801 325	-16 005 883	-16 241 360
Suunnitelman muk. poistot	-57 800	-66 743	-273 400	-273 400	-273 400
Tilikauden tulos	-15 515 673	-15 631 018	-16 074 725	-16 279 283	-16 514 760
=valtuustoon nähden sitovat erät					

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	168	176	180	2,3	180	180
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	1	1				
Sijaiset	52	58	46	-20,7	46	46
YHTEENSÄ	221	225	226	0,4	226	226
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	204	207	208,05	0,5	208	208

Walterin koulu käynnistyi 1.8.2017 alkaen. Kuoppakankaan ja Päiviönsaaren koulujen henkilöstö siirtyi Walterin yhtenäiskouluun. Vakinaisen henkilöstön määrä on kasvanut neljällä koulunkäynninohjaajien ja kasvatusohjaajan määräaikaisten tehtävien vakinaistamisen vuoksi. Määräaikaisen henkilöstön määrä on vähentynyt toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi.

8.3.3 Varhaiskasvatus

Tilivelvolliset: varhaiskasvatuspäällikkö, sivistyslautakunnan jäsenet

Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiirissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varkauden varhaiskasvatuspalvelut muodostuvat kaupungin ja yksityisen järjestämästä päivähoidosta ja esiopetuksesta sekä avoimista varhaiskasvatustoiminnasta. Varhaiskasvatus tekee tiivistä yhteistyötä huoltajien, eri toimialojen palvelualueiden sekä muiden sidosryhmien kanssa toiminnan kehittämiseksi. Varkaudessa lapsilla on subjektiivinen oikeus kokopäivähoitoon. Yli 3-vuotiaiden lasten ryhmässä suhdeluku (7 lasta/1 aikuinen) pysyy nykyisellään.

Toiminnan painopistealueet:

1. Laadukkaan pedagogiikan toteuttaminen Varkauden varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti sekä kunnallisessa, että yksityisessä toiminnassa.
2. Valmistautuminen maakunnallisen lasten ja lapsiperheiden palvelukeskusmallin luomiseen (LAPE työ) yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
3. Asiakkaiden osallistaminen varhaiskasvatuksen palveluprosessiin sähköisten järjestelmien avulla.
4. Pro-toimintakulttuurimallin käynnistäminen ja vakiinnuttaminen varhaiskasvatuspalvelussa.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Uuden varhaiskasvatussuunnitelman toteuttaminen koko Varkauden varhaiskasvatuksessa.	Kansallinen arviointi (KARVI) ja yksikkökohtaisen toimintasuunnitelman toteutumisen arviointi keväällä 2018.	Kyselyjen tulokset vähintään keskitasoa tai parempia.
Sähköiset palvelut ovat käytössä sekä kunnallisessa että yksityisessä palvelussa.	Viestintä ja hoitoaikojen ilmoittaminen tapahtuu sähköisesti.	Kaikilla varhaiskasvatuspalvelun asiakkailla on tasapuolisesti käytössä sähköiset palvelut: viestintä ja hoitoaikojen ilmoittaminen.
Pro-käyttäytymismallien jalkauttaminen varhaiskasvatukseen.	Varkauden varhaiskasvatuksen Pro-mittari.	Henkilöstö sitoutuu Pro-toimintakulttuuriin yli keskitason.

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Esiopetuksen keskittäminen kouluille.	Ryhmien ja esikoululaisten määrä.	Esikoulu toteutetaan kustannustehokkaasti ja päivähoitopaikat riittävät.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	1 201 134	1 255 550	807 536	957 970	967 190
Kulut	-11 674 241	-11 286 243	-11 254 718	-11 473 766	-11 640 008
Toimintakate	-10 473 108	-10 030 693	-10 447 182	-10 515 796	-10 672 818
Suunnitelman muk. poistot	-8 822	-10 178	-21 350	-21 350	-21 350
Tilikauden tulos	-10 481 930	-10 040 871	-10 468 532	-10 537 146	-10 694 168

=valtuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	153	160	145	-9,4	145	145
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)						
Sijaiset	43	19	16	-15,8	16	16
YHTEENSÄ	196	176	161	-8,5	161	161
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	175	165,55	151,69	-8,37	151,69	151,69

Varhaiskasvatuksessa vakituisen henkilöstön määrä on vähentynyt 15 henkilöllä, mikä johtuu pääosin Käpykankaan vakinaisen henkilöstön sijoittumisesta sivistystoimen muihin tehtäviin sekä useiden perhepäivähoitajien eläköitymisestä. Määräaikaisen henkilöstön määrän väheneminen kolmella henkilöllä johtuu Käpykankaan päiväkodin lakkautuksesta.

8.3.4 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Tilivelvolliset: sivistysjohtaja, sivistyslautakunnan jäsenet

Kirjaston palvelut edistävät alueensa asukkaiden mahdollisuuksia sivistykseen, tiedonsaantiin, oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä elämyksiin ja henkiseen kasvuun niin fyysisessä tilassa kuin verkossa. Varkauden kaupunginkirjasto on osa Lumme-kirjastoja. Kirjaston asiakkaiden käytössä on maksutta kaikkien Lumme-kirjastojen aineistokokoelmat. Perinteisten kirjastopalvelujen lisäksi kirjasto järjestää tapahtumia ja antaa tiloja erilaisille kokoontumisille. Vuonna 2018 erityistavoitteena on sähköisten palvelujen (mm. aikakausi- ja sanomalehtipalvelut) ja e-aineistojen lisääminen.

Varkauden museoiden eli Varkauden museon ja taidemuseon, sekä kesäkohteena olevan Taipaleen kanavamuseon perustehtävänä on museolain mukaisesti kulttuuriperinnön tallennus ja sitä koskevan tiedon tuottaminen. Toiminnan perustana ovat varkautelaisten historiaan liittyvät kokoelmat. Varkauden museot on kekseliäs teollisuusperintöä tallennustyössään painottava museo, joka toimii aktiivisesti yhdessä yhteisönsä ja yleisönsä kanssa ulospäinsuuntautuneesti ja ympäristöjään monilla tavoilla hyödyntäen. Vuoden 2018 suurimmat painotukset ovat museokonseptin luominen yhdessä tilasuunnitelman kanssa, sekä kokoelmastrategian päivittäminen.

Nuorisopalvelujen tehtävänä on lasten ja nuorten kasvun, kehityksen ja itsenäistymisen tukeminen. Tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten aktiivista kansalaisuutta, elämäntaitoja sekä parantaa paikallisia kasvu- ja elinoloja. Vuoden 2018 pääpainopisteenä on Nuorten talo ja sen toiminnan käynnistäminen yhdessä Soisalo-opiston kanssa sekä talolle sijoittuvan matalan kynnyksen palvelupaikan järjestäminen yhdessä laajan yhteistyöverkoston kanssa. Toinen painopiste on lasten ja nuorten kansalaisaktiivisuuden tukeminen sekä olemassa olevien osallisuuden rakenteiden sisällön kehittäminen ja lasten ja nuorten toiminnan vaikuttavuuden lisääminen. Osallistumisrakenteilla tarkoitetaan edellä mainittujen lähipalvelujen lisäksi koulujen oppilaskuntatoimintaa, Lasten Parlamentti -toimintaa, nuorisovaltuustoa, nuorisajaosta sekä internetin kautta tapahtuvaa nuorten paikallista osallistumista.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

1. Kirjaston aineistomäärärahan lisääminen valtakunnalliselle keskitasolle.
2. Kirjaston e-aineistojen lisääminen.
3. Käynnistetään uuden museokonseptin luominen tilasuunnitelman rinnalla.
4. Museoiden kokoelmastrategian päivittäminen.
5. Nuorten talon toiminnan käynnistäminen.
6. Nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen lisääminen.

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kirjaston aineistomääräraha nousee lähelle valtakunnallista keskiarvoa	Kirjastoaineiston hankintaan käytetty rahamäärä	Valtakunnallinen keskiarvo
Sähköisten palvelujen (mm. sanoma- ja aikakauslehtipalvelut) ja e-aineistojen lisääminen kirjaston asiakkaiden käyttöön	Hankitun aineiston määrä	Sähköisiä palveluja on otettu käyttöön ja e-aineistoja on hankittu määrällisesti enemmän kuin vuonna 2017
Laadukkaiden kirjastopalveluiden toteuttaminen	Lainojen määrä	Vuoden 2017 taso
Kulttuuriperintötiedon saavutettavuuden parantaminen	Museoiden kävijämäärät Verkkopalveluiden käyttäjämäärät	Näyttelykävijöiden määrä 10 000 henkilöä Verkkopalveluiden käyttäjämäärä kasvaa 20 % vuoden 2016 tasosta

	Aineiston digitointimäärät ja Piipunjuurella.fi-palvelussa julkaistujen objektien määrä Koululaiskontaktien määrä	(v. 2016 16 539 yksittäistä istuntoa saranat.fi ja piipunjuurella.fi sivustoilla) Piipunjuurella-tietokannassa julkaistaan vähintään 2000 uutta objektia Koululaiskontaktien määrä kasvaa 10 % vuoden 2017 tasosta (800 museokävijää, lisäksi n. 250 oppilasta kouluilla)
Nuorten talon toiminnan käynnistyminen	Nuorten talon toiminta käynnistyy	Nuorten talo on avoinna ja matalan kynnyksen palvelupaikka on toiminnassa
Nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen lisääminen	Nuorten osallistumisen foorumeiden lukumäärä	yksilöinti/lukumäärä

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Jatketaan Lumme-kirjastojen välistä yhteistyötä, joka tuottaa monipuolisia ja nykyaikaisia kirjastopalveluita	Uudet palvelumuodot	Monipuolistuvat kirjastopalvelut ja niiden aktiivinen käyttö
Toteutetaan museouudistus, tilahankkeeseen sidottu uudenlainen museokonsepti ja näyttelyt.	Hankkeen valmistuminen suunnittelukaudella	Uudenlainen museo, jossa painotuksina on entistä vahvemmin teollinen perintö ja ympäristöt. Konseptin perustana on Vanha Varkaus-alue, jossa toimitaan myös rakennuksen ulkopuolella yhdessä alueen toimijoiden kanssa. Toiminnot ja näyttelyt rakennetaan yhteisöllisesti luoden uusia yhteisiä tiloja ja toimintamalleja.
Nuorten talon toiminnan kehittäminen	Nuorten talo ja matalan kynnyksen palvelupaikan kävijä/asiakasmäärä	Nuorten talon toimintamalli on pysyvä ja asiakaskunnan tarpeita palveleva.
Nuorten osallisuuden rakenteiden ja vaikuttamisen vahvistaminen	Nuorten osallistuminen osallisuuden rakenteisiin, foorumeiden lukumäärä	Kuulemisen ja osallisuuden rakenteet ovat vahvat, nuoria kuullaan lakivelvoitteiden mukaisesti

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	895 731	716 000	181 706	215 555	217 625
Kulut	-5 148 305	-5 001 418	-2 119 237	-2 160 483	-2 191 786
Toimintakate	-4 252 574	-4 285 418	-1 937 531	-1 944 928	-1 974 161
Suunnitelman muk. poistot	-128 374	-106 781	-33 230	-33 230	-33 230
Tilikauden tulos	-4 380 948	-4 392 199	-1 970 761	-1 978 158	-2 007 391
=valtuustoon nähden sitovat erät					

Liikuntapalveluista perustettiin oma toimiala 1.6.2017 alkaen. Teatterin avustaminen (v. 2017: 430 000 e) siirrettiin kaupunginhallituksen alaisuuteen.

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	39	41	29	-29,3	29	29
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)						
Sijaiset	10	8	5	-37,5	5	5
YHTEENSÄ	49	49	34	-30,6	34	34
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	43	44,4	29,96	-32,5	30	30

Vuoden 2017 talousarvioon nähden kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen vakituinen henkilöstö on vähentynyt 12 henkilöllä ja määräaikainen henkilöstö 3 henkilöllä. Liikunta- ja vapaa-aikatoimelle siirtyi 16 vakinaista ja 4 määräaikaista henkilöä. Vuoden 2018 talousarviossa nuorisopalvelujen henkilöstömäärää on vahvistettu kahdella henkilöllä (nuorten talon ohjaamokoordinaattori sekä etsivä nuorisotyöntekijä) ja vuoden 2017 talousarvioon nähden museon kaksi tehtävää on vakinaistettu (tutkija ja valokuvaaja). Museolle on budjetoitu vuodelle 2018 yksi määräaikainen projektityöntekijä.

Kulttuuripalvelut**TALOUS**

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-537 831	-516 239	-88 230	-89 947	-91 250
Toimintakate	-537 831	-516 239	-88 230	-89 947	-91 250
Suunnitelman muk. poistot	-3 532	-2 472	-19 730	-19 730	-19 730
Tilikauden tulos	-541 363	-518 711	-107 960	-109 677	-110 980

Kirjastopalvelut**TALOUS**

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	123 779	39 600	65 307	77 473	78 217
Kulut	-963 145	-986 128	-981 365	-1 000 465	-1 014 961
Toimintakate	-839 366	-946 528	-916 058	-922 992	-936 744
Suunnitelman muk. poistot	-13 565	-8 980	-5 500	-5 500	-5 500
Tilikauden tulos	-852 931	-955 508	-921 558	-928 492	-942 244

Museopalvelut**TALOUS**

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	72 231	38 000	58 123	68 950	69 613
Kulut	-472 757	-431 472	-500 889	-510 638	-518 036
Toimintakate	-400 526	-393 472	-442 766	-441 687	-448 424
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-400 526	-393 472	-442 766	-441 687	-448 424

Nuorisopalvelut**TALOUS**

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	72 720	47 500	58 276	69 132	69 796
Kulut	-477 823	-458 933	-548 753	-559 433	-567 539
Toimintakate	-405 103	-411 433	-490 477	-490 301	-497 743
Suunnitelman muk. poistot	0	0	-8 000	-8 000	-8 000
Tilikauden tulos	-405 103	-411 433	-498 477	-498 301	-505 743

Liikuntapalvelut**TALOUS**

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	627 001	590 900	0	0	0
Kulut	-2 696 749	-2 608 646	0	0	0
Toimintakate	-2 069 748	-2 017 746	0	0	0
Suunnitelman muk. poistot	-111 277	-95 329	0	0	0
Tilikauden tulos	-2 181 025	-2 113 075	0	0	0

8.3.5 Soisalo-opisto

Tilivelvolliset: Rehtori, sivistyslautakunnan seutuajaoston jäsenet

'Iloa ja oppia'

Soisalo-opisto järjestää laadukasta ja vetovoimaista taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön opetusta sekä koulutus- ja lastenkulttuuripalveluja alueellisesti.

Toiminnan painopistealueet:

1. Palvelujen järjestämisen laajuus huomioidaan toiminnan ja talouden suunnittelussa.
2. Verkko-oppimisympäristöjen ja -pedagogiikan kehittäminen ja käyttöönotto.
3. Soisalo-opiston visuaalisten aineiden opetus siirtyy Nuorten talolle.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
-----------------------------------	-------------------------------	-------------

Kuntalaiset aktiivisina toimijoina	Opetustunti-, opiskelija- ja kävijämäärät	Koulutustarjonta vuoden 2017 tasolla huomioiden Leppävirran irtisanoutuminen Soisalo-opistosta
Laadukkaan opetuksen ja koulutuksen sekä alueellisten kulttuuritapahtumien järjestäminen	Asiakaspalaute ja opetustuntien ja tapahtumien määrä	Toiminta toteutetaan 2017 laajuisena ja tasoisena huomioiden Leppävirran irtisanoutuminen Soisalo-opistosta
Toiminta toteutetaan kustannustehokkaasti	€/opetustunti €/opiskelija	Kustannukset pysyvät vuoden 2017 tasolla
Varmistetaan henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi laadukkaan johtamisen avulla	Koulutuspäivien määrä	Koulutuspäivien määrä suurempi kuin vuonna 2017

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Soisalo-opisto tunnetaan innovatiivisena ja ketteränä alueellisena toimijana	Asiakastyytyväisyyskyselyt	Asiakastyytyväisyys paranee verrattuna edellisten kyselyiden tasoihin

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	1 202 031	1 241 958	1 019 958	1 209 975	1 221 595
Kulut	-3 179 612	-3 094 741	-2 703 807	-2 756 431	-2 796 368
Toimintakate	-1 977 581	-1 852 783	-1 683 849	-1 546 456	-1 574 773
Suunnitelman muk. poistot	-1 841	-1 289	-4 350	-4 350	-4 350
Tilikauden tulos	-1 979 422	-1 854 072	-1 688 199	-1 550 806	-1 579 123
=valtuustoon nähden sitovat erät					

Leppävirran kunnan irtisanoutuminen Soisalo-opistosta toteutuu 1.1.2018 alkaen.

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	29	29	29	0	29	29
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)		3	3		2	2
Sijaiset	9	6	3	-50,0	2	1
YHTEENSÄ	38	38	35	-8,6	33	32
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	38	35,46	33,41	-5,8	33	32

Soisalo-opiston vakinaisen henkilöstön määrässä ei ole tapahtunut muutoksia. Määräaikaisen henkilöstön sekä sivutoimisten tuntiopettajien määrää on vähentynyt Leppävirran kunnan irtauduttua Soisalo-opistosta.

8.4 LIIKUNTA- JA VAPAA- AIKATOIMI

Tilivelvolliset: Sivistysjohtaja, liikunta- ja vapaa-aikalautakunnan jäsenet

Toiminnan kuvaus:

Liikunta- ja vapaa-aikapalveluiden tehtävä on tuottaa laadukkaita ja asiakaslähtöisiä hyvinvointipalveluita, joilla lisätään alueen elin- ja vetovoimaisuutta, parannetaan asukkaidenviihtyvyyttä sekä lisätään kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Strategiset tavoitteet ja mittarit:

1. Liikuntapalveluiden uudelleen organisoiminen loppuun vieminen.
2. Uimahallin rakentamissuunnitelman eteneminen päätöksenteko vaiheeseen.
3. Toiminnassa huomioidaan 1.5.2015 voimaan tulleen liikuntalain muutokset, painopisteenä liikuntaneuvonta.
4. Sähköisten palvelujen täysimittainen käyttöönotto.
5. Suunniteltujen investointien toteuttaminen.
6. Liikuntapaikkasuunnitelman valmistuminen.

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Turvataan kuntalaisille laadukkaat edellytykset liikunnan harrastamiseen.	Kävijämäärät	Kävijämäärät vuoden 2017 tasolla.
Liikuntaneuvonnan ja liikunnanohjauksen käynnistäminen; painopisteenä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.	Asiakaskontaktit	50 uutta asiakaskontaktia.
Sähköisten TIMMI-ohjelmistojen -avustukset ja tilanvaraukset -täysimittainen käyttöönotto.	Käsitellyt avustukset. Sähköisesti käsitellyt tilanvaraukset	Kaikki liikuntapalvelujen avustukset käsitellään sähköisesti. Liikuntatilojen varaukset siirtyvät sähköisesti käsiteltäviksi vuoden 2018 aikana.

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Liikunta- ja vapaa-aikapalvelujen toiminnan vakiinnuttaminen.	Liikuntapaikkojen ja -alueiden sekä liikuntatoimintojen määrä.	Liikunta- ja vapaa-aikapalvelut tuotetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.
Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin lisääntyminen, toiminnassa valmistautuminen SOTE- ja maakuntaudistukseen.	THL:n toteuttaman valtakunnallisen TEAviisarin tulokset.	TEAviisarin tulokset ovat valtakunnallisen keskitason yläpuolella.

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Suunnitelma- ja rakentamisaikatauluissa pysyminen.	Varataan riittävät resurssit talousarvioon.	 KOHTA-LAINEN

Resurssien riittävyys, pitää sisällään myös valtion avustukset.	Varataan riittävät resurssit talousarvioon tai sopeutetaan toiminta vastaamaan resursseja.	 KOHTA-LAINEN
Liikuntatilojen kunto.	Liikuntapaikkojen kuntouhkien aktiivinen esillä pitäminen.	 KOHTA-LAINEN

Sisäinen valvonta

Sisäistä valvontaa toteutetaan toimialan jokapäiväisessä toiminnassa. Vastuu sisäisestä valvonnasta on ensisijaisesti palvelualueen esimiehellä, mutta jokainen työntekijä ja viranhaltija on velvollinen omalta osaltaan osallistumaan sisäiseen valvontaan. Sisäisellä valvonnalla pyritään varmistamaan ohjeiden, lakien ja määräysten noudattaminen ja ennaltaehkäisemään riskien toteutumista ja väärinkäytöksiä.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	647 401	650 000	670 000
Kulut	0	0	-3 200 901	-3 216 000	-3 262 000
Toimintakate	0	0	-2 553 500	-2 566 000	-2 592 000
Suunnitelman muk. poistot	0	0	-183 700	-183 700	-183 700
Tilikauden tulos	0	0	-2 737 200	-2 749 700	-2 775 700
=valtuustoon nähden sitovat erät					

Liikunta- ja vapaa-aikatoimen toimiala perustettiin 1.6.2017 alkaen (Kv 24.4.2017 § 28). Näin ollen alkuperäisiä talousarviotietoja ei ole vuodelle 2017. Uuden toimialan tehtävät muodostuvat sivistystoimen toimialalta siirtyneistä liikuntapalveluista ja tekniseltä toimelta siirtyneistä liikkumiseen ja vapaa-aikaan liittyvistä reiteistä, alueista ja paikoista. Sivistyspalveluista siirtyneitä tehtäviä ovat liikuntatoiminta, avustaminen, Uimahalli Iloisara, liikuntatalot, Kämärin jääurheilukeskus, Moottoriurheilukeskuksen avustaminen ja Vattuvuoren laskettelukeskuksen avustaminen. Tekniseltä toimelta liikunta- ja vapaa-aikatoimelle siirtyneitä reittejä, alueita ja paikkoja ovat: ladut, ulkoilureitit, koirapuistot, lintutornit, kalastuspaikat, uimarannat, beach-volleykentät, frisbeeradat, moottorikelkkareitit, skeittiparkit, lähiliikuntapaikat ja melontareitit. Lisäksi Moottoriurheilukeskuksen ja Vattuvuoren laskettelukeskuksen vapaa-ajan toiminnan kehittäminen yhdessä alueen toimijoiden kanssa kuuluu toimialan uusiin tehtäviin.

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	0	0	17	0	17	17
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)						
Sijaiset	0	0	6	0	6	6
YHTEENSÄ	0	0	23	0	23	23
Henkilötyövuodet / 31.12.					22	22
YHTEENSÄ	0	0	21,82	0	22	22

Liikunta- ja vapaa-aikatoimi perustettiin 1.6.2017 alkaen. Liikuntapalvelun henkilöstö (16 vakituista ja 4 määräaikaista) siirtyi kokonaisuudessaan uudelle toimialalle. Toimialan perustamisen jälkeen yksi määräaikainen tehtävä on vakinaistettu. Henkilöstömäärää on vuoden 2018 talousarviossa vahvistettu kolmella määräaikaisella tehtävällä (laitosmies, liikuntapaikanhoitaja, liikunnanohjaaja).

Liikunta ja vapaa-aikatoimi

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	0	0	-32 191	-32 343	-32 805
Toimintakate	0	0	-32 191	-32 343	-32 805
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	0	0	0	0	0

Liikuntapalvelut

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	20 901	20 985	21 630
Kulut	0	0	-181 961	-182 819	-185 434
Toimintakate	0	0	-161 060	-161 834	-163 804
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	0	0	-161 060	-161 834	-163 804

Liikuntapaikat ja alueet

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	626 500	629 015	648 370
Kulut	0	0	-2 791 749	-2 804 918	-2 845 038
Toimintakate	0	0	-2 165 249	-2 175 903	-2 196 668
Suunnitelman muk. poistot	0	0	-183 700	-183 700	-183 700
Tilikauden tulos	0	0	-2 348 949	-2 359 603	-2 380 368

Avustaminen

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	0	0	-195 000	-195 920	-198 722
Toimintakate	0	0	-195 000	-195 920	-198 722
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	0	0	-195 000	-195 920	-198 722

8.5 TEKNINEN TOIMI

Tilivelvolliset: tekninen johtaja, teknisen lautakunnan jäsenet

Teknisen toimen organisaatio muodostuu kuudesta palvelualueesta; strateginen ohjaus, suunnittelu, toteuttaminen, rakentamisen ohjaus, tukipalveluyksikkö sekä pysäköinninvalvonta.

Ulkoliikuntapaikkojen ylläpitotehtävät siirtyivät liikunta- ja vapaa-aikatoimelle.

Teknisen toimen raami vuodelle 2018 on - 3 232 500 €.

Tiukalla taloudenpidolla näyttäisi olevan mahdollista pysyä annetussa raamissa. Talousarvio ei sisällä rakennusten purkukustannuksia 325 000 €. Teknisen toimen budjetissa on menoeriä joihin se ei voi itse vaikuttaa, kuten aluepelastuslaitoksen ja ympäristöyksikön maksuosuudet. Puuta tullaan myymään edellisiä vuosia vähemmän.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kustannustehokkaasti tuotetut laadukkaat palvelut ja palveluprosessien toimivuus	Talousarvion toteutuminen	Talousarvio toteutuu suunnitellusti

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kustannustehokkaasti tuotetut laadukkaat palvelut ja palveluprosessien toimivuus	Talousarvion toteutuminen	Talousarvio toteutuu suunnitellusti

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Erikoisosaamista vaativat tehtävät Henkilöstön eläköityminen	Laadukas rekrytointi, varahenkilöjärjestelmä, ostopalvelusopimukset	 PIENI
Lainsäädännön soveltamiseen liittyvät riskit Hankinta- ja sopimusriskit	Vakuutus, osaava henkilöstö, koulutus	 PIENI
Kiinteistöihin ja infraan liittyvät riskit (korjausvelka)	Seuranta, varhainen puuttuminen epäkohtiin, kuntotarkastukset, kunnossapito, ainoastaan palvelutuotannossa olevien kiinteistöjen ylläpito	 KOHTA-LAINEN
Työilmapiiri	Avoin tiedottaminen, työyksikkökokoukset	 PIENI
Tapaturmat ja sairastumiset	Tyky-toiminta, aktiivisen puuttumisen malli, työterveyshuolto, työsuojelu, työturvavarusteiden käyttö	 PIENI

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on toimintarutiineihin sisältyvää jatkuvaa toimintaa, jolla ehkäistään virheitä, vahinkoja ja väärinkäytöksiä valtuuksien ja vastuun selkeällä määrittelyllä, asianmukaisella työnjaolla ja toimivalla seurantajärjestelmällä. Organisaation sisällä pyritään varmistamaan oikea, riittävä ja tarkoituksenmukainen informaatio, toimintaperiaatteiden, suunnitelmien, ohjeiden, lakien ja määräysten noudattaminen, omaisuuden turvaaminen, rahallisesti merkittävien riskialttiiden toimintaketjujen tarkkailu, resurssien taloudellinen ja tarkoituksenmukainen käyttö ja asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Jokainen henkilö on velvollinen suorittamaan sisäistä valvontaa. Vastuu sisäisen valvonnan riittävydestä on ensisijaisesti toimintayksikön esimiehellä.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	21 339 776	20 126 234	20 884 670	0	0
Kulut	-23 521 607	-23 327 879	-24 088 027	0	0
Toimintakate	-2 181 831	-3 201 645	-3 203 357	-3 219 000	-3 333 000
Suunnitelman muk. poistot	-4 405 891	-5 072 535	-5 271 500	-5 271 500	-5 271 500
Tilikauden tulos	-6 587 722	-8 274 180	-8 474 857	-8 490 500	-8 604 500
=valtuustoon nähden sitovat erät					

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	162	162	165	1,85	164	164
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	13	11	17	54,5	17	17
Sijaiset			6	600	6	6
YHTEENSÄ	175	173	188	8,67	187	187
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	157,7	168,2	173,2	2,97	172,2	172,2

Henkilöstömuutokset on selostettu tarkemmin kunkin palvelualueen kohdalla.

8.5.1 Strateginen ohjaus

Tilivelvolliset: tekninen johtaja, teknisen lautakunnan jäsenet

Strategisen ohjauksen palvelualue huolehtii toimialan strategiasta, hallinnosta, omaisuuden hallinnasta ja toimialaan liittyvien yhtiöiden omistajaohjauksesta.

Toimialan strategia käsittää vuosisuunnittelun ja pitkän tähtäimen suunnittelun.

Hallinto sisältää teknisen toimen yleiset hallintotehtävät, talouden hallinnan, toiminnan kehittämisen sekä teknisen lautakunnan valmistelun ja täytäntöönpanon. Prosessiajattelun mukaisesti henkilöstöresurssien tulee olla kaikkien käytettävissä, joten palvelualueiden henkilöstö sijoitetaan hallintoon lukuun ottamatta rakentamisen ohjausta, tukipalveluysikköä ja pysäköinninvalvontaa.

Omaisuuden hallinta käsittää kaiken teknisen toimen vastuulle asetetun omaisuuden hallinnan; rakennetun infran, toimitilat, maaomaisuuden ja metsät. Omaisuuden hallinta vastaa myös omaisuuden hankinnasta ja luovutuksesta sekä rekistereistä.

Omistajaohjaukseen sisältyvät yhtiöt, liikelaitokset ja yhteisöt; Keski-Savon Vesi Oy, Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymä, Pohjois-Savon aluepelastuslaitos, Keski-Savon ympäristötoimi, Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys, satamalaitos sekä joitakin kaupungin osaomistuksessa olevia kiinteistöyhtiöitä.

Toiminnan painopistealueet:

1. Henkilöstöresursseista huolehtiminen.
2. Tarpeettoman omaisuuden poistaminen ja myynti tasearvoista riippumatta.
3. Tilastrategian 2015 - 2030 (PTS) täsmentäminen.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kiinteistöjen käyttöasteen maksimointi ja tuottamattomien kiinteistöjen myynti tai poistaminen muulla tavalla	Toteutuneet kaupat/purkamiset	2 kpl/vuosi
Työelämän hyvä laatu ja henkilöstön hyvinvointi	Työtyytyväisyys (seurataan kaupungin yhteisen kyselyn kautta) Sairauspoissaolot	Työtyytyväisyys paranee Sairauspoissaolojen määrä laskee edelliseen vuoteen verrattuna

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kiinteistöjen käyttöasteen maksimointi ja tuottamattomien kiinteistöjen myynti tai poistaminen muulla tavalla	Toteutuneet kaupat/purkamiset	2 kpl/vuosi
Työelämän hyvä laatu ja henkilöstön hyvinvointi	Työtyytyväisyys (seurataan kaupungin yhteisen kyselyn kautta) Sairauspoissaolot	Työtyytyväisyys paranee Sairauspoissaolojen määrä laskee edelliseen vuoteen verrattuna

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	4 342 065	3 872 016	4 094 472	0	0
Kulut	-5 597 296	-5 481 832	-5 764 065	0	0
Toimintakate	-1 255 231	-1 609 816	- 1 669 593	-1 628 000	-1 642 500
Suunnitelman muk. poistot	-418 759	-381 535	-339 500	-339 500	-339 500
Tilikauden tulos	-1 673 990	-1 991 351	-2 009 093	-1 967 500	-1 981 500
=valuustoon nähden sitovat erät					

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	18	17	19	11,76	19	19
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	1	1	4	300	4	4
Sijaiset		0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	19	18	23	27,8	23	23
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	16,1	16	20,25	26,6	20,25	20,25

Rekryointisuunnitelman mukaisesti teknisen toimen hallinnossa aloitti v. 2017 paikkatietokäsittelijä sekä tukipalveluiden kanssa yhteinen toimistosihteeri (0,5 htv). Kaavoitustutkijan työsuhde päättyy tammikuussa. Investointiohjelman toteuttamiseksi on tehty palkkavaraus määräaikaisiin työsuhteisiin sekä kesäajan harjoittelijoille.

8.5.2 Suunnittelu

Tilivelvolliset: kaupunginarkkitehti, teknisen lautakunnan jäsenet

Suunnittelun palvelualue huolehtii maankäytön, infran ja toimitilojen suunnittelusta tai suunnitteluttamisesta sekä paikkatieto- ja karttapalveluista. Maankäytön ja infran hankkeet painottuvat edelleen elinkeino- ja yritystoimintaa tukeviin ja uusia asuintontteja muodostaviin hankkeisiin. Muita hankkeita tehdään resurssien puitteissa. Merkittävin hanke on Vetovoimakakeskuksen aluekehityshanke ja alueen kaavoitus.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tonttitarjonta on kilpailukykyistä	Omarantaisten omakotitalotonttien määrä	Omarantaisia omakotitalotontteja on tarjolla jatkuvasti
	Muiden tonttien määrä	Muiden tonttien tarjonta pidetään monipuolisena ja kysyntää vastaavana

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tonttitarjonta on kilpailukykyistä	Omarantaisten omakotitalotonttien määrä	Omarantaisia omakotitalotontteja on tarjolla jatkuvasti
	Muiden tonttien määrä	Muiden tonttien tarjonta pidetään monipuolisena ja kysyntää vastaavana

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	40 162	20 000	25 000	0	0
Kulut	-528 189	-528 988	-559 293	0	0
Toimintakate	-488 027	-508 988	-534 293	-534 500	-534 500
Suunnitelman muk. poistot	-34 692	-30 000	-24 000	-24 000	-24 000
Tilikauden tulos	-522 719	-538 988	-558 293	-558 500	-558 500
=valtuustoon nähden sitovat erät					

8.5.3 Toteuttaminen

Tilivelvolliset: kaupungininsinööri, teknisen lautakunnan jäsenet

Toteuttamisen palvelualue muodostuu 6 prosessista. Yhteinen nimittäjä on erilaisten kaupunkiympäristön ja rakennuksien ylläpitoon liittyvä rakentamis-, kunnossapito- ja huoltopalvelujen järjestäminen. Palvelualue vastaa tukipalveluyksikön ohjauksesta, tiloihin liittyvästä hankehallinnasta, infran rakennuttamisesta sekä palvelualueen viranomaistehtävistä. Palvelualue hallinnoi infran ja toimitilojen investointimäärärahoja sekä vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä.

Toiminnan painopistealueet:

Toimitilat

Toteuttaminen-palvelualue tekee tiivistä yhteistyötä tukipalveluyksikön kanssa, johon kuuluu isännöinti, rakennuttaminen, kiinteistöjen kunnossapito, huolto, sairaalalaitehuolto ja sähköhuolto.

Toimitilojen määrä ja laatu vastaavat käyttäjien kohtuullisia tarpeita. Tavoitteena on, että käyttäjät maksavat tiloistaan kustannusperusteista vuokraa, mikä vastaa kiinteistön ylläpidosta ja pääomasta aiheutuvia kuluja. Huolto- ja kunnossapito sekä rakennuttamispalvelut tuottaa tukipalveluyksikkö. Rakennuttamisen osalta tehdään yhteistyötä myös konserniyhtiöiden kanssa.

Rakennusten korjausvelka kasvaa nykyisillä kunnossapitoresursseilla. Sisäilmaongelmien korjaamiseen joudutaan panostamaan edelleen.

Peruskorjausten siirtyessä talotekniikka on saavuttanut useissa kohteissa taloudellisen ja teknisen käyttöikänsä, mikä lisää kiinteistöjen ylläpito- ja kunnossapitokustannuksia sekä sisäilmaongelmia.

Infra

Viime vuosina on pyritty panostamaan nykyisen katuverkon ylläpitämiseen. Päälystysten määrärahat on kohdennettu vilkkaimmin liikennöidyille pää- ja kokoojakaduille. Uutena asuntokatuna vuonna 2017 rakennettiin Muikkukuja.

Kokooja- ja pääkatuverkosto on lain edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa. Myös kevyen liikenteen väylien palvelutaso on hieman parantunut johtuen viime vuosien panostuksista väylien päällystykseen. Asunto- ja tonttikadut ovat sen sijaan heikommassa kunnossa. Vähäisten resurssien vuoksi asunto- ja tonttikatujen peruskorjauksiin ja uusintapäällystykseen ei ole voitu panostaa viime vuosina laisinkaan. Tämä aiheuttaa korjausvelan lisääntymistä vuosittain ja nyt onkin jouduttu joitain päällysteitä purkamaan kokonaan pois ja muuttamaan väyliä sorapintaisiksi. Lähitulevaisuudessa katuverkoston parantamiseen on panostettava selvästi viime vuosia enemmän, varsinkin asunto- ja tonttikadut vaativat resursseja perusparannukseen. Rapistuva katuverkko aiheuttaa vuosittain lisääntyviä korvauksia vaurioituneista ajoneuvoista.

Venesatamien ja vierasvenesataman sopimus SMP Järvipelastajat Ry:n kanssa päättyy 2017 lopussa. Uusi toimija tullaan kilpailuttamaan ennen veneilykauden alkua 2018.

Kunnallistekniikan palvelutuotannon urakoitsijana aloitti 1.5.2016 Destia Oy, sopimuksen kesto on 7+3 vuotta. Tällä hetkellä henkilöstön mitoitus on minimissään. Investointimäärärahojen lisääntyminen viime vuosisilta tasoiltaan edellyttää rakennuttajan palkkaamista.

Joukkoliikenne

Joukkoliikennettä ovat kaupunkiliikenne, seutuliikenne sekä palveluliikenne (Pali). Vuoden 2016 aikana suunniteltu joukkoliikenne kilpailutetaan yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa huomioiden vuonna 2017 toteutuvat kouluverkkouudistukset. Kilpailutuksessa on mukana koko paikallisliikenne sekä palveluliikenne. Kilpailutettu liikenne otetaan käyttöön syksyllä 2018.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Hyvinvointia edistävä, turvallinen ja viihtyisä ympäristö (toimitilat)	Toimitilojen ja piha-alueiden kunnossapidon ja kiinteistöhoiton taso pysyy tyydyttävällä tasolla siten että toimitilat ja piha-alueet ovat terveellisiä ja turvallisia	Tapaturmat 0 kpl/ vuosi
Infran palvelusuoritteiden hinta on kilpailukykyinen	Kunnallistekniikan alueurakan lisätöiden määrä	Lisätöiden määrä on alle 20.000 € vuodessa
Joukkoliikenteen käyttäjämäärät	Käyttäjämäärien lasku pyritään keskeyttämään uuden joukkoliikenteen suunnittelun avulla, jolla luodaan realistiset palvelutasot tulevaisuuteen	Saadaan pysäytettyä joukkoliikenteen käyttäjämäärien aleneminen

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Hyvinvointia edistävä, turvallinen ja viihtyisä ympäristö (toimitilat)	Toimitilojen ja piha-alueiden kunnossapidon ja kiinteistöhoiton taso pysyy tyydyttävällä tasolla siten että toimitilat ja piha-alueet ovat terveellisiä ja turvallisia	Tapaturmat 0 kpl/ vuosi
Infran palvelusuoritteiden hinta on kilpailukykyinen	Kunnallistekniikan alueurakan lisätöiden määrä	Lisätöiden määrä on alle 20.000 € vuodessa
Joukkoliikenteen käyttäjämäärät	Käyttäjämäärien lasku pyritään keskeyttämään uuden joukkoliikenteen suunnittelun avulla, jolla luodaan realistiset palvelutasot tulevaisuuteen	Saadaan pysäytettyä joukkoliikenteen käyttäjämäärien aleneminen

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	252 373	204 000	269 000	0	0
Kulut	-3 044 281	-2 994 356	-2 959 166	0	0
Toimintakate	-2 791 908	-2 790 356	-2 690 166	-2 690 000	-2 690 000
Suunnitelman muk. poistot	-1 550 769	-1 976 000	-2 158 000	-2 158 000	-2 158 000
Tilikauden tulos	-4 342 677	-4 766 356	-4 848 166	-4 848 000	-4 848 000
=valtuustoon nähden sitovat erät					

8.5.4 Rakentamisen ohjaus

Tilivelvolliset: rakennustarkastaja, teknisen lautakunnan jäsenet

Rakentamisen ohjaus (rakennusvalvonta) on lakisääteinen kunnallinen palvelu. Siihen sisältyy hankekohtaisen ohjauksen (lupaprosessit ja katselmukset) lisäksi yleinen ohjaus ja neuvonta sekä ns. jatkuva valvonta. Normaalitehtävien lisäksi rakentamisen ohjaukseen on delegoitu myös maisematyöluvat, joiden osalta eniten työllistää luvan tarpeen arviointi puiden poiston osalta.

Toiminnan painopistealueet:

Toimintavuotta leimaa eteneminen sähköisten lupaprosessien käyttöönotossa; Lupapiste.fi - palvelun ja kuntarekisterin (Trimble Locus) synkronoinnin jatkaminen ja sähköisen arkistoinnin käyttöön ottaminen sekä paperiarkiston digitoinnin valmistelu.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Palvelujen kokonaislaatu on hyvä	Asiakaspalaute Rakennusjärjestyksen ajantasaisuus	Kaikilla lupa-asiakkaille tarjolla mahdollisuus antaa palautetta Rakennusjärjestyksen uudistaminen työstetään pääosin
Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti	Sähköisen lupa-asioinnin käyttöaste	Sähköisen lupa-asioinnin osuus nousee

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Palvelujen kokonaislaatu on hyvä	Asiakaspalautteen laatu Rakennusjärjestyksen ajantasaisuus	Keskimääräinen palvelun laatu säilyy vähintään aiemmalla tasolla Ajantasainen rakennusjärjestys on otettu käyttöön
Palvelu tuotetaan kustannustehokkaasti	Sähköisen lupa-asioinnin käyttöaste	Sähköisen lupa-asioinnin käyttöaste nousee vuosittain

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	106 844	100 299	100 000	0	0
Kulut	-216 591	-234 935	-258 898	0	0
Toimintakate	-109 747	-134 636	-158 898	-159 500	- 159 500
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-109 747	-134 636	-158 898	-159 500	-159 500
=valuustoon nähden sitovat erät					

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	3	3	3	0	2	2
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)						
Sijaiset	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	3	3	3	0	2	2
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	2,5	2,5	2,75	10,0	2	2

8.5.5 Tukipalveluyksikkö

Tilivelvolliset: tukipalvelupäällikkö, teknisen lautakunnan jäsenet

Henkilöstökyselystä nousi esille työntekijöiden huoli tulevaisuudesta, Sote- ja maakuntauudistuksesta kaivataan lisää tietoa.

Sisäilmaongelmat työllistävät tukipalveluita laajasti.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tuemme asiakkaan hyvinvointia valmistamalla suositusten mukaista ruokaa ja huolehtimalla tilojen puhtaudesta ja kunnossapidosta sekä turvallisesta toimintaympäristöstä	Turvallinen ja terveellinen ympäristö Ravitsemussuositukset Tarkoituksenmukainen siivous kohteissa ja puhtaustaso riittävä	Tapaturmat 0 kpl/ vuosi Valmistamme suositusten mukaista ruokaa. Mitoitetut siivouskohteet puhtausnäytteet
Kustannustehokkaasti tuotetut palvelut	Talousarvion toteutuminen	Talousarvio toteutuu

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tuemme asiakkaan hyvinvointia valmistamalla suositusten mukaista ruokaa ja huolehtimalla tilojen puhtaudesta ja kunnossapidosta sekä turvallisesta toimintaympäristöstä	Turvallinen ja terveellinen ympäristö Ravitsemussuositukset Tarkoituksenmukainen siivous kohteissa ja puhtaustaso riittävä	Tapaturmat 0 kpl/ vuosi Valmistamme suositusten mukaista ruokaa. Mitoitetut siivouskohteet puhtausnäytteet
Kustannustehokkaasti tuotetut palvelut	Talousarvion toteutuminen	Talousarvio toteutuu

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	16 460 003	15 819 572	16 286 145	0	0
Kulut	-14 043 719	-14 007 809	-14 447 361	0	0
Toimintakate	2 416 284	1 811 763	1 838 784	1 782 000	1 682 000
Suunnitelman muk. poistot	-2 401 671	-2 685 000	-2 750 000	-2 750 000	-2 750 000
Tilikauden tulos	14 613	-873 237	-911 216	- 968 000	-1 068 000

=valuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	139	140	141	0,71	141	141
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)	12	10	13	30	13	13
Sijaiset			6	600	6	6
YHTEENSÄ	151	150	160	6,66	160	160
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	137,6	147,7	149,2	1,02	149,2	149,2

Ruoka- ja puhtauspalveluissa on aloittanut v. 2017 3 oppisopimussuhteista työntekijää. Määräaikaisiin sisältyy palkkavarauksena 8 uudelle oppisopimussuhteiselle työntekijälle. Määräaikaisen henkilöstön osalta tarkastelu tehdään henkilöstösuunnitelmassa.

8.5.6 Pysäköinninvalvonta

Tilivelvolliset: kaupungininsinööri, teknisen lautakunnan jäsenet

Pysäköinninvalvonnan (pysäköinnintarkastajat) tehtävänä on valvoa pysäköintiä ja pysäyttämistä koskevien säännösten noudattamista sekä määrätä pysäköintivirhemaksuja ja muita seuraamuksia pysäköintivirheiden ja joutokäyntirikkomusten johdosta.

Toiminnan painopistealueet:

Kaupungissa on toiminut kaksi virkasuhteista pysäköinnintarkastajaa joiden lisäksi on ollut ajoittain työllistettäviä apuna. Toinen pysäköinnintarkastajista tekee kaupungintalon vahtimestarin tehtäviä puolet työajastaan. Tässä yhteydessä ei palkata vakituista pysäköinnintarkastajaa vaan pyritään työllistämään työllistettäviä apuna kenttätyössä. Lain edellyttämänä pysäköinninvalvojana toimii hallintojohtaja.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Yksikön tulot kattavat menot	Talousarvion toteutuminen	Yksikön toiminta on tehokasta, talousarvio toteutuu

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Yksikön tulot kattavat menot	Talousarvion toteutuminen	Yksikön toiminta on tehokasta, talousarvio toteutuu

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tuotot	138 329	110 347	110 053	0	0
Kulut	-91 530	-79 959	- 99 244	0	0
Toimintakate	46 799	30 388	10 809	11 000	11 000
Suunnitelman muk. poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	46 799	30 388	10 809	11 000	11 000

=valuustoon nähden sitovat erät

HENKILÖSTÖ

31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-%	TS2019	TS2020
Vakinaiset	2	2	2	0	2	2
Määräaikaiset (ei kenenkään sijaiset)						
Sijaiset	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	2	2	2	0	2	2
Henkilötyövuodet / 31.12.						
YHTEENSÄ	1,5	1,5	1,5	0	1,5	1,5

9 INVESTOINNIT

9.1 MAA- JA VESIALUEET

9000 MAANHANKINTA

T 150.000
M 200.000

Kunnan maanhankinnan tulee olla etupainotteista ja tätä varten tulee olla riittävä määrärahavaraus, vaikka hankinnan kohteet eivät ole kokonaisuudessaan etukäteen tiedossa.

Hankkeen investointityyppi: Uushankinta

Hankekuvaus:

Tulo-odotus edellyttää, että joitakin vapaana olevista Lajunniemen uusista tonteista ja joitakin teollisuus/kerrostalontteja myydään vuonna 2018. Tulo-odotuksessa on huomioitu elinkeinopoliittisesti myönnettävät alennukset teollisuustonteista.

Joutenlahden alueen maanmyyntituloja odotetaan vuodelle 2019 ja Kiertotien teollisuustontin myyntituloja vuodelle 2020.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Tulot	150 000	150 000	150 000	150 000
Kulut	200 000	200 000	200 000	200 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta käyttötalouteen				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	0	0	0	0

9014 KIERTOTIEN TEOLLISUUSALUEEN JALOSTUS

200.000

Hankkeen investointityyppi: Uushankinta

Hankekuvaus:

Ko. tontilla on korkea kalliorinta. Tontti on tarkoitus tasoittaa louhimalla kallio ja täyttämällä tontin alaosa samaan tasoon. Louhinnan laajuus ei ole vielä täsmentynyt, mutta suurin osa syntyvästä louheesta käytettäneen tontin tasaukseen.

Tieyhteyden ja vesihuollon ratkaisu täsmentyy loppuvuoden 2017 aikana, samoin mahdollinen voimalinjojen siirto.

Ko. alueen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen saatavilla olevat julkiset tuet ovat myös selvittelyssä.

Kokonaiskustannukset liikkuvat ratkaisusta riippuen 2,2 – 6,3 M€ välillä.

Rakentamisvalmiuksia viedään eteenpäin mm. tarvittavien lupien, tieyhteyden suunnittelun, mahdollisten kaavatarkistusten osalta, mutta varsinaisiin tontin tasaustöihin ei ryhdytä. Samalla käynnistetään ns. Ranta-Luttilan kaavoitus.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	2 200 000	200 000	200 000	200 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta käyttötalouteen				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	0	0	0	0

9012 JOUTENLAHDEN ALUEKEHITYSHANKE

150 000

Hankkeen investointityyppi: Uushankinta**Hankekuvaus:**

Joutenlahden aluekehityshankkeen markkinakartoitus valmistui keväällä 2017 ja asemakaavoitus ja infran suunnittelu on käynnistetty elokuussa. Asemakaavan laatimista ja siihen liittyviä selvityksiä ja muita suunnitelmia jatketaan vuoden 2018 aikana. Rakentaminen ajoittuu vuodelle 2019.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	150 000	150 000	150 000	150 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
vähentää käyttötalousmenoja palkkakulujen kirjautuessa investointiin				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	0	0	0	0

9016 RANTARAKENNUSPAIKKOJEN KEHITTÄMINEN

20 000

Hankkeen investointityyppi:**Hankekuvaus:**

Kaupungin omistuksessa olevia haja-asutusalueen ranta-alueita kehitetään ja niille muodostetaan rantarakennuspaikkoja. Tällaisia alueita on mm. Tolkkalanlahdessa.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	20 000	20 000	20 000	20 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
vähentää käyttötalousmenoja palkkakulujen kirjautuessa investointiin				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	0	0	0	0

9.2 RAKENNUKSET

TOIMITILAT

Toimitilojen investointiohjelman tavoitteena on järjestää hallintokuntien palvelutuotannolle toimintojen edellyttämät tilat.

Toimintoja on keskitetty mahdollisimman harvoin rakennuksiin. Tyhjentyneet rakennukset pyritään ensisijaisesti myymään. Mikäli ostajaa ei löydy, tilat vuokrataan tai rakennus puretaan. Suojelupäätökset ovat muodostuneet esteeksi rakennusten purkamiselle. Tyhjentyneiden rakennusten ylläpitokustannukset pyritään minimoimaan ja rakennusten kylmilleen laittamisen edellytykset selvitetään. Kiinteistöjen ja rakennusten omistajana kaupunki on vastuussa toimitilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Laki rakennusperinnön suojelemisesta myös edellyttää omistajaa huolehtimaan rakennuksen säilymisestä.

Kaupungin omistamissa rakennuksissa on korjaustarpeita huomattavasti enemmän kuin nykyisten määrärahojen puitteissa pystytään korjaamaan. Nykyisillä raha- ja henkilöresursseilla korjausvelka kasvaa ja varsinkin tyhjäksi jääneet rakennukset rapistuvat.

Investointiohjelmaan korjauskohteita tärkeysjärjestykseen asetettaessa, ensisijaiset kriteerit ovat tilojen ja piha-alueiden terveellisyys ja turvallisuus sekä kiinteistöihin sidotun pääoman arvon säilyminen. Kaupungin omistamien toimitilakiinteistöjen korjausvelan suuruudeksi on arvioitu yli sata miljoonaa euroa.

Vuosi	Investoinnit, netto	Poistot
2001	1.990.000	1.380.000
2002	3.362.000	1.414.000
2003	4.839.000	1.427.000
2004	7.809.000	1.483.000
2005	3.852.000	1.563.000
2006	2.535.000	1.900.000
2007	3.025.000	1.820.000
2008	2.452.000	1.727.580
2009	3.275.000	1.974.692
2010	3.920.000	1.952.300
2011	2.122.091	2.157.680
2012	1.666.500	2.114.200
2013	3.391.250	2.715.000
2014	1.950.000	2.673.846
2015	3.647.000	2.370.000
2016	6.495.000	2.350.000
2017	8.141.000	
2018		

Rakennusten pitkä poisto-aika (yleensä 40 v ja tasapoisto) pienentävät suhteellista poistojen määrää, kun sitä verrataan muihin käyttöomaisuuseriin. Vuoden 2012 jälkeen tehtyjen investointien poistoajat ovat selkeästi lyhyemmät. Investointien puristaminen poistojen tasoon on äärimmäisen vaikeaa, kun tiedetään kiinteistöjen korjaustarpeet.

Vuoden 2018 rakennushankkeisiin ei ole myönnetty valtionavustuksia.

Esitettyyn investointiohjelmaan on syytä suhtautua varauksella, koska korjaustarpeiden määrästä johtuen kesken vuoden ohjelmaan joudutaan ottamaan hankkeita, jotka on suunniteltu toteutettavaksi myöhempänä ajankohtana. Korjausrakentamisen luonteesta johtuen rakennustöiden aikana voi paljastua odottamattomia vaurioita, jotka joudutaan korjaamaan työn aikana, mistä johtuen kustannusarviot ovat suuntaa antavia. Kaikkiin kohteisiin ei myöskään ehditä talousarvion laadintavaiheessa tekemään tarkkoja kustannusarvioita.

Toimitiloissa esiintyvistä sisäilmaongelmista johtuen on mahdollista, että investointisuunnitelmaan joudutaan myös tästä syystä tekemään muutoksia.

YLEISHALLINNON RAKENNUKSET

9102 Kaupungintalo

700.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

A-portaan hissien korjaaminen

100.000

Pääsisäänkäynnin aulan hissit, 2 kpl, ovat alkuperäiset vuodelta 1951. Hisseissä on ollut suhteellisen paljon korjattavaa, eivätkä ne täytä enää nykyisiä turvallisuusvaatimuksia. Suunnitelma on, että toinen hisseistä uudistetaan ja toinen poistetaan käytöstä ja "museoidaan".

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Pääsisäänkäynnin ulko-ovien uusiminen

50.000

Kaupungintalon pääsisäänkäynnin ulko-ovet ovat alkuperäiset. Ovet ovat raskaat avata ja niiden toiminnassa on esiintynyt puutteita. Nykyisen kaltaisten tammiovien tekijöitä on vaikea löytää. Ovet uusitaan kevyemmiksi alumiiniprofiilioviksi. Uudet ovet tehdään kaupungintalon arkkitehtuuria kunnioittaen.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Henkilöstöravintolan keittiön peruskorjaaminen 450.000

Henkilöstöravintolan keittiön lattiassa on esiintynyt vesivuotoja. Keittiön pintarakenteet ovat kuluneet ja seinärakenteiden vesieristyksissä on havaittu puutteita. Keittiölaitteet ja kalusteet ovat myös saavuttamassa elinkaarensa pään. Lähempi tarkastelu osoitti, että keittiö on täydellisen peruskorjauksen tarpeessa. Vuonna 2017 teetettiin keittiön peruskorjauksesta ja uudistamisesta suunnitelmat. Peruskorjaussuunnitelmien perusteella laskettu kustannusarvio on 450.000 euroa.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Saunakabinetin lattian uusiminen 50.000

Uudemmallalla puolella sijaitsevan saunakabinetin kokolattiamatto on alkuperäinen vuodelta 1984. Matto on kulunut ja likaantunut. Lattiapäällyste uusitaan ja kaupungintalon sisäarkkitehtuuriin sopivaksi.

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus:

Asbesti- ja haitta-ainetutkimus 20.000

Asbestilainsäädäntö muuttui vuoden 2016 alusta. Käytännössä kaikissa ennen vuotta 1994 valmistuneissa rakennuksissa tulee varmistua sisältävätkö purettavat rakenteet asbestia. Tutkimus on tehtävä aina, kun korjaustöiden yhteydessä vanhoja rakenteita puretaan. Laki koskee myös purettavia rakennuksia

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

A-aulan inva-wc 30.000

Kaupungintalon yleisötiloista puuttuvat nykyisten rakennusmääräysten edellyttämät liikuntarajoitteisten henkilöiden käyttöön soveltuvat wc-tilat. Tilat rakennetaan nykyisten yleisö-wc-tilojen paikalle 1. kerrokseen A-aulaan.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	700 000	700 000	700 000	700 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
vähentää korjauskuluja				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	28 000	28 000	28 000	28 000

XXXX RUOKAPALVELU

300.000

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus:

Kuoppakankaan ruokapalvelukeskus, uudisrakennuksen suunnittelu

Kuoppakankaan ruokapalvelukeskusrakennuksessa havaittujen korjaustarpeiden vuoksi käynnistettiin rakennuksen peruskorjauksen suunnittelu loppuvuodesta 2016. Rakennuksesta teetettiin myös kattava kuntoarvio. Suunnitelmien tarkentuessa laskettu peruskorjauksen kustannusarvioksi (rakennusosa-arvio) saatiin noin 1,85 milj. euroa (alv 0 %). Kesällä 2017 tehtyjen rakennuksen salaojatöiden yhteydessä paljastui lisäksi, että 1960 - luvulla rakennetun osan lattiarakenteen alustäytöt ovat paikoitellen painuneet ja maaperästä löytyi eloperäisiä aineksia kuten puuta, joka lahotessaan aiheuttaa sisäilmaongelmariskin. Korjaustarpeet huomioon ottaen ruokapalvelurakennuksen peruskorjauksen kustannusarvio kohoaa noin 2 milj. euroon. Kun otetaan huomioon nykyiseen rakennukseen jäävät riskit sekä tilojen toimivuus, myös uudisrakennusvaihtoehto on syytä selvittää.

Waltterin koulun valmistuttua syksyllä 2017, oppilaat ja henkilökunta yhteensä, ruokailijoita on noin 1000.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	300 000	300 000	300 000	300 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
laitteiden energiatehokkuus paranee				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	12 000	12 000	12 000	12 000

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN RAKENNUKSET

VARKAUDEN SAIRAALA, TERVEYSKESKUKSEN SAIRAALA JA PÄÄTERVEYSASEMA

9205 Terveyskeskus ja sairaala

KV 150.000

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus

Elinkaarihankkeen kilpailuttaminen ja suunnittelu

KV 0

Hankkeen valmistelukulut, mukaan lukien kilpailutuskulut, tullaan sisällyttämään kiinteistöleasingilla rahoitettaviin pääomakuluihin.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Nykyisten rakennusten välttämättömät korjaukset 150.000

Vaikka terveyskeskukselle ja sairaalalle rakennetaan uudet tilat lähivuosien aikana, joudutaan nykyisiä rakennuksia ja tiloja pitämään kunnossa ja tekemään niihin välttämättömiä korjauksia.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	450 000	150 000	150 000	150 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
laitteiden energiatehokkuus paranee				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	18 000	6 000	6 000	6 000

KÄPYKANKAAN PALVELUKESKUS JA MUUT SOSIAALITOIMEN RAKENNUKSET

9212 Käpykankaan palvelukeskus

680.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Kuntoutusosaston lattiapäällysteen uusiminen 30.000

Kuntoutusosaston lattiamaton alla on havaittu kosteutta ja matto irti alustastaan.

Vanha matto poistetaan, alusta kuivatetaan ennen uuden maton asentamista.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Ruokasalin lattiapäällysteen uusiminen 50.000

Palvelukeskuksen ruokasalin lattiassa on havaittu vesivuodon aiheuttamaa kosteutta.

Ruokasalin alapuolella sijaitsee väestönsuoja ja vesi mahdollisesti päässyt väestönsuojan kattorakenteisiin. Kosteus on sisäilmariski ja rakenne tulee korjata.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Louhirinne 2 puoleisen piha-alueen korjaaminen 200.000

Piha-alueen kallistukset ovat rakennukseen päin ja sadevedet kastelevat rakennuksen perustukset aiheuttaen sisäilmaongelmariskin. Palvelukeskusrakennuksen Louhirinne 2 palvelutalon puoleisen piha-alueen salaojat ja sadevesijärjestelmät korjataan ja tarpeellisilta osin uusitaan.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Palvelukeskuksen vanhemman osan ikkunoiden uusiminen** 400.000

Käpykankaan palvelukeskuksen vanhempi osa on valmistunut vuonna 1979. Rakennuksen alkuperäiset ikkunat ovat huonokuntoiset ja ne uusitaan. Uudet ikkunat varustetaan korvausilmaventtiileillä, koska huonetilat ovat ajoittain alipaineiset ja korvausilma virtaa osittain rakenteiden läpi. Ilmavirtausten hallitsemiseksi ikkunoiden uusimisen yhteydessä tehdään ulkoseinärakenteiden tiivistäminen. Näin menetellen estetään epäpuhtauksien pääsy rakenteista huonetiloihin. Ikkunoiden uusimisen kustannusarvio on yhteensä 400.000 euroa.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	680 000	680 000	680 000	680 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
korjauskulut vähentyvät				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	27 200	27 200	27 200	27 200

9213 Kangaslammin palvelukeskus**80.000****Hankkeen investointityyppi:** Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Hoitajakutsujärjestelmän uudistaminen** 50.000

Kangaslammin palvelukeskuksen nykyinen hoitajakutsujärjestelmä on reilut kymmenen vuotta vanha. Nykyisessä järjestelmässä on ollut toistuvasti vikoja. Järjestelmä on vanhentunutta tekniikkaa eikä siihen saa enää varaosia. Nykyisessä järjestelmässä ei ole käytävänäyttöjä, jotka helpottaisivat hoitajien työtä. Samalla avun antaminen nopeutuisi, koska kutsujen sijainti voidaan paikallistaa nopeammin. Käyttäjärannekkeet ovat myös saavuttamassa elinkaarensa pään ja paristokäyttöisinä epäkäytännöllisiä. Nykyisen järjestelmän uudistamisen kustannusarvio on 50.000 euroa. Samalla rahalla kilpailuttamalla saadaan myös kokonaan uusi järjestelmä. Tarkemmat suunnitelmat toteutetaan vuoden 2017 määrärahoista, jolloin myös kohteen laajuus ja kustannukset tarkentuvat.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Maahan upotettavat jätesäiliöt** 30.000

Kangaslammin palvelukeskuksen ja Kangaskodin jätesäiliöt sijaitsevat pitkänä rivistönä pääsisäänkäyntien edessä. Jätesäiliöt ovat hankalat käyttää ja raskaiden jätesäkkien nostaminen säiliöön on työturvallisuusriski. Linnut saattavat myös repiä ja levitellä jätteitä. Nykyiset jätesäiliöt ovat myös epäesteettinen näky pääsisäänkäyntien välittömässä läheisyydessä. Uusimalla jätesäiliöt maahan upotettaviin syvässä säiliöihin saadaan puutteet korjattua ja ympäristö siistiyty.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	80 000	80 000	80 000	80 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
korjauskulut vähentyvät				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	3 200	3 200	3 200	3 200

SIVISTYSTOIMEN RAKENNUKSET**PERUSKOULUT****9322 Waltherin koulu****1.025.000****A-osa****Hankkeen investointityyppi:** Peruskorjaus**Hankekuvaus:**

Vesikaton uusiminen

750.000

A-osan sisätilat on saneerattu Waltherin koulun investoinnin yhteydessä, vesikatto ei ollut urakan laajuudessa mukana. Vesikatto on tullut elinkaarensa päähän. Kattoa joudutaan korottamaan tuuletuksen ja lisälämmöneristyksen johdosta.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Ajoneuvoliikenteen estävät puomit 2 kpl**

20.000

Waltherin koulun pihalla esiintyy iltaisin ja viikonloppuisin häiriöitä. Puomeilla ja aidoilla pyritään estämään ajoneuvoliikenteen pääsy koulualueelle koulun aukiolon ulkopuolella.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Piha-alueen aitaaminen**

80.000

Waltherin koulun pihalla esiintyy iltaisin ja viikonloppuisin häiriöitä. Puomeilla ja aidoilla pyritään estämään ajoneuvoliikenteen pääsy koulualueelle koulun aukiolon ulkopuolella.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Ryhmätyötilat**

100.000

A-osan tilojen muutos ryhmätyötilaksi toiminnan johdosta.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Sadekatos**

50.000

Waltherin koulun pihalle sadekatos oppilaita varten. Perustukset ovat valmiina kohteessa.

C-osa**Hankkeen investointityyppi:** Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Liikuntasalin ikkunoiden uusiminen ja ulkoseinän rappausten korjaaminen**

25.000

Liikuntasalin ikkunoiden uusiminen ja ulkoseinän rappausten korjaaminen. Ikkunat ovat massiiviset ja niiden huolto on turvallisuusriski. Ruutukokoa pienennetään.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	1 025 000	1 025 000	1 025 000	1 025 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut kasvavat kun rakennus otetaan käyttöön				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	41 000	41 000	41 000	41 000

9314 Könönpellon koulu**KV. 380.000****Hankkeen investointityyppi:** Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Akustovillojen uusiminen**

30.000

Koulun tiloissa on vanhoja akustovilloja sisäkatoissa, jotka ovat kuitulähde sisäilmaan. Akustolevyjä joudutaan uusimaan, vaikka peruskorjaus onkin lähivuosien suunnitelmissa.

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu**Hankekuvaus:****Hanke- ja peruskorjaussuunnittelu**

KV. 350.000

Könönpellon koulun peruskorjauksen hankesuunnittelu.

KV:

Peruskorjauksen aikataulua nopeutetaan aloittamalla varsinainen peruskorjaussuunnittelu heti hankesuunnitelman valmistumisen jälkeen. Peruskorjaussuunnittelu jakautuu vuosille 2018-2019 ja varsinainen peruskorjaus pääsee näin alkamaan jo kesällä/syksyllä 2019.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	90 000	380 000	380 000	380 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	3 600	15 200	15 200	15 200

9315 Lehtoniemen koulu**80.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Lattioiden uusiminen

50.000

Osassa koulun tiloista on alkuperäiset lattiat, joiden eristeenä voi olla mm. orgaanisia aineita (sammalta jne.). Eristeet voivat olla epäpuhtauksien lähde sisäilmaan. Lattiat uusitaan eristeineen.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Akustovillojen uusiminen

30.000

Koulun tiloissa on vanhoja akustovilloja sisäkatoissa, jotka ovat kuitulähde sisäilmaan. Akustolevyt uusitaan.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	80 000	80 000	80 000	80 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	3 200	3 200	3 200	3 200

9316 Luttilan koulu**60.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Lattioiden uusiminen

30.000

Osassa koulun tiloista on alkuperäiset lattiat, joiden eristeenä voi olla mm. orgaanisia aineita (sammalta jne.). Eristeet voivat olla epäpuhtauksien lähde sisäilmaan. Lattiat uusitaan eristeineen.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Akustovillojen uusiminen

30.000

Koulun tiloissa on vanhoja akustovilloja sisäkatoissa, jotka ovat kuitulähde sisäilmaan. Akustolevyt uusitaan.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	60 000	60 000	60 000	60 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	2 400	2 400	2 400	2 400

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus:

Talotekniikan (LVISA) järjestelmien saneeraussuunnittelu (50.000)

Koulurakennuksessa on osittain painovoimainen ilmanvaihto ja osittain koneellinen poisto. Sisäilman laatu ei vastaa nykyaikaiselle koulurakennukselle asetettuja vaatimuksia. Koneellista poistoilmanvaihtoa ei myöskään voida tehostaa, koska jo nyt luokkatilat talvella ovat kylmiä ja vetoisia. Vesi-, viemäri- ja sähköjärjestelmät ovat myös saavuttamassa elinkaarensa pään.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Ikkunoiden uusiminen (150.000)

Rakennuksen ikkunat ovat huonokuntoiset, mikä osaltaan aiheuttaa luokkahuoneiden vetoisuuden ja kylmyyden talvella. Ikkunat pitäisi uusita pikimmiten.

Ikkunoiden ja LVISA uusiminen sekä muut tulevat korjaukset voidaan jättää tekemättä, mikäli rakennus päätetään korvata lähitulevaisuudessa uudisrakennuksella.

9317 Puurtilan koulu

85.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Lattioiden uusiminen 30.000

Osassa koulun tiloista on alkuperäiset lattiat, joiden eristeenä voi olla mm. orgaanisia aineita (sammalta jne.). Eristeet voivat olla epäpuhtauksien lähde sisäilmaan. Lattiat uusitaan eristeineen.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Akustovillojen uusiminen 30.000

Koulun tiloissa on vanhoja akustovilloja sisäkatoissa, jotka ovat kuitulähde sisäilmaan. Akustolevyt uusitaan.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Keskusradio 25.000

Kouluun kokonaan uuden keskusradion rakentaminen, tällä hetkellä on vain soittokellot.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	85 000	85 000	85 000	85 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	3 400	3 400	3 400	3 400

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus:

Talotekniikan (LVISA) järjestelmien saneeraussuunnittelu (50.000)

Vesi-, viemäri- ja sähköjärjestelmät ovat myös saavuttamassa elinkaarensa pään.

Tulevat korjaukset voidaan jättää tekemättä, mikäli rakennus päätetään korvata lähitulevaisuudessa uudisrakennuksella.

9319 Repokankaan koulu

190.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Ilmanvaihtojärjestelmän saneerauksen suunnittelu 40.000

Koulun ilmanvaihtojärjestelmän saneerauksen suunnittelu. Tiloja on muuteltu alkuperäisestä, ilmanvaihto ei ole riittävä nykytilanteelle.

Ulko-ovien uusiminen ja sähköinen lukitus 150.000
Ulko-ovet ovat elinkaarensa päässä, samalla asennetaan sähköinen lukitus.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	190 000	190 000	190 000	190 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	7 600	7 600	7 600	7 600

9320, 9321, 9343 Kangaslammin koulu ja liikuntatalo

130.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Piha-alueen sadevesijärjestelmän saneeraaminen 100.000

Piha-alueen nykyinen sadevesijärjestelmä tulee saneerata. Järjestelmässä havaittu on puutteita, jotka kastelevat osin koulun ja liikuntatalon seinien/perustusten rakenteita.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Raja-aitojen uusiminen 30.000

Koulun tontin puurakenteiset raja-aidat ovat huonokuntoiset ja tulisi uusia.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	130 000	130 000	130 000	130 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	6 500	6 500	6 500	6 500

9381 Osmajoentie 28 (Rakennukset A ja B)

KV. 620.000

B (vihreä rakennus) kohde 9116

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Vesikaton uusiminen 200.000

Vesikatto on tullut elinkaarensa päähän. Kattoa joudutaan ehkä korottamaan tuuletuksen ja lisälämmöneristyksen johdosta

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Sisäilmaolosuhteiden parantaminen 100.000

Sisäilmaolosuhteiden parantaminen.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Lämmönvaihdin ja seutuvalvomoon liittäminen 70.000

Rakennuksen lämmönvaihdin on tullut elinkaarensa päähän, samalla seutuvalvomoon liittäminen. Lämmönvaihdin on yhteinen A ja B rakennuksille. A rakennuksen tulevaisuus on vielä epäselvä ja siksi hanke jouduttiin siirtämään vuodelta 2017.

KH:

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Toiminnan vaatimat muutostyöt 250.000

Rakennuksen kuntoselvitykset ovat vielä kesken. Nuortentalon nimeä kantavaa hanketta on kuitenkin viety eteenpäin ja taloon ajatellut toiminnot edellyttävät jonkun verran muutostöitä tiloissa.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	370 000	620 000	620 000	620 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	14 800	24 800	24 800	24 800

PÄIVÄKODIT

9301 Päiviönsaaren päiväkot

50.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Sisäkatot

30.000

Päiviönsaaren päiväkodin sisäkatot ovat avonaisia harvalaudoitus kattoja, joiden takana on villa. Villa on kuitulähde sisäilmaan. Katot tulisi ummistaa ja niihin tulisi asentaa akustolevyt.

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus:

Pihan peruskorjaus

20.000

Päiviönsaaren päiväkoti on rakennettu 1981. Piha-alue on alkuperäinen ja peruskorjauksen tarpeessa. Myös leikkivälineet ovat elinkaarensa päässä

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	50 000	50 000	50 000	50 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	2 000	2 000	2 000	2 000

9302 Könönpellon päiväkoti

100.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Ulko-ovien uusiminen

Könönpellon päiväkoti on rakennettu 1979. Ulko-ovet ovat alkuperäiset ja ne ovat elinkaarensa päässä.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	100 000	100 000	100 000	100 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	4 000	4 000	4 000	4 000

9303 Repokankaan päiväkoti

100.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Ulko-ovien uusiminen

Repokankaan päiväkoti on rakennettu vuonna 1982. Ulko-ovet ovat alkuperäiset ja ne ovat elinkaarensa päässä.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	100 000	100 000	100 000	100 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	2 000	2 000	2 000	2 000

9306 Kankunharjun päiväkot**30.000****Hankkeen investointityyppi:** Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Julkisivujen puu- ja metallipintojen maalaaminen**

Julkisivujen puu- ja metallipinnat ovat huoltomaalauksen tarpeessa.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	30 000	30 000	30 000	30 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	1 200	1 200	1 200	1 200

MUUT SIVISTYSTOIMEN RAKENNUKSET**9331 Soisalo-opisto, päärakennus****120.000****Hankkeen investointityyppi:** Peruskorjaus**Hankekuvaus:****ATK-luokan sisäilmaongelmien korjaaminen** 40.000

ATK-luokan ilmanvaihto on todettu riittämättömäksi ja syytä korjata.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Pihan sadevesien johtaminen** 40.000

Opiston pihan sadevesien johtaminen, nykyiset kaivot ja niiden sijainti eivät ole toimivia.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Wc-tilojen rakentaminen opistotalon 2. kerrokseen** 40.000

Toiminnan kannalta WC- tilat tulisi rakentaa opistotalon toiseen kerrokseen.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	120 000	120 000	120 000	120 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
rakennuksen energiatehokkuus paranee				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	4 800	4 800	4 800	4 800

9332 Museo, Wredenkatu 5**15.000****Hankkeen investointityyppi:** Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Porrashuoneen palo-ovet**

Paloviranomainen on suositellut porraskäytävään palo-ovien asentamista.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	15 000	15 000	15 000	15 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	600	600	600	600

9333 Kirjasto

340.000

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus:

Asbesti- ja haitta-ainetutkimus

10.000

Rakennukseen tulee teettää lain vaatima asbesti- ja haitta-ainetutkimus peruskorjauksien lähtötiedoiksi.

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus:

Salaojien toimivuuden ja maanvaraisten seinien vesieristysten korjaaminen

30.000

Rakennuksen salaojien sekä maanvaraisten seinien vesieristysten korjaussuunnittelu.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Savunpoistoikkunoiden uusiminen

150.000

Kirjaston aulan puiset savunpoistoikkunat ovat elinkaarensa päässä.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Peltikaton uusiminen (sisäpihan puoli)

150.000

Kirjaston peltikatto sisäpihan puolella on elinkaarensa päässä.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	340 000	340 000	340 000	340 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	13 600	13 600	13 600	13 600

9320 Kirjasto-/yhteis palvelupiste, Kangaslampi

20.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Autopaikoitusalue

Kangaslammin yhteis palvelupisteen yhteyteen autopaikoitusalueen rakentaminen. Varsinkin invapaikka on tarpeellinen.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	20 000	20 000	20 000	20 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	800	800	800	800

9546 Uimahalli

850.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus, projekti 9341

Hankekuvaus:

Pakolliset korjaukset 50.000
 Vaikka uimahallille rakennetaan uudet tilat lähivuosien aikana, joudutaan nykyisiä rakennuksia ja tiloja pitämään kunnossa ja tekemään niihin välttämättömiä korjauksia.

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu, projekti 9546

Hankekuvaus:

Uudisrakennuksen rakennussuunnittelu 800.000
 Uudisrakennuksen rakennussuunnittelu.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	850 000	850 000	850 000	850 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	32 000	32 000	32 000	32 000

9342 Liikuntatalo

340.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Liikuntatalon vesikatteen uusiminen 100.000
 Liikuntatalon vesikate on elinkaarensa päässä.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Pesu- ja pukutilojen saneeraaminen 200.000
 Liikuntatalon pesu- ja pukutilojen pinnat on elinkaarensa päässä.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Tanssisalin lattian uusiminen 40.000
 Liikuntatalon tanssisalin lattiaparketti on elinkaarensa päässä.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	340 000	340 000	340 000	340 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut laskevat				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	13 600	13 600	13 600	13 600

LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUIDEN RAKENNUKSET

9340 Kämärin jääurheilukeskus

100.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Harjoitushallin puku- ja pesuhuonetojen saneeraaminen

Harjoitushallin puku- ja pesuhuonetilat ovat elinkaarensa päässä. Hanke jouduttiin siirtämään vuodelta 2017 määrärahojen sitoutuessa rakenteellisiin korjauksiin.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	100 000	100 000	100 000	100 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	4 000	4 000	4 000	4 000

9345 Kisapuiston katsomorakennus**10.000****Hankkeen investointityyppi:** Suunnittelu**Hankekuvaus:****Asbesti ja haitta-ainekartoitus**

Rakennukseen tulee teettää lain vaatima asbesti- ja haitta-ainetutkimus peruskorjauksien lähtötiedoiksi.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	10 000	10 000	10 000	10 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
energiatehokkuus paranee				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	400	400	400	400

TEKNISEN TOIMEN RAKENNUKSET

Teknisen toimen hallinnassa on joukko erityyppisiä rakennuksia. Rakennusten vapautuessa hallintokuntien käytöstä ne yleensä siirtyvät teknisen toimialan hallintaan, vaikkei niille olisikaan omaa käyttöä.

Rakennuksissa on myös paljon korjaustarpeita. Tässä taloustilanteessa suurin osa korjaustoimista joudutaankin siirtämään tuleville vuosille.

9363 Pelastuslaitos**340.000****Hankkeen investointityyppi:** Suunnittelu**Hankekuvaus:****Asbesti ja haitta-ainekartoitus**

20.000

Rakennukseen tulee teettää lain vaatima asbesti- ja haitta-ainetutkimus peruskorjauksien lähtötiedoiksi.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Sisäilmaongelmien korjaaminen**

20.000

Pelastuslaitoksen rakennuksen sisäilmakorjauksia.

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu**Hankekuvaus:****Paloaseman peruskorjauksen ja/tai uudisrakennuksen hankesuunnittelu** 50.000

Paloaseman peruskorjauksen ja/tai uudisrakennuksen hankesuunnittelu.

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu**Hankekuvaus:****Paloaseman peruskorjauksen ja/tai uudisrakennuksen rakennussuunnittelu** 250.000

Paloaseman peruskorjauksen ja/tai uudisrakennuksen rakennesuunnittelu.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	340 000	340 000	340 000	340 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	13 600	13 600	13 600	13 600

9380 Mekaanisen Musiikin Museo**220.000****Hankkeen investointityyppi:** Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Ikkunoiden uusiminen 150.000
Mekaanisen Musiikin Museon ikkunat ovat tulleet elinkaarensa päähän.

Sisäilma kostutus

70.000
Museon ilmankostutusjärjestelmän uusiminen.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	220 000	220 000	220 000	220 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	8 800	8 800	8 800	8 800

9367 Toimintakeskus Pihlaja**110.000**

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus:

Asbesti ja haitta-ainetutkimus ja kuntoarvio 10.000

Rakennukseen tulee teettää lain vaatima asbesti- ja haitta-ainetutkimus peruskorjauksien lähtötiedoiksi.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Piha-alueen kuivatus ja peruskorjaaminen 100.000

Rakennuksen salaoja- ja sadevesijärjestelmät eivät toimi riittävän tehokkaasti vaan ne on syytä uusia. Samassa yhteydessä piha-alueen pinnat tulee muotoilla niin, että sadevedet virtaavat rakennuksesta pois päin.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	110 000	110 000	110 000	110 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	4 400	4 400	4 400	4 400

9361 Varikko**260.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

C-rakennuksen pääviemärin saneeraaminen 100.000

Tutkimuksissa ja kuvauksissa on havaittu pääviemärin heikko kunto. Kohde tulisi saneerata.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

D-rakennuksen ja kylmävaraston vesikatteiden uusiminen 60.000

Vesikatteet ovat tulleet elinkaarensa päähän.

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Korjaamohallin julkisivujen korjaaminen 100.000

Korjaamohallin julkisivut ovat tulleet elinkaarensa päähän.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	260 000	260 000	260 000	260 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	10 400	10 400	10 400	10 400

9373 Ent. Tehtaan koulu**450.000****Hankkeen investointityyppi:** Peruskorjaus**Hankekuvaus:****Vesikaton uusiminen, vesipellit, rännit** 400.000

Entisen tehtaan koulun vesikate on alkuperäinen ja elinkaarensa päässä.

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu**Hankekuvaus:****Saneeraussuunnittelu** 50.000

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	450 000	450 000	450 000	450 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	18 000	18 000	18 000	18 000

ERILLISMÄÄRÄRAHAHANKKEET**9390 Ennalta arvaamattomat korjaukset****200.000**

Toimitilakiinteistöt ovat suhteellisen vanhoja ja niistä on peruskorjattu vain muutama. Varsinkin kiinteistöjen talotekniikka on suurelta osin saavuttanut teknisen ja toiminnallisen käyttöikänsä. Ennalta arvaamattomien laiterikkojen määrä kasvaa jatkuvasti. Toiminnan sujuvuuden kannalta on perusteltua varata erillismääräraha ennalta arvaamattomien korjausten tekemiseen, jolloin kustannukset voidaan kirjata investointeihin.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	200 000	200 000	200 000	200 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	8 000	8 000	8 000	8 000

xxxx Rakennusten iv-järjestelmien kuntokartoitus**100.000**

Toimitilakiinteistöjen ilmanvaihtojärjestelmät ovat suhteellisen vanhoja. Järjestelmät ovat oleellinen osa rakennuksen toimivuutta. Osassa järjestelmissä saattaa olla mm vanhoja äänenvaimennusvilloja, jotka voivat kulkeutua sisäilmaan (kuituja). Kuntokartoituksessa kartoitetaan iv-järjestelmien kunto, jotta voidaan suunnitella ja priorisoida tulevia investointeja.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	100 000	100 000	100 000	100 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	4 000	4 000	4 000	4 000

xxxx Rakennusten purkaminen**KV. 0**

Osmajoentie 28. A-rakennus	200.000
Käpykankaan päiväkot	100.000
Sivukenttien huonokuntoisten rakennusten ja rakennelmien purkaminen	25.000

Määrärahavaraus esitetään tässä, mutta purkukustannukset tullaan kirjaamaan kirjanpitolain mukaisesti teknisen toimen käyttötalouteen.

KV: Purkukustannuksia ei toteuteta vuonna 2018.

xxxx Kiinteistöjen rakennusautomaatiolaitteiden uudistaminen**50.000**

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	50 000	50 000	50 000	50 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	2 000	2 000	2 000	2 000

SUOJELUKOhteet**Manttu****90.000**

Hankkeen investointityyppi: Uusintahankinta /Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Julkiset rakennukset Kangaslammilla liitettiin 2010 paikallisen lämpöyhtiön verkkoon. Manttu oli tällöin ollut jo muutaman vuoden kylmillään sekä myynnissä, eikä sitä silloin lämpöverkkoon liitetty. Sitten Mantun siirtämistä Kangaslammien kyläyhdistyksen ylläpidettäväksi on neuvoteltu useiden vuosien ajan. Yksi kynnyskysymys on ollut lämpöratkaisu. Rakennuksen lämmitysjärjestelmä on syytä laittaa kuntoon ennen mahdollista kiinteistön omistuksen muutosta. Manttu liitetään Kangaslämpö Oy:n lämpöverkkoon kesän 2018 aikana.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	0	90 000	90 000	90 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:		3 600	3 600	3 600

Taseryhmä rakennukset yhteensä

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	8 370 000	8 375 000	8 375 000	8 375 000
Tuotot				
Vaikutus käyttötalouteen:				
Käyttökulut vähenevät	319 100	332 300	332 300	332 300
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:				

9.3 KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

Esityksessä on ryhmitetty samantyyppiset investoinnit paremmin yhteen, jotta niiden tärkeysjärjestystä voisi arvioida selkeämmin.

9050 TONTTITARJONNAN PARANTAMINEN**OMAKOTITONTIT**

Kaupungilla on luovutuskelpoisia omakotitontteja seuraavasti:

Lutila	4
Lehtoniemi	12
Häyriä	8
Puurtila	25
Reporinne	3
Taipale	11
Teerimäki	9
Kommila	2
Lajunniemi	7
Huuhtaus	1
Kuivaniemi	10
Ruokojärvi	0
Kaura-aho	0
Kangaslampi	8
Yhteensä	100

Tontteja on siis määrällisesti riittävästi; sijainti ja muut laatutekijät voisivat sen sijaan olla parempiakin. Kaupungin elinkeino-ohjelma toteaa, että "Varkauden runsaat vesistöt tulee hyödyntää entistä paremmin myös erityyppisessä asuntorakentamisessa".

9510 MAASTOMITTAUKSET**10.000**

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu
Hankekuvaus:

Määräraha käytetään suunnittelun ja katujen peruskorjauksen lähtötietojen mittauksiin sekä mahdollisiin maaperätutkimuksiin.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	10 000	10 000	10 000	10 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	2 000	2 000	2 000	2 000

9501 KATUJEN RAKENTAMINEN**430.000**

Hankkeen investointityyppi: Uudisrakentaminen
Hankekuvaus:

Hertunranta**400.000**

Hertunrantaan on valmistunut uusi kerrostalo 2017. Korttelin ympärille rakennetaan puuttuvalta osaltaan Hertunranta-niminen katuyhteys sekä erillinen kevyen liikenteen väylä. Katusuunnitelma on hyväksytty teknisessä lautakunnassa 8.3.2005 § 63. Samassa yhteydessä määrärahalta varaudutaan puhdistamaan katualueella olevia öljyisiä maa-aineksia.

Katuviheriöt**30.000**

Määrärahalta parannetaan olemassa olevia katuviheriöitä ja saarekkeitä. Toimenpiteillä parannetaan kaupunkiviihtyisyyttä.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	430 000	430 000	430 000	430 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	86 000	86 000	86 000	86 000

XXXX JOUTENLAHDEN KEHITTÄMINEN, INFRAN RAKENTAMINEN**600.000**

Hankkeen investointityyppi: Uudisrakentaminen
Hankekuvaus:

Määrärahalla varaudutaan käynnistämään Joutenlahden kehittämissuunnitelman kautta tulevat infran muutostyöt.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	600 000	600 000	600 000	600 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	120 000	120 000	120 000	120 000

9502 KATUJEN PERUSPARANTAMINEN**1.505.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus
Hankekuvaus:

Kuivatuksen parantaminen**25.000**

Määräraha käytetään kuntalaisaloitteiden mukaiseen katu- ja yleisten alueiden kuivatuksen parantamiseen. Kohteita ei voi määritellä ennalta vaan ne määritellään lähinnä kuntalaisten aloitteiden ja tarpeiden mukaisesti. Kohteilla turvataan mm. kiinteistökohtaisten järjestelmien toimivuus sekä vähennetään vuotovesien määrää.

Turjanvirran sillan rakentaminen**300.000**

Siltojen kuntotutkimuksessa Turjanvirran silta todettiin kaikkein huonokuntoisimmaksi sillaksi. Sillalle on asetettu painorajoitus ja ilman saneerausta silta saatetaan joutua asettamaan käyttökieltoon. Sillan kuntoa on tarkkailtu vuosittain. Sillan suunnitelmat on laadittu 2017.

Routavaurioiden korjaus**80.000**

Keväisin routavauriot aiheuttavat paikoin merkittäviä paikallisia korjaustarpeita katuverkolla. Määrärahalla korjataan yksittäisiä vaurioita. Kohteet määräytyvät sen mukaan missä korjaustarpeita esiintyy.

Satakunnankatu + klv, välillä Riittulanmäentie - Kiertotie**800.000**

Katu on erittäin routiva sekä sen nykyinen poikkileikkaus on liikenneturvallisuuden kannalta heikko. Satakunnankatua perusparannettiin 2000-luvun alussa välillä Hevosharjunkatu – Miilukuja sekä kahtena edellisenä vuotena välillä Miilukuja – Riittulanmäentie. Katua kavennettiin sekä kadun viereen rakennettiin erillinen kevyen liikenteen väylä. Kadun saneerausta jatketaan samalla periaatteella kuin aiemminkin. Katuun rakennetaan uudet routimattomat rakennekerrokset sekä erillinen kevyen liikenteen väylä.

Luttilan asuntokatuja saneeraus**300.000**

Luttilan asuntokadut ovat erittäin huonokuntoiset. Kadut routivat ja niiden kuivatus on puutteellinen. Alueelta puuttuu paikoin kokonaan sadevesiviemärinti. Alueelle on laadittu saneerausohjelma jonka mukaan katujen saneerauksen kustannusarvio on noin 1,5 M€. Esitetyllä määrärahalla saadaan saneerattua yksi alueen kaduista.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	1 505 000	1 505 000	1 505 000	1 505 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	301 000	301 000	301 000	301 000

9503 KATUJEN SUUNNITTELU**40.000**

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu

Hankekuvaus:

Määrärahalla valmistaudutaan tulevaisuuden rakentamiseen tuottamalla suunnitelmia. Määräraha on varattu lähinnä omana työnä tehtävään suunnitteluun. Määrärahalla toteutetaan myös kaavan laadinnan yhteydessä tehtävä kunnallistekniikan suunnittelu.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	40 000	40 000	40 000	40 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	8 000	8 000	8 000	8 000

9504 PÄÄLLYSTYSTYÖT**100.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:**Asuntokatuja päällystäminen**

20.000

Uudet asuntokadut saavat rakentamisen jälkeen painua eikä niitä kannata muutoinkaan päällystää ennen kuin suurin osa kadunvarren tonteista on rakennettu. Ensimmäisenä pyritään tietysti päällystämään kokoojakadun luonteiset väylät. Päällystäminen vähentää kunnossapitokustannuksia ja lisää asumisviihtyisyyttä. Mikäli uusia päällystyskohteita ei ole riittävästi, käytetään määrärahat uusintapäällysteisiin.

Kevyen liikenteen väylien kunnostaminen

80.000

Määrärahalla suoritetaan kevyen liikenteen väylien kunnostamisia, pääasiassa päällysteiden osalta.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	100 000	100 000	100 000	100 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	20 000	20 000	20 000	20 000

9505 UUSINTAPÄÄLLYSTYKSET**400.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Määrärahalla suoritetaan päällystettyjen katujen uusintapäällystyksiä.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	400 000	400 000	400 000	400 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	80 000	80 000	80 000	80 000

9640 LIIKENNETURVALLISUUS**83.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus
Hankekuvaus:

Liikenneturvallisuuskohteet**40.000**

Käpykankaantien ylitse Nyyrikinkujan kohdalla kulkee paljon käytetty kevyen liikenteen väylä keskustan suuntaan. Olemme saaneet kuntalaispalautteen töyssyn rakentamiseksi ko. kohtaan. Töyssyjä on rakennettu teknisen lautakunnan linjauksen mukaisesti koulujen ja päiväkotien ympäristöön sekä muihin vaarallisiin kohtiin joissa on suuret liikennemäärät. Tämä kohta täyttää em. kriteerit. Määrärahalla saadaan uusittua myös huonokuntoisia liikennemerkkejä.

Linja-autopysäkkien laajennukset Osmajoentiellä**20.000**

Siirtyminen yhteen yläkouluun (Waltterin koulu) aiheuttaa oppilaskuljetusten lisääntymistä koululle. Koulun kohdalla olevat linja-autopysäkit eivät ole riittävät oppilaskuljetuksiin ja niitä on laajennettava.

Taulumäen ympäristön esteettömyyden parantaminen**20.000**

Taulumäen alueella on korkeita reunakiviä suojateiden kohdilla. Tämä vaikeuttaa liikuntaesteisten liikkumista. Määrärahalla korjataan suojatien kohtia esteettömiksi. Tällä summalla ei saada korjattua kaikkia epäkohtia.

LJS-työ**3.000**

Kaupungin osuus Keski-Savon liikennejärjestelmätyöstä

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	83 000	83 000	83 000	83 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	16 600	16 600	16 600	16 600

9506 LIIKENNEVALOT**40.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus

Hankekuvaus:

Liikennevalojen HALI-etuusjärjestely hälytysajoneuvoille.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	40 000	40 000	40 000	40 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	8 000	8 000	8 000	8 000

XXXX KESKUSTAN KEHITTÄMINEN**205.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus
Hankekuvaus:

Päiviönsaaren torin esiintymislavan peruskorjaus 25.000

Päiviönsaaren torin esiintymislava on kärsinyt osittain lahovauriosta. Lavan huonosta kunnosta on saatu palautetta kuntalaisilta. Määrärahalla uusitaan esiintymislavan puuosat.

Linja-autopysäkkien katosten uusiminen 180.000

Kaupungin paikallisliikenteen linja-autopysäkkien katokset ovat huonossa kunnossa. Osa katoksista on jouduttu poistamaan turvallisuusriskinä. Määrärahalla uusitaan linja-autokatoksia.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	205 000	205 000	205 000	205 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	41 000	41 000	41 000	41 000

9531 PUISTOT JA LEIKKIPAIKAT**185.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus
Hankekuvaus:

Leikkikenttien peruskorjaus (turvallisuus)	60.000
Puistojen peruskorjaus	30.000
Ulkoilureittien peruskorjaus	30.000
Kasvillisuuden uusiminen	10.000
Uimarannat	10.000
Lehtoniemen matonpesupaikka	45.000

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	185 000	185 000	185 000	185 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	37 000	37 000	37 000	37 000

9566 VENESATAMIEN PERUSKORJAUS**60.000****Venesatamien peruskorjaus 40.000**

Määrärahalla korjataan pienvenesatamien laitureita ja veneiden säilytyspaikkoja

Venesatamien kameravalvonta 20.000

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	60 000	60 000	60 000	60 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	12 000	12 000	12 000	12 000

9672 KATUVALAISTUS**600.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus
Hankekuvaus:

Katuvalojen saneeraus Kangaslammilla, Taipaleessa ja Puurtilassa.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	600 000	600 000	600 000	600 000
Tuotot	0	0	0	0
Vaikutus käyttötalouteen:				
Käyttökulut vähenevät				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	120 000	120 000	120 000	120 000

LIIKUNTAPAIKAT JA – ALUEET**1.050.000****3471 LIIKUNTATALO****350.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus
Hankekuvaus:

Varkauden Liikuntatalolla sijaitsevan keilahallin keilakoneisto on kiireellisen uusimisen tarpeessa. Arvioiden mukaan koneiston jäljellä oleva käyttöikä on maksimissaan 1-2 vuotta. Mikäli koneisto hajoaa, ei yksityisellä yrittäjällä ole mahdollisuutta investoida koneistoon ja toiminta on lopetettava.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	350 000	350 000	350 000	350 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
korjauskulujen kustannukset laskevat				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	140 000	140 000	140 000	140 000

3472 KISAPUISTO JA MUUT ULKOKENTÄT**KV. 250.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus
Hankekuvaus:

Kisapuiston urheilualueen aitaaminen**150.000**

Nykyinen aita alueen ympärillä on tullut elinkaarensa päähän ja lukuisista korjauksista huolimatta vaatii uusimisen. Uusi aita tulee olemaan elementtirakenteinen, jolloin huolto- ja kunnossapitokustannukset ovat pienemmät.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	150 000	150 000	150 000	150 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut vähenevät				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	30 000	30 000	30 000	30 000

Kisapuiston nurmikentän kastelujärjestelmä**40.000**

Kisapuiston päänurmikentän kastelujärjestelmän kunto on niin heikko, että se täytyy uusida sadettamien osalta. Tarkempien tutkimusten valmistuttua, varaudutaan myös uusimaan osa vesiputkistojärjestelmää.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	40 000	40 000	40 000	40 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	8 000	8 000	8 000	8 000

Kisapuiston lähtö/maalikamerajärjestelmä 25.000

Kisapuiston maalikamera- ja lähtöjärjestelmät ovat vanhentuneet ja suurelta osin käyttökunnottomia. Yleisurheilukisojen järjestäminen vaatii ajanmukaiset järjestelmät.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	25 000	25 000	25 000	25 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	5 000	5 000	5 000	5 000

Kisapuiston inva-WC 10.000

Kisapuiston urheilualueen katsomorakennuksessa ei ole käytettävissä asianmukaisia WC-tiloja liikuntarajoitteisille.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	10 000	10 000	10 000	10 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	2 000	2 000	2 000	2 000

Hankkeen investointityyppi: Uusinvestointi
Hankekuvaus:

Kisapuiston tenniskenttä

Kisapuiston alueen kokonaisvaltainen kehittäminen ja kaupungista puuttuvan massakentän rakentaminen.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	25 000	0	0	0
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut kasvavat				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	5 000	0	0	0

Kisapuiston Street work out-lähiliikuntapaikka 25.000

Kisapuiston alueen kehittäminen monipuolisempaan suuntaan ja lähiliikuntapaikkojen kehittäminen tukee sekä harrastajien että alueella asuvien liikumismahdollisuuksia.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	25 000	25 000	25 000	25 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut kasvavat				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	5 000	5 000	5 000	5 000

3474 LÄHILIIKUNTAPAIKAT**270.000**

Hankkeen investointityyppi: Uusinvestointi
Hankekuvaus:

Könönpellon lähiliikuntapaikka**170.000**

Könönpellon koulun yhteyteen sijoittuva lähiliikuntapaikka tukee koulun ja alueella asuvien liikummahdollisuuksia. Hankkeeseen tullaan hakemaan valtionosuusrahoitusta.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	170 000	170 000	170 000	170 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut kasvavat				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	34 000	34 000	34 000	34 000

Skeittiparkki**70.000**

Useiden kaupunkilaisaloitteiden perusteella rakennetaan skeittiparkki vastaamaan kysyntää. Suunnittelussa ja mahdollisuuksien mukaan myös toteutuksessa osallistetaan nuoria mukaan hankkeeseen.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	70 000	70 000	70 000	70 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut kasvavat				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	14 000	14 000	14 000	14 000

Walterin koulun monitoimiareena**30.000**

Mahdollistaa ja tukee koululaisten, opettajien ja alueella asuvien liikuntamahdollisuuksia.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	30 000	30 000	30 000	30 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut kasvavat				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	6 000	6 000	6 000	6 000

3475 LADUT JA KUNTOPOLUT**100.000**

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus
Hankekuvaus:

Määrärahalla suoritetaan latuverkoston perusparantamista kuten latupohjan korjaamista ja puiden poistoa.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	100 000	100 000	100 000	100 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut saattavat kasvaa				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	20 000	20 000	20 000	20 000

3478 VATTUVUOREN URHEILUALUE**25.000**

Hankkeen investointityyppi: Uusinvestointi
Hankekuvaus:

Vattuvuoren frisbee-golfradan portaat

Vattuvuorella sijaitsevan frisbee-golfradan saattaminen sellaiselle asteelle, joka mahdollistaa virallisten kilpailujen järjestämisen radalla, tukee alueen kehittämistä.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	25 000	25 000	25 000	25 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ylläpitokulut kasvavat				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	5 000	5 000	5 000	5 000

XXXX LIIKUNTAPAIKKASUUNNITTELU**30.000**

Hankkeen investointityyppi: Suunnittelu
Hankekuvaus:

Määrärahalta valmistaudutaan tulevaisuuden liikuntapaikkojen rakentamiseen tuottamalla suunnitelmia.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	30 000	30 000	30 000	30 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	6 000	6 000	6 000	6 000

Taseryhmä kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	5 308 000	5 283 000	5 283 000	5 283 000
Tuotot	0	0	0	0
Vaikutus käyttötalouteen:				
Käyttökulut vähenevät				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	832 600	827 600	827 600	827 600

9.4 SATAMALAITOS

9701 SATAMIEN KEHITTÄMINEN

50.000

Hankkeen investointityyppi: Peruskorjaus
Hankekuvaus:

Akonniemen sataman liikennemäärät ovat edelleen huippuvuosiin verraten alhaiset. Akonniemen sataman kautta tuotiin vuonna 2016 rehuraaka-aineita noin 19 500 tn ja posliinirouhetta noin 2 000 tonnia.

Akonniemen sataman kautta ei vuonna 2016 laivattu lähtevää tavaraa. Taipaleen satamasta laivattiin raakapuuta 82 000 tonnia, Etelä-Saimaan puunjalostusteollisuuden käyttöön.

Akonniemen satamassa ei ole tiedossa olevilla liikennemäärillä tarvetta tehdä uusinvestointeja satamarakenteisiin tai raiteisiin. Juna liikenne North European Oil Trade Oy:n Itä-Suomen polttoaineiden varastoterminaalille on melko vilkasta. Viikoittain terminaaliin tulee kahdesta kolmeen junaa ja vuosittain terminaalin kautta kulkee 200 miljoona litraa erilaisia polttonesteitä, joten rata vaatii jatkuvaa kunnossapitoa, samoin laiturit ja muu infra lienee syytä pitää kunnossa.

Radan kunnossapitämiseksi, ratapölkkyjä tulisi uusia v.2018 yhteensä n. 300 kpl. Kustannusarvio n. 40 000 €.

Vaihteiden mittavikojen korjauksiin on vuosittain varattava n. 3 000 € ja muihin ilmeneviin korjauksiin 5 000 €.

Akonniemen laituriin 1 ja 2 kuntotarkastus on tehtävä kahden vuoden välein. Kustannusarvio ilman korjauksia on n. 2 000 €.

Vuodelle 2019 jää vaihdettavaksi 300 ratapölkkyä ja lisäksi on varauduttava muihin korjauksiin, joten sataman kunnossapitoinvestointeihin olisi osoitettava kahdelle seuraavalle vuodelle 50 000 euroa vuosittain.

	LTK, €	KJ, €	KH, €	KV, €
Kulut	50 000	50 000	50 000	50 000
Vaikutus käyttötalouteen:				
ei vaikutusta				
Vaikutus poistojen kautta tulokseen:	12 500	12 500	12 500	12 500

9.5 KONEET JA KALUSTO

		€
Tekninen toimi		78.000
Ruokapalvelu; astiat ja yhdistelmäuuni	18 000	
Pakettiautot 3 kpl	60 000	
Sosiaali- ja terveystoimi/Varkaus		110.000
Effica tietojärjestelmä	70.000	
Hoivasängyt /Asumispalvelut	<u>40.000</u>	
<p>Sosiaali- ja terveystoimen irtaimisto hankitaan pääsääntöisesti leasing-rahoituksella. Sosiaali- ja terveystoimen irtaimistohankinnat em. hankintojen lisäksi leasing-rahoituksella:</p>		
- Erikoislääkäripoliklinikat	87.000	
- Suun terveydenhuolto	31.000	
- Röntgen	<u>50.000</u>	
- Leasinghankinnat yht.	168.000	
Sosiaali- ja terveystoimi/Joroinen		72.500
Vastaanotto toiminta	22.000	
Kuntoutuspalvelut	10.500	
Kotihoidon mobiili ja hoivateknologia	<u>40.000</u>	
<p>Em. hankintojen lisäksi irtaimistohankinnat leasing-rahoituksella sosiaali- terveystoimi/Joroinen:</p>		
- Suun terv.huollon hoitoyksikkö	31.000	
Sivistystoimi		165.500
Perusopetus oppimisympäristön uusiminen ja kalustohankinnat	48.100	
Varhaiskasvatuksen kalustohankinnat	29.600	
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	78.800	
Nuorten talo	61.800	
Pääkirjaston kokous-salin kalusteet	<u>17.000</u>	
Soisalo-opisto	<u>9.000</u>	
Liikunta- ja vapaa-aikatoimi		100.000
Liikuntatalon salin suojamatot	30.000	
Muut ulkokentät	20.000	
Tekonurmenpuhdistaja, lumilinko		
Kämäri, kiinteistötraktori	<u>50.000</u>	
Konsernipalvelut		645.000
Teknologia-arkkitehtuuri	95.000	
Tietoarkkitehtuuri	150.000	
Tietojärjestelmäarkkitehtuuri	100.000	
Verkkopalvelualustan/Kunta.fi jatkokehitys	150.000	
Valtuustosalin kokous- ja av-järjestelmän uusinta	100.000	
Tiedolla johtamisen tietojärjestelmä	50.000	
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ		<u>1.171.000</u>

9.6 YHTEENVETO INVESTOINNEISTA

INVESTOINTISUUNNITELMA		M/T	TA 2017	TA 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kohde				LTK	KV		
MAA- JA VESIALUEET							
9000	Maa-alueet	M	-300 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
		T	200 000	150 000	150 000	1 300 000	2 500 000
9030	Pilaantuneiden maa.al. kunnostaminen	M					
9040	Tonttien kunnostaminen	M					
9050	Tonttitarjonnan parantaminen (Joutenlahden vaatimat investoinnit)	M T					
9012	Joutenlahden aluekehityshanke (kauppakeskusha	M	-150 000	-150 000	-150 000		
9016	Rantarakennuspaikkojen kehittäminen	M	-50 000	-20 000	-20 000		
9014	Kiertotien teollisuusalue	M		-2 200 000	-200 000		
	Ranta-Lutilan teollisuusalue	M				-1 000 000	
9015	Teollisuustonttien jalostaminen						
Maa- ja vesialueet yhteensä		Menot	-500 000	-2 570 000	-570 000	-200 000	-200 000
		Tulot	200 000	150 000	150 000	1 300 000	2 500 000
		Netto	-300 000	-2 420 000	-420 000	1 100 000	2 300 000
RAKENNUKSET							
		M/T	TA 2017	TA 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020
				LTK	KV		
Yleishallinto							
9102	Kaupungintalo	M	-60 000	-700 000	-700 000		
Yleishallinto yhteensä		Menot	-60 000	-700 000	-700 000	-1 320 000	-1 560 000
		Tulot					
		Netto	-60 000	-700 000	-700 000	-1 320 000	-1 560 000
Ruokapalvelu							
9104	Kuoppakankaan ruokapalveluk. Peruskorj.		-100 000				
xxxx	Kuoppakankaan ruokapalveluk. suunnittelu			-300 000	-300 000		
Ruokapalvelu yhteensä		Menot	-100 000	-300 000	-300 000	-1 100 000	-2 100 000
		Tulot					
		Netto	-100 000	-300 000	-300 000	-1 100 000	-2 100 000
Sosiaali- ja terveystoimi							
Perusterveydenhuolto							
9205	Hyvinvointikeskus, sairaalan suunnittelu			-300 000	0		
9201,	Varkauden sairaala, tk:n vuodeosasto ja pääterveysasema	M	-400 000	-150 000	-150 000		
Perusterveydenhuolto yhteensä		Menot	-400 000	-450 000	-150 000	-500 000	-500 000
		Tulot					
		Netto	-400 000	-450 000	-150 000	-500 000	-500 000
Ikääntyneiden palvelut							
9212	Käpykankaan palvelukeskus	M	-80 000	-680 000	-680 000		0
9213	Kangaslammin palvelukeskus	M	-120 000	-80 000	-80 000		0
Ikääntyneiden palvelut, yhteensä		Menot	-200 000	-760 000	-760 000	-400 000	-400 000
		Tulot					
		Netto	-200 000	-760 000	-760 000	-400 000	-400 000

RAKENNUKSET		MT	TA 2017	TA 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020
				LTK	KV		
Sivistystoimi							
Perusopetus							
9322	Walterin koulu	M	-4 071 000	-1 025 000	-1 025 000		
9314	Könönpellon koulu	M	-45 000	-90 000	-380 000		
9315	Lehtoniemen koulu	M	-55 000	-80 000	-80 000		
9316	Luttilan koulu	M	-60 000	-60 000	-60 000		
9316	Luttilan koulu, ehdollinen 200.000 € kouluverkkoselv.						
9317	Puurtilan koulu	M	-60 000	-85 000	-85 000		
	Puurtilan koulu, ehdollinen 50.000 € kouluverkkoselv.						
9319	Repokankaan koulu	M	-75 000	-190 000	-190 000		
9321	Kangaslampi, koulut ja 9343 Liikuntatalo	M	-60 000	-130 000	-130 000		
Perusopetus yhteensä		Menot	-4 426 000	-1 660 000	-1 950 000	-3 000 000	-7 000 000
		Tulot					0
		Netto	-4 426 000	-1 660 000	-1 950 000	-3 000 000	-7 000 000
Lasten päivähoito							
9301	Päiviönsaaren päiväkoti	M	-20 000	-50 000	-50 000		
9303	Repokankaan päiväkoti	M	-40 000	-100 000	-100 000	0	0
9350	Revonhätä	M		0	0		
9302	Könönpellon päiväkoti	M	-40 000	-100 000	-100 000		
9306	Kankunharjun päiväkoti	M	-25 000	-30 000	-30 000		
Lasten päivähoito yhteensä		Menot	-125 000	-280 000	-280 000	-500 000	-500 000
		Tulot					
		Netto	-125 000	-280 000	-280 000	-500 000	-500 000
Kansalaisopistojen vapaa sivistystyö							
9331	Soisalo-opisto	M		-120 000	-120 000		
Kansalaisopistojen vapaa sivistystyö yhteensä		Menot	0	-120 000	-120 000	-200 000	-150 000
		Tulot					
		Netto	0	-120 000	-120 000	-200 000	-150 000
Museo ja näyttelytoiminta							
9332	Museo, Wredenkatu 5	M	-80 000	-15 000	-15 000		
Museo ja näyttelytoiminta yhteensä		Menot	-80 000	-15 000	-15 000	-50 000	-50 000
		Tulot					
		Netto	-80 000	-15 000	-15 000	-50 000	-50 000
Kirjastotoiminta							
9333	Kirjasto	M	-75 000	-340 000	-340 000		
9320	Kangaslammin kirjasto/yhteispalvelu	M		-20 000	-20 000		
Kirjastotoiminta yhteensä		Menot	-75 000	-360 000	-360 000	-200 000	-100 000
		Tulot					
		Netto	-75 000	-360 000	-360 000	-200 000	-100 000
Liikunta ja ulkoilu							
9340	Kämärin jääturheilukeskus	M	-200 000	-100 000	-100 000		
9341	Uimahalli	M		-50 000	-50 000		
9546	Uimahallin hankesuunnittelu	M	-800 000	-800 000	-800 000		
9342	Liikuntatalo	M	-700 000	-340 000	-340 000		
9345	Kisapuiston katsomorakennus	M	-125 000	-10 000	-10 000		
Liikunta ja ulkoilu yhteensä		Menot	-1 825 000	-1 300 000	-1 300 000	-5 000 000	-4 000 000
		Tulot					
		Netto	-1 825 000	-1 300 000	-1 300 000	-5 000 000	-4 000 000
Teknisen toimen rakennukset							
9373	Tehtaan koulu	M	0	-450 000	-450 000		
9363	Pelastuslaitos	M	-220 000	-340 000	-340 000		
9361	Varikko	M	-50 000	-260 000	-260 000		
9367	Toimintakeskus Pihlaja	M	-10 000	-110 000	-110 000		
9380	Mekaanisen Musiikin Museo	M	-200 000	-220 000	-220 000		
9381	Osmajoentie 28, rakennukset	M	-170 000	-370 000	-620 000		
Teknisen toimen rakennukset, yhteensä		Menot	-650 000	-1 750 000	-2 000 000	-4 000 000	-4 000 000
		Tulot					
		Netto	-650 000	-1 750 000	-2 000 000	-4 000 000	-4 000 000

RAKENNUKSET		M/T	TA 2017	TA 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020
				LTK	KV		
xxx	Rak. IV-järjestelmien kartoitus			-100 000	-100 000		
xxx	Kiint. Rak.automaatiolait uusinta			-50 000	-50 000		
9390	Ennalta arvaamattomat korjaukset	M	-150 000	-200 000	-200 000		
Suojelukohteet							
	Manttu	M	0	0	-90 000		
	Rakennusten purkaminen						
	Siirretään käyttötalouteen, Kj purku poistettu	M	-50 000	-325 000	0		
Rakennukset, yhteensä		Menot	-8 141 000	-8 370 000	-8 375 000	-16 270 000	-20 360 000
		Tulot	0	0	0		
		Netto	-8 141 000	-8 370 000	-8 375 000	-16 270 000	-20 360 000
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
		M/T	TA 2017	TA 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020
				LTK	KV		
9050	Tonttitarjonnan parantaminen		0			-80000	-80000
9501	Katujen rakentaminen	M	-140 000	-430 000	-430 000	-400 000	-400 000
9502	Katujen perusparantaminen	M	-785 000	-1 505 000	-1 505 000	-1 800 000	-2 500 000
9503	Katujen suunnittelu	M	-40 000	-40 000	-40 000	-60 000	-60 000
9510	Maastomittaukset	M	0	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
9612	Harjulantien rakentaminen	M	-120 000				
xxx	Keskustan kehittäminen	M		-205 000	-205 000	-200 000	-300 000
9505	Uusintapäällysteet	M	-350 000	-400 000	-400 000	-600 000	-600 000
9531	Puistot ja leikkipaikat	M	-60 000	-185 000	-185 000	-200 000	-300 000
9566	Venesatamien peruskorjaus	M	-140 000	-60 000	-60 000	-100 000	-100 000
9672	Katuvalaistus	M	-600 000	-600 000	-600 000	0	0
9506	Liikennevalot	M		-40 000	-40 000	-20 000	-20 000
9640	Liikenneturvallisuustyö	M	-50 000	-83 000	-83 000	-100 000	-200 000
9504	Päällystystyöt	M	-30 000	-100 000	-100 000	-150 000	-150 000
9502	Joutenlahden tien jatko (kohde nro 9303)	M	-260 000				
xxx	Joutenlahden kehittäminen, infra	M		-600 000	-600 000	-1 000 000	0
	Erillismääräraha-hankkeet	M	0	0	0	0	0
Kadut ja viheralueet		Menot	-2 575 000	-4 258 000	-4 258 000	-4 720 000	-4 720 000
		Tulot				0	0
		Netto	-2 575 000	-4 258 000	-4 258 000	-4 720 000	-4 720 000
Liikuntapaikat ja -alueet							
3471	Liikuntatalo	M		-350 000	-350 000	-100 000	-100 000
3472	Kisapuisto ja muut ulkokentät	M		-275 000	-250 000	-250 000	-350 000
3473	Kämäri	M		0	0	-100 000	-100 000
3491	Moottoriurheilukeskus, turva-aita	M	-20 000	0	0	0	-50 000
3492	Vattu vuori	M		-25 000	-25 000	-50 000	-50 000
xxx	Lähiliikuntapaikat	M		-270 000	-270 000	-300 000	-250 000
	Liikuntapaikkasuunnittelu	M		-30 000	-30 000		
xxx	Ladut ja kuntopolut	M		-100 000	-100 000	0	0
xxx	Moottorikelkkareitit			0	0	-100 000	0
Liikunta- ja vapaa-aika		Menot	-20 000	-1 050 000	-1 025 000	-900 000	-900 000
		Tulot	0	0	0	0	0
		Netto	-20 000	-1 050 000	-1 025 000	-900 000	-900 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet, yhteensä							
		Menot	-2 595 000	-5 308 000	-5 283 000	-5 620 000	-5 620 000
		Tulot	0	0	0	0	0
		Netto	-2 595 000	-5 308 000	-5 283 000	-5 620 000	-5 620 000

SATAMAT		M/T	TA 2017	TA 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020
				LTK	KV		
9701	Satamien kehittäminen	M	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
	Vierasvenesatama		-45 000				
Satamat, yhteensä		Menot	-95 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
		Tulot					
		Netto	-95 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
KONEET, KALUSTO							
		M/T	TA 2017	TA 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020
				LTK	KV		
	Vesitornin ravintolan kaidehissi	M	-30 000				
	Tekninen toimi	M	-15 000	-78 000	-78 000		
	Sosiaali- ja terveystoimi	M	-434 000	-273 300	-110 000	-331 000	0
	Sosiaali- ja terveystoimi/Joroinen	M	-142 000	-103 500	-72 500	-71 000	0
	Sivistystoimi	M	-777 500	-165 500	-165 500	-26 000	-16 000
	Sivistystoimi	T	25 000				
	Liikunta- ja vapaa-aikatoimi	M		-100 000	-100 000		
	Konsernipalvelut/tietohallinto	M	-320 000	-345 000	-345 000	-300 000	-300 000
	Konsernipalvelut/muu toiminta	M	-50 000	-300 000	-300 000	-50 000	-50 000
Koneet ja kalusto yhteensä		Menot	-1 768 500	-1 365 300	-1 171 000	-778 000	-366 000
		Tulot	25 000				
		Netto	-1 743 500	-1 365 300	-1 171 000	-778 000	-366 000
OSAKKEET JA OSUUDET							
	Osakkeiden ja osuuksien hankinta	Menot	0	0	0	0	
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
		Menot	-13 099 500	-17 663 300	-15 449 000	-22 918 000	-26 596 000
		Tulot	225 000	150 000	150 000	1 300 000	2 500 000
		Netto	-12 874 500	-17 513 300	-15 299 000	-21 618 000	-24 096 000

9.7 SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

SUUNNITELMAPOISTOJEN PERUSTEET	
PYSYVÄT VASTAAVAT	Poistoaika/ Poisto-%
Aineettomat hyödykkeet:	
Kehittämismenot	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Liikearvo	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	
Atk-ohjelmistot	2 vuotta
Muut	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet:	
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat:	
Hallinto- ja laitosrakennukset (puu)	20 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset (kivi)	25 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset (puu)	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset (kivi)	25 vuotta
Talousrakennukset (puu)	10 vuotta
Talousrakennukset (kivi)	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta
Asuinrakennukset (puu)	30 vuotta
Asuinrakennukset (kivi)	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet:	
Kadut, tiet, torit ja puistot	20 %
Sillat, laiturit ja uimalat	25 %
Muut maa- ja vesirakenteet	20 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	20 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	22 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	20 %
Sähkö-, vesi -yms laitosten laitoskoneet ja laitteet	25 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	20 %
Liikenteen ohjauslaitteet	25 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	25 %
Koneet ja kalusto:	
Rautaiset alukset	20 %
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	27 %
Muut kuljetusvälineet	30 %
Muut liikkuvat työkoneet	30 %
Muut raskaat koneet	25 %
Muut kevyet koneet	30 %
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	30 %
Atk-laitteet	40 %
Muut laitteet ja kalusteet	40 %
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat	käytön mukaan
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Pysyvien vastaavien sijoitukset	
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa
Muutos Kvalt. 19.10.2015 § 57, kaikki 3.000 euroa tai sen alle olevat käyttöömaisuushankkeet poistetaan kertapoistona.	

10 KONSERNIYHTIÖT / TYTÄRYHTIÖT

10.1 Wartalo Kodit Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallitus
Kaupungin omistusosuus: 100 %

Wartalo Kodit Oy:n tehtävänä on tarjota koteja ja asumispalveluja jokaiseen elämänvaiheeseen. Toiminnan painopistealueet ovat asuntojen vuokraus ja kiinteistöjen ylläpito.

Selvitetään yhdessä kaupungin kanssa mahdollisuus rakentaa kaupungin oma palveluasumisyksikkö.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Asuntojen vuokraustoiminnassa kumulatiivisen käyttöasteen nostaminen tavoitteen mukaiseksi.	Kiinteistökohtainen käyttöastetilasto kuukausittain ja kumulatiivisesti.	Kumulatiivinen käyttöaste vuoden lopussa 95,44%.
Kiinteistöjen ja asuntojen säilyttäminen asuttavassa kunnossa.	Kiinteistöjen ja asuntojen ylläpito ja hoitaminen budjetin sekä laadittujen ohjelmien mukainen.	Asunnot muuttokuntoiset mahdollisimman nopeasti. Kiinteistöjen ja asuntojen peruskunto talon ikään nähden hyvä.
Kiinteistöissä toteutetaan kiinteistöstrategian mukaisia toimenpiteitä käyttöasteen nostamiseksi.	Kiinteistöjen ylläpito, purkaminen, yhtiöittäminen ja osakkeiden mahdollinen myynti. Käyttöaste.	Toimenpiteet vastaavat asetettuja tavoitteita.
Budjetissa pysyminen.	Kuukausittainen budjetin seuranta oikea-aikaisen tiedon avulla. Kuukausittainen korjausbudjetin seuranta ja analysointi. Kassavarat n. 2 kk:n vuokratulot, saldotilanteen seuranta viikoittain.	Tilikauden tulos positiivinen tai vähintään nollatulos. Korjauksiin varatut euromäärät pysyvät hallinnassa. Maksutapahtumat kassaperusteisina ilman lainanottoa.

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kiinteistöissä toteutetaan kiinteistöstrategian mukaisia toimenpiteitä käyttöasteen nostamiseksi.	Kiinteistöjen ylläpito, purkaminen, yhtiöittäminen ja osakkeiden mahdollinen myynti. Asuntojen käyttöaste. Neliökohtainen tyhjien asuntojen määrä.	Strategian mukaisten toimenpiteiden jälkeen käyttöaste vähintään 95,44% ja asuntojen määrä ja koko vastaavat kysyntää.
Budjetissa pysyminen.	Kuukausittainen budjetin seuranta oikea-aikaisen tiedon avulla.	Tilikauden tulos positiivinen tai vähintään nollatulos.

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Strategiset	Hallituksen strategiset linjaukset, päätökset / toteutus / seuranta. Hallituksen, toimitusjohtajan ja johtoryhmän saumaton yhteistyö.	 KOHTA-LAINEN

Operatiiviset	Vastuut jaettu osastoittain, muutoksiin sitoutuminen ja sitouttaminen, toimiva työyhteisö. Sopimukset kahden henkilön käsittelyssä, tarvittaessa hallituspäätös.	 PIENI
Rahoitusriskit ja asukkaiden maksukyvyttömyys	Ulkoisen lainasalkun hoitaminen ja seuranta. Vuokra- ja käyttökorvaussaatavien perintä ja ulkoinen perintä.	 KOHTA-LAINEN
Asukkaiden aiheuttamat huoneistojen ja kiinteistön vaurioittamiset	Ennakointi asukasvalinnassa ja asumishäiriöihin välitön puuttuminen.	 SUURI
Asuntojen tyhjäkäynnit	Aktiivinen asuntotarjonta ja markkinointi.	 KOHTA-LAINEN
Vahingot	Ennalta ehkäisy ja kattavat vakuutukset.	 SUURI

Sisäinen valvonta

Yhtiön sisäisessä valvonnassa hyödynnetään taloushallinto- ja isännöintiohjelmistoa. Budjetin mukaista taloudellista tilannetta seurataan kuukausitasolla ja saldotilannetta viikoittain. Yhtiön laskut sekä maksuliikenne hyväksytään kahden henkilön varmennuksin.

TALOUS	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Liiketoiminnan tuotot	8 408 160	8 300 000	8 200 000	8 200 000	8 200 000
Liiketoiminnan kulut (sis.poistot)	-8 208 123	-7 556 500	-7 466 500	-7 450 000	-7 450 000
Liikevoitto (-tappio)	200 037	743 500	733 500	750 000	750 000
Rahoitustuotot ja -kulut	100 206	-743 500	-733 500	-750 000	-750 000
Tilikauden voitto (tappio)	300 243	0	0	0	0
	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Investointimenot, 1000 €	178	800	1 700	0	0
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, 1000 €	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12. 1000 €	40 160	38 400	38 480	37 050	35 610

Kustannusten sopeuttamisen johdosta vuokria ei koroteta 1.1.2018. Talousarvioissa huomioidaan vuosittain kiinteistöstrategian mukaiset toimenpiteet. Vuokrasaatavia valvotaan aktiivisesti ja peritään tarvittaessa perintätoimiston avulla. Lainasalkun hoitaminen on ulkoistettu rahoitusriskien hallinnan asiantuntijalle.

Henkilöstö / 31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Vakinaiset	27	31	31	31	31
Määräaikaiset ja sijaiset	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	27	31	31	31	31

10.2 Varkauden Aluelämpö Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet
Kaupungin omistusosuus: 80,1 %

Varkauden Aluelämmön tehtävänä on tuottaa asiakaslähtöisiä energia-alan palveluja ja tuotteita luotettavasti, asiantuntevasti sekä reagoi siten nopeasti toimintaympäristön muuttuviin vaatimuksiin.

Toiminnan painopistealueet:

1. Kilpailijoista erottuminen avoimuudella, toiminnollisuuden korkealla tasolla ja ominaisuuksien mukautumisella asiakkaan tarpeisiin
2. Energiantuotanto investointien toteuttaminen ja fossiilisten polttoaineiden käytön merkittävä vähentäminen, joka vakauttaa päätuotteen hintaa
3. Uusien avauksien tuotteistaminen ja kokonaispalvelujen tuottaminen nykyisille ja uusille asiakkaille

EU:n ja Suomen kansallisten ilmasto ja energiatehokkuus tavoitteiden toteuttaminen.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tasapainoinen talous ja vakavarainen toiminta	Osingonmäärä omistajien tavoitteen mukaan	Kaupungin osingon tuloarvio 450.000 €
	Tilikauden tulos	Positiivinen
	Omavaraisuusaste	60 % (liittymismaksut omana pääomana)
Fossiilisten polttoaineiden määrän vähentäminen	Fossiilisella tuotetun energian määrä suhteessa kokonaistuotantoon (RV:n tuotanto katsotaan kokonaisuudessa uusiutuvaksi)	Fossiilisella tuotettu alle 10%
Uusien palvelujen myyminen	Toteutunut kpl määrä	10 kpl ja 75.000 €

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tasapainoinen talous ja vakavarainen toiminta	Teknisten ja taloudellisten riskien minimointi	Positiivinen tulos
Huippukuormalaitoksen modernisointi/ uusinta	Esisuunnittelu seuraavasta laitoksen modernisoinnista	Yhden Öljylaitoksen modernisointi/ uusinta uusiutuvalla polttoaineelle

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Strategiset: - Regulaation kehitys - Energia- ja ympäristöpoliittiset riskit	- Edunvalvonta etujärjestöjen kautta - Edunvalvonta - Ennakoiva ja avoin tiedottaminen	 PIENI

- Toimialan ja yrityksen maineeseen liittyvät riskit		
Operatiiviset - Toiminnan virheet - Henkilöstö (ikäntyminen, sairaus) - Laitteiden käyttöriskit - Tietoturva	- Toimintaohjeet, tehtävien kierrätys, valvonta - Tehtävien kierrätys, -suunnitelmat - Toimintaohjeet, kierrätys, valvonta - Ohjeistukset, valvonta	 KOHTA-LAINEN
Rahoitus- ja markkina - Korko- ja rahoitusmarkkinat - Vastapuoli - Energiakauppa	- Suojaukset, omavaraisuusaste - Luotonvalvonta - Suojaukset, päästökauppastr. ja valvonta	 KOHTA-LAINEN
Vahinko - Omaisuusvahinko - Vastuu - Keskeytys- ja riippuvuuskeskeytys - Ympäristövahinko - Tapaturma- ja henkilöstö	- Vakuutuspolitiikka, jossa on määritelty riskienkantokyky ja halu - Työturvallisuuden toimintaohjelma	 SUURI

Sisäinen valvonta

Riskienhallintaa toteutetaan osana normaalia johtamistyötä ja strategista suunnittelua. Riskienhallintaa käsitellään säännöllisesti hallituksen kokouksissa.

Strategiset riskit liittyvät kaukolämmön myynnin kannattavuuteen. Tulosraporttien avulla ennustetaan kuukausittain tilikauden tulos, ennusteessa huomioidaan tuotantokustannusten muutokset ja myynnin kehittyminen. Energiantuotanto on sidottu pääasiallisesti Riikinvoima Oy:n muuttuviin- ja kiinteisiin kustannuksiin, Yhtiö nimittää puheenjohtajan ja kaksi muuta jäsentä Riikinvoiman hallitukseen, jotka valvovat VAL:n etua. Kuukausiennusteen perusteella pyritään mahdollisimman aikaisessa vaiheessa korjaamaan mahdollista kannattavuuden heikkenemistä.

Operatiivisista riskeistä huomattavimmat ovat energiantuotantokapasiteetin riittävyys ja toimivuus. Tuotantokapasiteetin riittävyys häiriötilanteissa ja suurissa kuormissa on varmistettu vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetilla. Päätuotantolaitosten rikkoutuessa, ei olemassa oleva varalämpökeskuskapasiteetti riitä turvaamaan samanaikaista huippukuormaa. Tällöin yhtiö joutuu turvautumaan vuokrattaviin lämpökeskuksiin ja mahdollisesti rajoittamaan asiakkaiden lämmöntoimitusta. Yhtiöllä on voimassa oleva varalämpösopimus 24h vasteajalla Höyrytys Oy:n kanssa. Samoin riippuvuuskeskeytys vakuus 3 päivän omavastuulla

Yhtiöllä on yhdessä Varkauden kaupungin kanssa korkoriskien hallinnasta sopimus Operandi Oy:n kanssa (RealTime sopimus). Asiakkaiden maksukykyyn liittyviä riskejä ennakoidaan ja valvotaan aktiivisesti. Lisäksi perintätoimi on ulkoistettu. Yhtiössä on tunnistettu mm. seuraavat vahinkoriskit: omaisuusvahingot, vastuuvahingot, tuotannon keskeytys- ja riippuvuuskeskeytysriskit, ympäristövahingot ja tapaturmat. Näihin riskeihin on varauduttu mm. vakuutuspolitiikalla, jossa on määritetty yhtiön riskinkantokyky ja – halu. Lisäksi tapaturma ja henkilöstöriskeihin on varauduttu työturvallisuuden toimintaohjelmalla.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Liiketoiminnan tuotot	10 873 550	12 513 323	12 628 338	12 628 338	12 628 338
Liiketoiminnan kulut (sis.poistot)	-9 527 520	-10 874 881	-10 869 711	-10 869 711	-10 869 711
Liikevoitto (-tappio)	1 346 030	1 638 442	1 758 627	1 758 627	1 758 627
Rahoitustuotot ja -kulut	-132727	298050	283688	283688	283688
Tilikauden voitto (tappio)	1 213 303	1 936 492	2 042 315	2 042 315	2 042 315

	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Investointimenot, 1000 €	1 636	580	600	600	600
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, 1000 €	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12. 1000 €	6 500	5 850	7 050	6 280	5 510
HENKILÖSTÖ	TP2016	TA2017	TA2018	TA2019	TA2020
Vakinaiset	8	8	9	9	9
Määräaikaiset ja sijaiset					
Yhteensä	8	8	9	9	9

10.3 Navitas Kehitys Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet
Kaupungin omistusosuus: 81,2 %

Navitas Kehitys Oy kehittää Varkauden elin- ja vetovoimaisuutta. Painopisteenä on yritysten kasvun, kehittymisen ja kansainvälistymisen ja yritysten sijoittumisen edistäminen ja näin mahdollistetaan työpaikkojen syntyminen Varkauteen.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Työpaikkojen lisäys	Uudet työpaikat	100
Yritysten määrän kasvu	Yritysten nettolisäys	25
Yritysten sijoittumiset Varkauteen	Sijoittumiset	3
Yritysten liikevaihdon kasvu	Liikevaihdon muutos	5 %
Yritysten viennin kasvu	Viennin muutos	10 %

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Työpaikkojen lisäys	Uudet työpaikat	200
Yritysten määrän kasvu	Yritysten nettolisäys	50
Yritysten sijoittumiset Varkauteen	Sijoittumiset	3
Yritysten liikevaihdon kasvu	Liikevaihdon muutos	5 %/v
Yritysten viennin kasvu	Viennin muutos	10 %/v

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Käyttöpääoma (hankkeet)	Seuranta ja varhainen puuttuminen.	
Hankkeissa takaisinperintä	Seuranta, osaamisen ylläpito ja raportointi.	
Henkilöstö	Henkilöstön koulutus, osaamisen varmistus, työhyvinvoinnista huolehtiminen ja varajärjestelmät.	

Sisäinen valvonta

Talouden ja palvelun laadunvalvonta kuuluu päivittäiseen työskentelyyn. Toimitusjohtajalla on valvontavastuu ja riittävä informointi hallitukselle. Säännöllinen raportointi tehdään emolle.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Liiketoiminnan tuotot	1 869 261	3 599 000	4 079 000	4 000 000	3 800 000
Liiketoiminnan kulut (sis.poistot)	-1 925 900	-3 599 000	-4 079 000	-4 000 000	-3 800 000
Liikevoitto (-tappio)	-56 639	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	69634	0	0	0	0
Tilikauden voitto (tappio)	12 995	0	0	0	0

	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Investointimenot, 1000 €	0	0	0	0	0
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, 1000 €	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12. 1000 €	0	0	0	0	0

Navitas

HENKILÖSTÖ	TP2016	TA2017	TA2018	TA2019	TA2020
Vakinaiset	6	6	11	11	11
Määräaikaiset ja sijaiset	8	10	12	12	10
Yhteensä	14	16	23	23	21

10.4 Keski-Savon Teollisuuskylä Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet

Kaupungin omistusosuus: 100 %

Yhtiön tehtävänä on tukea alueen elinkeinoelämää järjestämällä teollisuus- ja liiketoimitiloja yritysten käyttöön sekä edistää yritysten kasvua ja sijoittumista alueelle. Yhtiön toimintaan kuuluu myös erilaisten kehittämisprojektien suunnittelu ja toteutus. Yhtiö toimii tiiviissä yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa. Keski-Savon Teollisuuskylä Oy:n henkilöstö siirtyy vuoden 2018 alusta Navitas Kehitys Oy:n palvelukseen, joka edistää Navitas Yrityspalveluiden yhdenluokun asiakaskonseptia.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tiloja uusille yrityksille	Sijoittumiset	2
Omien tilojen täyttö	Vuokrausaste	92 %
Kannattavuus	Liiketoiminnan tuotto	Positiivinen liiketulos

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Toiminnan ylläpito	Liiketoiminnan tuotto	Positiivinen liiketulos

Kannattavuus	Omavaraisuusaste	Nouseva
--------------	------------------	---------

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Elinkeinopoliittika	Elinkeinopoliittikan seuranta ja vaikuttaminen	 SUURI
Vuokralaisten talous	Sopimusten terävämpi hallinta	 SUURI
Lainasalkku Lyhennysten ja poistojen välinen ero merkittävä	Rahoitusriskien hallinta	 SUURI

Sisäinen valvonta

Taloudellista kannattavuutta valvotaan taloushallinto-ohjelmalla, toiminnan laatua sisäisillä palavereilla. Toimitusjohtajalla työnjohto- ja valvontavastuu sekä riittävä informaatio hallitukselle. Säännöllinen raportointi omistajalle.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Liiketoiminnan tuotot	2 501 232	2 200 000	1 880 000	1 900 000	1 900 000
Liiketoiminnan kulut (sis. poistot)	-2 078 621	-1 900 000	-1 280 000	-1 300 000	-1 300 000
Liikevoitto (-tappio)	422 612	300 000	600 000	600 000	600 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-263 975	-237 395	-245 000	-260 000	-260 000
Tilikauden voitto (tappio)	158 637	62 605	355 000	340 00	340 000

	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Investointimenot, 1000 €	0	0	0	0	0
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, 1000 €	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12. 1000 €	33 238	31 234	30 450	27 550	24 650

HENKILÖSTÖ	TP2016	TA2017	TA2018	TA2019	TA2020
Vakinaiset	5	5	0	0	0
Määräaikaiset ja sijaiset	0	1	0	0	0
Yhteensä	5	6	0	0	0

10.5 Varkauden Taitotalo Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet

Kaupungin omistusosuus: 100 %

Varkauden Taitotalo Oy:n tehtävänä on omistaa ja hallita kiinteistöjä sekä harjoittaa kiinteistöjen hallinnassa tarpeellista liike- ja palvelutoimintaa.

Toiminnan painopistealueet: ylläpitää käyttöaste toimistotilojen osalta ja nostaa kokoustilojen käyttöastetta.

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Toimistotilojen vuokraus	Vuokrausaste	Ylläpidetään (99,5 %)
Kokoustilamyynnin kasvattaminen	Kokoustilamyynti	Nouseva (+5 %)
Asiantunteva yrityskeskus	Asiakastyytyväisyys	4

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Toiminnan tunnettavuus ja laadukkuus	Vuokrausaste	Lisäys 10 %
Kokouspalveluiden markkinointi	Myynnin kasvu	Lisäys 10 %
Yrityksille tarjottavat palvelut	Palveluiden lisäys	Lisäys 4 kpl

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Vuokralaisten taloudellinen tilanne	Aktiivinen yhteydenpito ja seuranta	 PIENI
Lainsalkku	Lainasalkun hallinta	 PIENI
Sopimukset	Asiantuntijoiden käyttö	 PIENI

Sisäinen valvonta

Talouden ja palvelun laadunvalvonta kuuluu päivittäiseen työskentelyyn ja on toteutettu tehtäväjaon kautta. Toimitusjohtajalla valvontavastuu ja riittävä informointi hallitukselle. Säännöllinen raportointi omistajalle.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Liiketoiminnan tuotot	2 155 978	2 244 500	2 200 000	2 200 000	2 200 000
Liiketoiminnan kulut (sis.poistot)	-1 760 924	-1 635 642	-1 600 000	-1 600 000	-1 600 000
Liikevoitto (-tappio)	395 054	608 858	600 000	600 000	600 000
Rahoitustuotot ja -kulut	544152	-241959	-200000	-200000	-200000
Tilikauden voitto (tappio)	939 206	366 899	400 000	400 000	400 000

	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Investointimenot, 1000 €	0	0	0	0	80 000
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, 1000 €	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12. 1000 €	21 810	20 520	19 255	18 000	17 000

Talouden kehitys on vakaata ja liiketoiminnan kulut hallittuja. Tavoitteena vuokratilojen lisäys uimahallihankkeen myötä.

HENKILÖSTÖ	TP2016	TA2017	TA2018	TA2019	TA2020
Vakinaiset	0	0	0	0	0
Määräaikaiset ja sijaiset	0	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	0	0	0

10.6 Keski-Savon Vesi Oy

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallitus
Kaupungin omistusosuus: 100 %

Keski-Savon Vesi Oy:n tehtävänä on veden hankinta ja viranomaisten laatuvaatimusten täyttävä talousveden toimittaminen kiinteistöihin sekä jätevesien johtaminen ja puhdistaminen lupaehtojen mukaisesti.

Toiminnan painopistealueet:

1. Veden myynti ja jätevesien puhdistaminen
2. Vesihuollon valmius- ja erityistilanteiden sekä kriisiviestinnän suunnitelmien ja toimintavalmiuden ylläpito
3. Raakaveden laadun turvaaminen
4. Jakeluverkoston toiminnan varmentaminen jatkuvin huoltotoimenpitein ja peruskorjauksin
5. Laitosten ja pumppaamojen toiminnan varmistaminen jatkuvin huoltotoimenpitein ja peruskorjauksin
6. Vuotovesien hallinta

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Puhtaan veden tuottaminen	Vesijohtoveden laatu täyttää hyvin STM:n talousvedelle asettamat vaatimukset. Veden pH pidetään mahdollisimman hyvin arvossa 8,0.	Vesijohtovesi täyttää vaatimukset
Ympäristön kuormitus	Jätevedet puhdistetaan lupaehtojen mukaisesti	Lupaehdot täyttyvät

	Ohjuksutusten määrä/lupaehdot	
Henkilöstön hyvinvointi	Työtaturmien määrä	Työtaturmien määrä 0
Seudullisesti kilpailukykyiset maksut	Taksat	Taksataso keskimäärin alle naapurikuntien

Suunnittelukauden tavoitteet 2019- 2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Käsittelyn kompostimullan jatkokäyttö	Jatkokäytön kustannukset	Ei kuluja
Henkilöstön hyvinvointi	Työtaturmien määrä	Työtaturmien määrä 0

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Vesilähteiden saastuminen	Pohjavesialueiden suojele suunnitelmat ja niiden päivittäminen Varavesilaitoksen ylläpito	 PIENI
Viemäritukkeumat ja vesivuodot	Ennakoiva verkoston hoito ja tavoitteellinen peruskorjausohjelma	 KOHTA-LAINEN

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa normaalia johtamista. Vastuu sisäisestä valvonnasta kuuluu jokaiselle yhtiössä toimivalle.

TALOUS	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Liiketoiminnan tuotot	4 970 546	4 765 000	4 735 000	4 745 000	4 755 000
Liiketoiminnan kulut (sis.poistot)	-3 906 399	-3 857 000	-3 876 000	-3 925 000	-3 936 000
Liikevoitto (-tappio)	1 064 147	908 000	859 000	820 000	819 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-807 586	-812 000	-812 000	-812 000	-812 000
Tilikauden voitto (tappio)	-135 485	96 000	47 000	8 000	7 000

	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Investointimenot, 1000 €	1 271	1 470	1 390	1 400	1 400
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, 1000 €	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12. 1000 €	45 414	45 414	45 414	45 414	45 414

Yhtiön talous on vakaalla pohjalla. Paine taksojen muutokseen muodostuu pääasiassa vedenmyynnin laskusta ja yleisestä kustannustason muutoksesta

HENKILÖSTÖ / 31.12.	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Vakinaiset	10	10	11	11	11
Määräaikaiset ja sijaiset	1	2	0	0	0
YHTEENSÄ	11	12	11	11	11

10.7 Kiinteistö Oy Kongressi- ja kulttuurikeskus

Tilivelvolliset: toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet
Kaupungin omistusosuus: 51,9 %

Kiinteistö Oy Kongressi- ja kulttuurikeskuksen tehtävänä on hallita, ylläpitää ja kehittää Kauppatori 6 kiinteistöä (Warkaus-sali, hotelli ja toimistotilat sekä autohalli).

Strategiset tavoitteet ja mittarit

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Rakennusten kunnon ylläpito	Häiriöilmoitukset	Ei ilmoituksia
Käyttäjien tyytyväisyys	Valitukset huomautukset	Ei valituksia
Kustannusten minimointi	Hoitovastikkeen korotus	Vastikkeen korotus alle 5 %

Toimintaan liittyvät riskit	Riskienhallinta / toimenpiteet	Riskitaso
Tulipalo, vesivahinko tai vastaava	Riski hallitaan kattavalla kiinteistövakuutuksella, joka päivitetään vuosittain.	 SUURI

Sisäinen valvonta

Sisäisestä valvonnasta huolehtii hallitus, toimitusjohtaja ja tilintarkastaja.

TALOUS

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Liiketoiminnan tuotot	193 450	204 197	209 570	210 000	210 000
Liiketoiminnan kulut (-) (sis.poistot)	-201 835	-203 797	-209 770	-210 000	-210 000
Liikevoitto (-tappio)	-8 385	400	-200	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	8 385	-400	200		
Tilikauden voitto (-tappio)	0	0	0	0	0

	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Investointimenot, 1000 €	0	0	0	0	0
Investointeihin liittyvät leasingvastuut, 1000 €	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12. 1000 €	6 368	6 368	6 368	6 368	6 368

HENKILÖSTÖ	TP2016	TA2017	TA2018	TA2019	TA2020
Vakinaiset	1	1	1	1	1
Määräaikaiset ja sijaiset	0	0	0	0	0
Yhteensä	1	1	1	1	1